

REPORTAGE

Relatief weinig kantoren aangesloten bij Geschillencommissie Advocatuur

FEATURE

Sommigen houden er een tweede baan op na, voor de lol

ACHTERGROND

Wat advocaten moeten weten over het geheugen

Rem op wraken

Risico's raken uw ondernemersgeest en uw ambities.

Deze risico's kunnen van operationele en financiële aard zijn. Denk aan uw locatie, uw apparatuur of uw cash-flow. En wat als u persoonlijk aansprakelijk wordt gesteld voor een beroepsfout? Wat als u arbeidsongeschikt raakt? En welke maatregelen neemt u voor risicobeheersing en bescherming tegen (financiële) gevolgen van cyberrisico's? Belangrijke zaken waar u op een kostenefficiënte en verstandige wijze mee om moet gaan.

Aon Professional Services adviseert u bij het inzichtelijk en beheersbaar maken van uw risico's. Wij kennen de advocatuur al 70 jaar en zijn dé verzekeringspecialist voor deze sector. Wij bieden u een optimale totaaloplossing met diverse verzekeringen, producten en diensten toegespitst op uw branche. Zo krijgt u de ruimte om te ondernemen met een solide basis.

Ontdek op www.aon.nl hoe Aon u kan ondersteunen.

Publicatiedatum 20 november 2018

98e jaargang

Het *Advocatenblad*, het blad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 10 keer per jaar en wordt uitgegeven door Boom juridisch. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen. De redactie werkt volgens de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek.

Het volgende nummer van het *Advocatenblad* verschijnt op 18 december.

Hoofdredacteur

Kees Pijnappels

Redactie

Sabine Droogleevoer Fortuyn, Nathalie Gloudemans-Voogd, Sylvia Kuijsten, Francisca Mebius

Advocaat-redactieleden

Jan Wouter Alt, Aldert van der Bent, Yola Geradts, Karol Hillebrandt, Jack Linssen, Robert Malewicz, Coline Norde, Christiane Verfuurden, Paulien Willemsen, Rogier Wolf

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Textcetera, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Wilco, Amersfoort

Citeerwijze

Adv.bl. 2018-9, p.

Aan dit nummer werken mee

Aldert van der Bent, Theda Boersema, Erik Jan Bolsius, Jiri Büller, Thom Dieben, Martijn Gijsbertsen, Nathalie de Graaf, Jan Willem Groen, Linus Hesselink, Carlyn Hokken, Matthijs Kaaks, Lars Kuipers, Inge van Mill, Tatiana Scheltema, Floor Schillemans, Annet Scholten, Trudeke Sillevius Smitt, Gerard Spong, Angeline Swinkels, Jaap-Jelle Vollaard, Paul van Wijngaarden

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl.

Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op.

De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

De redactie is telefonisch bereikbaar op nummer 070 - 335 35 70.

Boom juridisch

Selma Soetenhorst-Hoedt (uitgever)

Bureau van de orde

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag, postbus 30851, 2500 GW Den Haag, info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35, helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070 - 335 35 54.

Abonnementen

De abonnementsprijs bedraagt € 246 per jaar (excl. btw, incl. verzendkosten). Een abonnement biedt u naast de gedrukte nummers tevens het online-archief vanaf 2001 én een e-mailtendering. Kijk op www.advocatenblad.nl voor meer informatie en het afsluiten van een abonnement. Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Valt de aanvang van een abonnement niet samen met het kalenderjaar, dan wordt over het resterende gedeelte van dat jaar een evenredig deel van de abonnementsprijs in rekening gebracht. Het abonnement kan alleen schriftelijk tot uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar worden opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd. Voor vragen over uw abonnement kunt u contact opnemen met Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl.

Adreswijzigingen

Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl. Adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl.

Media-advies

Maarten Schuttél

Advertentiedeelname

Capital Media Services B.V., Staringstraat 11, 6521 AE Nijmegen
Tel. 024-360 77 10, mail@capitalmediaservices.nl.

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden veeleevoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en veeleevoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto: Inge van Mill

ASIEL- INDUSTRIE

DOOR / KEES PIJNAPPELS

© Speerd van der Hucht

REDACTIONEEL

Bij het Gerbrandydebat in de Haagse sociëteit De Witte, eerder deze maand, maakte gespreksleider Ferry Mingelen een uitgljier. Een kleintje, maar een venijnige. Hij sprak van de 'asielindustrie'. Mingelen deed dat tijdens het debat over de stelling dat advocaten alle wettelijke middelen moeten gebruiken om hun cliënt bij te staan. Gaan sommigen daarin niet te ver, vroeg hij de panelleden. Neem nou de asielindustrie, waar advocaten eindeloos doorprocederen...

De oud-NOS-verslaggever had zijn fout zelf niet eens door. Niettemin kreeg hij een stevige uitbrander vanuit de zaal. 'Asielindustrie' heeft een negatieve lading en zet daarmee het werk van advocaten in een kwaad daglicht, luidde de bozige reactie. Advocaten die hun stinkende best doen om de belangen van hun cliënten te behartigen, vele uren maken en daar nauwelijks voor betaald krijgen. Of meneer Mingelen zich dat wel realiseerde? Het voorvalletje toont maar weer eens aan hoe beeldvorming sluipenderwijs tot stand kan komen. Ook bij mensen die goed geïnformeerd zijn. Het is wonderlijk hoe sommige dingen in ons geheugen blijven plakken en andere herinneringen spoorloos verdwijnen, leert het artikel op pagina 42.

Misschien was Mingelen ongemerkt vooringenomen geraakt door parlementaire discussies over asielprocedures. Nog maar twee jaar geleden beklaagde toenmalig staatssecretaris Klaas Dijkhoff zich bij de Tweede Kamer over het oneigenlijk gebruik van het asielrecht door personen die geen bescherming nodig hebben. En dat hij van de advocatuur wilde weten welke rol die voor zichzelf ziet bij het instellen van beroep in dergelijke zaken. Dergelijke aanvallen doen het beeld geen goed.

Rondom het fenomeen wraken is inmiddels een vergelijkbare negatieve sfeer ontstaan. Advocaten die een rechter wraken, wordt gemakkelijk verweten dat ze doelbewust zand in de magistrale machine gooien. Een nare ontwikkeling, constateert de Utrechtse strafrechter in het coverartikel (vanaf pagina 16). Zijn Amsterdamse collega Willem Jebbink vindt de kritiek ook onterecht. 'Je kunt geen misbruik maken van strafprocesrecht zolang je de belangen van je cliënt dient,' oordeelt hij. Het wraken van rechters dient ook een hoger doel. Het draagt bij aan het vertrouwen van burgers in de rechtspraak. Rechters dienen zelfs de schijn van partijdigheid te vermijden. Vrouwe Justitia is geblinddoekt en als ze toch stiekem dreigt te kijken, wordt ze gewisseld. Zo bezien kan er niet genoeg worden gewraakt. Hoe groter de kans op wraking, hoe beter rechters op hun tellen passen.

Soms is er ook een onafhankelijke en onpartijdige uitspraak nodig, als advocaten en hun cliënten van mening verschillen. Daarvoor is de Geschillencommissie Advocatuur in het leven geroepen. Niettemin zijn relatief weinig kantoren aangesloten bij die commissie. Gevalletje onbekend maakt onbemind? Of is het een dienst waar simpelweg weinig vraag naar is? Lees de reportage vanaf pagina 36 en vorm uw eigen oordeel.

DEZE EDITIE

Een tweede baan voor de lol

Snelle beslechtters

RUBRIEKEN

- 3** Redactioneel, Colofon
- 6** Het Dilemma, @Advocatenblad
- 7** Cijfers, Citaat, Column Matthijs Kaaks
- 9** In Beeld
- 13** Ter zitting, Agenda
- 14** Frisse Neus
- 34** Gezien
- 35** Tuchtrectcolumn Trudeke Silleviss Smitt

ACTUEEL

- 10** 'Afluisteren kan geen programmeerfout zijn'
- 11** Onderzoek naar lek bij Telio, Convenant garandeert vertrouwelijkheid
- 12** KEI nu echt ten grave
- 27** Podium voor cliënten én stakeholders
- 57** Lawyers for Lawyers: Handel voor mensenrechten

COVER

- 16** Hoge Raad stelt nieuwe grenzen aan wraken: wraken moeilijker?

INTERVIEW

- 22** Scherpere tanden voor beslag- en executierecht

FEATURE

- 28** Een tweede baan voor de lol

ACHTERGROND

- 42** Het dwalend geheugen

REPORTAGE

- 36** Snelle beslechtters

PRAKTIJK

- 46** Human profiling wijst de weg naar het verhaal achter het verhaal

JURIDISCH

- 48** Juridische opinie: Red de rechtsbijstand: sta resultaatgerelateerde beloningen meer toe
- 50** Juridische analyse: Door derde betaalde kosten: nieuwe vragen over artikel 591A Sv
- 54** Juridische opinie: Strijd voor gerechtigheid
- 59** Even Opfrissen: De legitieme portie

VAN DE ORDE

- 61** Ordeberichten
- 68** Transfers
- 72** Uitspraken van de tuchtrechter
- 74** Ten slotte: column lid algemene raad Nederlandse orde van advocaten Theda Boersema

Het dwalend geheugen

Human profiling wijst de weg naar het verhaal achter het verhaal

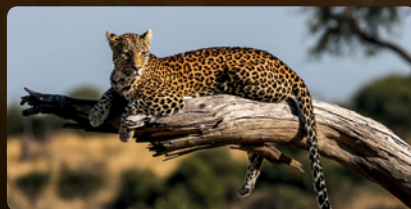
SAFARI IN AFRIKA?

Tanzania
Kenia
Madagaskar
Oeganda
Rwanda
Zimbabwe
Namibië
Botswana
Zambia
Mozambique
Seychellen
Mauritius
Zuid-Afrika

Al sinds 1979 dé Afrika specialist

Ruim 100 uitgekiende reizen vindt u op jambo.nl en in onze brochure of bel met onze Afrika specialisten op 020-2012740 voor een reis op maat.
De mogelijkheden zijn eindeloos, privé reizen geheel conform uw wensen!

HET DILEMMA

Uren schrijven en factureren: een dagelijks terugkerend klusje. Wat doet u als u te lang met een zaak bezig bent? Drie advocaten over hun werkwijze.

DOOR / SYLVIA KUIJSTEN

Esther Sprenkeling (53), advocaat familierecht en mediator bij Loos & Boukema Advocaten in Amsterdam

‘Ik bepaal bij het eindbedrag wat ik afboek’

‘Ondanks mijn lage uurtarief ben ik voorzichtig met uren schrijven om de associatie met de geldbeluste advocaat te voorkomen. Draagkracht van de cliënt speelt hierbij wel een rol. Wanneer een cliënt de declaratie met gemak kan voldoen, reken ik gewoon de tijd die ik aan de zaak heb besteed. In andere gevallen matig ik de declaratie bijna altijd. In het begin vond ik het ondoenlijk om een verdrietig echtpaar na een uur tranen een declaratie te sturen, maar sinds ik een eigen praktijk heb, ben ik daar iets strikter in geworden. Ik bepaal aan de hand van het eindbedrag hoeveel wordt afgeboekt.’

Ivo Soetens (36), partner en advocaat ondernemingsrecht bij Reijnders Advocaten in Eindhoven

‘Verdienmodel zit niet in gefactureerde uren’

‘Naar mijn overtuiging is de vergoeding het heetste hangijzer voor de advocaten zelf. De tarieven zijn niet gering en moeten toch door de cliënt betaald worden. Ik merk dat onze medewerkers terecht de afweging maken wat ze wel en niet in rekening brengen. Liever een terugkerende cliënt dan eentje die de rekening te hoog vond. Het verdienmodel zit ook niet primair in de te factureren uren, vind ik. Als een medewerker veel tijd spendeert aan andere belangrijke taken, dan verwachten wij ook niet dezelfde omzet. Is een medewerker te lang met een zaak bezig, dan boeken we dat af.’

Richard Bouwman (43), advocaat strafrecht bij Veem Advocaten in Amsterdam

‘Teveel aan uren voor eigen rekening’

‘Binnen kantoor wordt met elkaar vaak gesproken over declarabele uren, ook omdat we veel cliënten bijstaan op basis van gefinancierde rechtsbijstand. De toegekende uren van de Raad voor Rechtsbijstand zijn echter niet toereikend, dus we halen vaak niet de gewenste urennorm. Als ik te lang bezig ben met een zaak neem ik dat voor eigen rekening. Het laatste wat je wilt, is dat een cliënt verrast is over de hoogte van een factuur. Die waakzaamheid blijft altijd, maar door het opbouwen van ervaring word je vanzelf sterker in het vooraf inschatten van het aantal benodigde uren.’

Ook een keer deelnemen aan Het Dilemma? Mail dan naar redactie@advocatenblad.nl.

@ADVOCATENBLAD

De kwestie van het schilderij met de blote vrouwenborst nu ook prominent in het @Advocatenblad. #nipplegate @briedecassese

@Advocatenblad Laat 'm maar in de advocatenkamer ophangen. Dan kunnen wij er tenminste nog van genieten. @Strafrecht053

Een strafrechtadvocaat moet veel kunnen: knop om kunnen zetten, mensen willen helpen, sociaal zijn, verbaal sterk, goed kunnen improviseren, tegen druk kunnen, stevig in schoenen staan, juist toon aanslaan. @TjallingvdGoot in @Advocatenblad cover editie 2018/8 #kennis en skills. @AHTDEHAAS

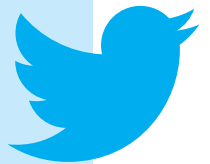
Vanochtend weer op de deurmat de Kroniek #Insolventierecht @Advocatenblad met een bloemlezing van de belangrijkste rechtspraak afgelopen anderhalf jaar! @TurnaroundAdvoc

Impressie Eeuwcongres @Advocatenblad. Goed opletten, dan kun je mij in actie zien! #masterclass #nietmetjeogenknippen @ChristianeVerfuurden

@Advocatenblad Bij de Hoge Raad hebben ze voodoopopjes gekocht, naar ik in de wandelgangen heb vernomen. #wraking #Jebbink @Christianmockin

Dat #LoveYourLawyerDay op dezelfde dag valt als #Allerzielen, zou daar een verborgen boodschap in zitten? #dtv @AdvocatenOrde @Advocatenblad @SvdrHorst

Rinus Otte: Een terminaal zieke gedetineerde kan je gewoon in detentie laten sterven, als die detentie maar humaan wordt ingevuld. Op welke wijze dan, Rinus? @Het_OM @Advocatenblad @petersouren

CIJFERS

VIERHOND ERDZESTIE NDUIZEND

Dat is het aantal toevoegingen dat in 2017 is afgegeven. Dat is bijna 7 procent minder dan in 2016, blijkt uit de Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand 2017 van de Raad voor Rechtsbijstand.

CITAAT

‘Als de kwaliteit van de advocatuur goed is, komt dat de kwaliteit van de rechtspraak ten goede.’

De Rotterdamse regelrechter Jennifer Willemsen maakt zich op 7 november tijdens het Gerbrandydebat in Den Haag zorgen over de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand.

COLUMN

DOOR / MATTHIJS KAAKS

Tot mij wendde zich ikzelf

Er zijn advocaten die voor zichzelf optreden. Ik bedoel nu niet de incasso van onbetaalde kantoordeclaraties (die meestal in handen wordt gegeven aan de jongste stagiair), en ook niet het incidentele briefje aan Wehkamp dat een advocaat op zijn eigen briefpapier stuurt, wanneer zijn nieuwe bankstel met een vlek geleverd is. Nee, er blijken advocaten te zijn die jarenlang procederen in hun eigen zaak. De advocatenwet verbiedt het niet. En dat is ook meteen het argument van de eigenpleiters. In het verleden werden deze doe-het-zelvers daarom door de tuchtrechter behandeld alsof ze advocaat van een willekeurige cliënt waren. Maar die tijden lijken voorbij te zijn. Recent werd een advocaat op de vingers getikt omdat hij zichzelf vertegenwoordigde in alle familierechtelijke procedures met zijn ex-partner, na dertig jaar samenleving. Zelf was de man specialist pensioenrecht, maar hij vond het kennelijk wel verfrissend om eens buiten het eigen rechtsgebied te kijken. En wie kan mijn belangen nu beter behartigen dan ikzelf, zal hij vast hebben gedacht. Zelfoverschatting behoort tot de veelvoorkomende feilen in ons vak. Dat advocaten weten wat zij zelf kosten, zal ook een rol gespeeld hebben. Een advocaat kan zo met lege zakken procederen zolang hij de verschotten kan ophoesten. Wat is nu het profiel van de typische eigenpleiter? Een klein onderzoekje leert dat

het vooral oudere mannen zijn die zichzelf tot raadsman benoemen. En onder hen vooral de types die reeds de neiging hebben om over zichzelf in de derde persoon enkelvoud te spreken. De bewuste pensioenrechtadvocaat die zijn eigen scheiding deed, vond overigens dat hij zijn rol van ex-partner en die van advocaat heel goed uit elkaar wist te halen. Voor communicatie met zijn ex had hij namelijk een afzonderlijk e-mailaccount, waar hij zich wat verder kon laten gaan dan wanneer hij in de rol van advocaat trad. Toch lukte het hem niet om, vrij naar de raad van discipline, ‘voldoende afstand tot zichzelf te bewaren’. De raad wees er bovendien op dat met name de kernwaarde ‘onafhankelijkheid’ in het geding kwam. De advocaat mag namelijk geen persoonlijk belang hebben bij de uitkomst van een zaak. En dan wordt het lastig om voor jezelf op te treden. Betekent dit een feitelijk verbod? Het was consequent van de man dat hij zichzelf verweerde in de tuchtzaak. Maar als hij een een van zijn collega’s had geraadpleegd, zou hij ongetwijfeld zijn gewezen op het EHRM-arrest Maširević vs. Servië van 11 februari 2014. Volgens het Europese Hof is het in strijd met artikel 6 EVRM om een advocaat te verbieden voor zichzelf op te treden. Een algemeen verbod zal er dus niet in zitten. Maar voor advocaten die gaan scheiden, zou dat wel het beste zijn.

ONS VERTAALTEAM STAAT VOOR U KLAAR

Juridisch vertalen: van A tot Z!

Van Arbitragerecht tot Zeerecht en elk rechtsgebied daar tussenin:
wij hebben de vertaalspecialist in huis!

Bent u op zoek naar een juridisch vertaalbureau met kennis van
zaken? Neem dan vrijblijvend contact met ons op.

IN BEELD

Proactieve patroon

DOOR / KEES PIJNAPPELS BEELD / FLOOR SCHILLEMANS

Patroon van het Jaar worden is als het winnen van een olympische medaille, filosofeerde Casper Schouten toen hij de prijs tien jaar geleden in de wacht sleepte. Die heb je voor de rest van je leven. Ook de meest recente winnaar, Marjon Lok, straalde van top tot teen, toen ze begin november, op het jaarcongres van de Stichting Jonge Balie Nederland, de oorkonde kreeg aangereikt door de algemeen deken. Nu krijg je de prijs, een initiatief van Le Tableau en Dialogue, ook niet zomaar. Eenmaal

voorgedragen worden potentiële winnaars stevig aan de tand gevoeld. Liefst twee jurycommissies onderwerpen de genomineerden. Welke aanpak kiezen ze, hoeveel begeleiding krijgt de stagiair? Werk je intuïtief of aan de hand van een strak plan? Marjon Lok (DVDW) is van de gerichte, georganiseerde aanpak, vertelde ze de jury. Daarnaast vindt ze het nodig aandacht te schenken aan het ethisch kompas van de stagiair. Als patroon kun je daar immers nog flink in sturen.

Lok speelt ook graag kort op de bal. Als ze wat te bespreken heeft, doet ze dat meteen. Je wilt liever niet dat de stagiaire met knalrode nagellak en grote oorbellen op zitting verschijnt. Dat vertel je beter voordat ze de deur uitgaat, dan achteraf, tijdens het geagendeerde evaluatiegesprekje. Zo is het maar net. En dus werd de 38-jarige advocaat op het SJBN-congres in Breda gelauwerd als 'meest proactieve patroon' en daarmee Patroon van het Jaar 2018. Waarna het feest kon beginnen.

‘AFLUISTEREN KAN GEEN PROGRAMMEERFOUT ZIJN’

‘Een softwarefout? Dat kan helemaal niet, want het afluisteren was al minimaal een jaar gaande.’ Dat zegt strafrechtadvocaat Jan-Hein Kuijpers over het bericht dat de afgelopen jaren mogelijk duizenden gesprekken tussen gedetineerden en advocaten zijn afgeluisterd en opgenomen.

De Amsterdamse advocaat tipte de NOvA vorige week dat er telefoongesprekken met een cliënt in een penitentiaire inrichting waren opgenomen en afgeluisterd. ‘Het gaat om Mohamed R., een van de jongens die in het passageproces tot levenslang is veroordeeld. Hij zit in de Penitentiaire Inrichting in Vught en had een bos bloemen besteld voor een vriendin.’

De directie liet Mohamed R. weten dat hij de bestelling met een belkaart had gedaan die niet aan hem kon worden toegeschreven, aldus Kuijpers. ‘Hij kreeg een maatregel opgelegd en in het kader van de klachtprocedure die volgde, besloot Mohamed R. de bellijsten op te vragen. Op deze bellijsten kwam mijn nummer voor, evenals het nummer van zijn andere advocaat Fébe Schoolderman. Dat

kan niet. Bij nummers van advocaten hoort omwille van de geheimhouding een kruisje te staan.’

Kuijpers heeft Mohamed R. vervolgens gevraagd om als check meerdere advocaten te bellen. ‘Ook deze nummers kwamen naar voren op de bellijsten. We hebben daarop de boel aangezwengeld bij de directie in Vught, maar die reageert niet.’

PROGRAMMEERFOUT

Volgens telefoonprovider Telio gaat het om een programmeerfout. Onzinnig, stelt Kuijpers. ‘Op het moment dat PI Vught gesprekken terugluistert, weet je gewoon dat het om advocaten gaat. Ze hebben willens en wetens deze situatie in stand gelaten.’

Kuijpers stelt dat het opnemen en afluisteren precies in het plaatje van de inrichting in Vught passen. ‘De direc-

tie daar neemt het niet zo nauw met de regels.’ Als voorbeeld noemt hij rapporten over het functioneren van gedetineerden. ‘Ik heb sterke aanwijzingen dat deze valselijk worden opgemaakt. Bij Mohamed R. hebben ze bijvoorbeeld een rapport opgemaakt over hoe hij zich zou hebben gedragen tijdens arbeid waar hij helemaal niet aan deel heeft genomen. En aan die gedragingen werden zelfs maatregelen gekoppeld. Er gebeuren heel enge dingen in Vught.’

Volgens de advocaat is het nu de vraag of het opnemen en terugluisteren ook bij andere cliënten in Vught en bij andere huizen van bewaring is gebeurd. ‘De NOvA moet dit, samen met de NVSA en minister Dekker, tot op de bodem uitzoeken. Als dit landelijk aan de orde is, zou dat verschrikkelijk zijn.’

ONDERZOEK NAAR LEK BIJ TELIO

Minister Dekker (Rechtsbescherming) heeft een onafhankelijk onderzoek toegezegd naar een vermeende systeemfout bij Telio, de telefoonprovider van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Door een programmeerfout zijn de afgelopen jaren mogelijk duizenden gesprekken tussen gedetineerden en advocaten afgeluisterd en opgenomen.

Uit eigen onderzoek door telefoonprovider Telio zou blijken dat er sprake was van een programmeerfout, die inmiddels is hersteld. De NOvA neemt daar geen genoegen mee en wil weten hoeveel gesprekken zijn vastgelegd. Uit onderzoek van Telio zou blijken dat sinds 2017 circa drieduizend gesprekken zijn opgenomen. Deze gesprekken zouden inmiddels zijn gewist. De NOvA wil weten of er ook tussen 2013 en 2017 gesprekken zijn opgenomen.

De NOvA eist de absolute garantie van het ministerie van Justitie en Veiligheid dat het systeem waterdicht is en dat dergelijke schendingen van de vertrouwelijkheid voortaan uitblijven.

Algemeen deken Bart van Tongeren zegt vooralsnog niet uit te gaan van boze opzet, maar is er niet helemaal

gerust op. 'Het is niet de eerste keer dat dit gebeurt. In 2013 was ook al sprake van een lek in het nummerherkenningsysteem.'

Strafadvocaat Gerard Spong vermoedt dat er wel degelijk sprake is van een doelbewuste actie. 'Omvang en duur van deze zaak vormen de ingrediënten voor kwade opzet.' Bijzonder hoogleraar advocatuur Diana de Wolff heeft ook haar twijfels. 'Ik vind het onbegrijpelijk dat interne audits dit niet eerder aan het licht hebben gebracht.'

Minister Dekker heeft onafhankelijk onderzoek aangekondigd. Hoe dat gaat plaatsvinden en wie dat gaat uitvoeren, is vooralsnog onbekend. Dekker gaat daarover nog in overleg met de NOvA. Volgens Van Tongeren moet dat in ieder geval gebeuren door een instantie die losstaat van het departement.

CONVENANT GARANDEERT VERTROUWE- LIJKHEID

Het Telio-systeem voor nummerherkenning is sinds 2013 actief. In de zomer van dat jaar sloten de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) een convenant dat voorkomt dat telefoongesprekken tussen advocaten en hun cliënten standaard worden opgenomen.

Aan het convenant ging de nodige discussie vooraf. Tot 2012 werden alle gesprekken met telefoons waar gedetineerden mee konden bellen automatisch opgenomen. De beroepscommissie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) maakte in dat jaar een eind aan die praktijk. De RSJ stelde dat er een belangenafweging vooraf moet gaan aan het opnemen van telefoongesprekken van gedetineerden.

De uitspraak leidde tot veel tumult, vooral toen toenmalig staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, Fred Teeven, beweerde dat het opnemen van alle telefoongesprekken wel was toegestaan, ondanks het oordeel van de RSJ. Het convenant tussen de DJI en de NOvA bracht helderheid. Via de NOvA beschikt de DJI over telefoonnummers van advocaten. Zodra een gedetineerde belt met een geregistreerd nummer van een advocaat, slaat de opnameapparatuur af.

MYTELIO

Onlangs kwam Telio in het nieuws toen bleek dat de Penitentiare Inrichting Zaanstad een speciale app, MyTelio, in gebruik nam om het telefoonverkeer tussen advocaten en cliënten te regelen. De NOvA en de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA) zijn niet te spreken over de app, omdat de geheimhouding onvoldoende gewaarborgd zou zijn. Die kwestie is nog onder de rechter.

KEI NU ECHT TEN GRAVE

Als het aan de Rechtspraak ligt, komt er een einde aan het dubbele burgerlijk procesrecht dat nu geldt én de KEI-pilots bij de rechtbanken Gelderland en Midden-Nederland.

Van digitaal procederen naar digitaal communiceren: die focusverlegging in de digitalisering maakte de Raad voor de rechtspraak dit voorjaar bekend. En passant kreeg het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) de nieuwe naam IVO en een andere inbedding in de organisatie. Maar hoe de Rechtspraak de digitale toegankelijkheid precies vorm wil geven, is bij het ter perse gaan van dit nummer nog in nevelen gehuld. Wel lekte begin november een intern nieuwsbericht van de Rechtspraak uit. Daarin informeerden Rechtspraakbestuurders de organisatie over een nog definitief te maken basisplan, voor de aanpak van de digitalisering.

BESLUITEN

In het nieuwsbericht meldden de bestuurders bovendien een aantal besluiten. Zo acht het PRO, het overleg van de Rechtspraak en de Presidentenvergadering, het onwenselijk dat bij de Rechtbank Gelderland en Midden-Nederland een ander procesrecht geldt dan in de rest van het land. De bestuurders vinden dat de wijzigingen in Rechtsvordering rond het verplicht digitaal procederen moeten worden teruggedraaid. Daar is volgens hen een wetswijziging voor nodig. 'Een aanpassing is ook gewenst om in civiele zaken op een beheerste en verantwoorde manier te kunnen digitaliseren. De wet staat nu namelijk niet toe dat partijen in civiele zaken vrijwillig digitaal procederen,' schrijft het PRO. Ondertussen onderzoekt een aparte werkgroep samen met het ministerie of het mogelijk is de inhoudelijke wijzigingen los te koppelen van de invoering van het

digitaal procederen. Uitgangspunt is dat er weer een uniform procesrecht moet komen.

PILOTS

Het PRO dringt er ook op aan te stoppen met de KEI-pilots in Gelderland en Midden-Nederland. 'Pas dan kunnen de twee rechtbanken zich richten op projecten die voortvloeien uit het nieuwe basisplan en is er weer eenheid in het procesrecht,' menen de bestuurders. Dat dit een 'bittere pil' is voor de betrokken medewerkers, zegt de Rechtspraak zich te realiseren.

Voorlopig blijft het digitaal procederen in beide arrondissementen nog ongewijzigd. Pas als de wet zou worden aangepast, kunnen de pilots stoppen. 'We hopen natuurlijk dat deze uitzonderingspositie zo kort mogelijk duurt,' laten de rechtbanken in een gezamenlijke reactie weten.

ONRUST

Ondertussen onderkennen de presidenten en de Rechtspraak dat de nieuwe digitaliseringsplannen extra werk voor de griffies oplevert, 'terwijl juist op deze plekken veel collega's de afgelopen jaren moesten vertrekken'. Het kan desondanks nog enkele maanden duren voor de Rechtspraak duidelijkheid verstrekt over de precieze gevolgen van de nieuwe plannen. Over die verdere aanpak bericht de Rechtspraak binnenkort de minister. Ketenpartners als de NOvA zijn geïnformeerd en bijgepraat over het basisplan. De NOvA pleitte in september nog bij de minister voor ketenregie nu een digitaal woud ontstaat met het brede pallet aan ICT-varianten waar de procederen-

de advocaat mee te maken krijgt. Als eindverantwoordelijke zou het ministerie die regie moeten houden. Maar vooralsnog lijkt de Rechtspraak zelf aan het roer te staan.

Ingewijden melden dat binnen de Rechtspraak onrust bestaat over het plan. Rechters en raadsheren verbonden aan de beweging Tegenlicht stuurden op 8 november zelfs een brandbrief naar de Tweede Kamer. Wat de Rechtspraak betreft het interne nieuwsbericht desalniettemin het gezamenlijk standpunt van de bestuurders.

SCHONE LEI

Hoewel een deel van de wijzigingen in Rechtsvordering behouden kan blijven, lijkt de Rechtspraak het programma KEI voor bestuurs- en civiel recht met het stoppen van de pilots echt te willen begraven. Overigens blijven de digitale procedures in het strafrecht en bij bewind in stand. Ook curatoren blijven digitaal communiceren met de rechtbank, laat de Rechtspraak weten. Wat de financiële schade gaat zijn, is vooralsnog onduidelijk. Tot dusver is er meer dan 200 miljoen euro in digitaal procederen geïnvesteerd. Een groot deel van dat bedrag moet als verloren worden beschouwd. Onderzoek van Deloitte wees eerder dit jaar uit dat een deel van de software die de Rechtspraak gebruikt niet meer wordt ondersteund. Of delen van het systeem desondanks behouden kunnen blijven, kan de Rechtspraak nog niet zeggen. Volgens een woordvoerder zal niet helemaal met een schone lei worden gestart. 'De ervaringen uit het verleden nemen we natuurlijk mee.'

TER ZITTING

Droomhuis

DOOR / LARS KUIPERS

Koop je een stuk weiland om je droomhuis te bouwen, krijg je burenruzie.

Een droomhuis in Lutjewinkel met een mooi stuk weiland erachter voor de dieren; dat was het beeld dat H. en zijn vrouw een paar jaar geleden voor ogen hadden toen ze een stuk land kochten van veehouder F. Vandaag staan ze bij de kortgedingrechter in Alkmaar.

Tijdens de bouw van zijn nieuwe huis woonde H. met zijn gezin in een container. Een strook langs de kavel – per 1 januari 2019 H.'s eigendom – gebruikten ze als oprit. De koeien van F. moeten over diezelfde strook als ze van de stal naar het weiland wandelen en omgekeerd. Alles in goede harmonie, totdat H. een claim indiende bij de verkoper omdat de riolering en de nutsvoorzieningen te laat waren geleverd. De verhoudingen bekoelden. Ineens stond er een shovel op de strook geparkeerd, later verschenen schrikdraad en een bord 'verboden toegang'. Ook de sloot die volgens het bouwplan achter het huis wordt gegraven, is een steen des aanstoots, want die dreigt over het erf van de familie H. te komen. In kort geding vordert de familie H. dat ze de strook weer mogen gebruiken, dat de buurman het schrikdraad weghaalt en dat hij de sloot niet mag graven tot een bodemrechter daarover heeft beslist.

'Het probleem is natuurlijk: het ging een tijdlang goed en nu gaat het slecht,' vat de rechter samen.

De betogen van de advocaten ademen één boodschap: de ander heeft het gedaan.

Boer F., zegt advocaat Peter van Lingen, begrijpt niet wat het probleem is. 'Eisers hebben in beginsel met de sloot ingestemd. Gedaagde heeft gekeken of de sloot om het perceel van eisers heen kan worden gelegd, dat is een zeer redelijk alternatief. En eisers doen het voorkomen alsof het schrikdraad recent is geplaatst, maar het is er altijd geweest. Het is absoluut noodzakelijk om te voorkomen dat het vee uitbreekt.' Voor advocaat Allard Hanrath ziet de wereld er heel anders uit. Toen de familie H. de kavel kocht, zegt hij, is hen voorgespiegeld dat de sloot kon komen te vervallen als de kopers van naastliggende kavels daarmee akkoord gingen, maar F. heeft daar nooit enige moeite voor gedaan. En de toegang tot het huis? 'Mevrouw H. is zwanger en als gevolg van de blokkade kunnen hulpdiensten het huis niet goed bereiken.'

Zo gaat het over en weer. De rechter stelt niet één vraag. Binnen 24 uur hebben de kemphanen hun uitspraak: F. mag zijn sloot graven en moet de familie H. weer toegang geven tot hun huis. Het schrikdraad mag blijven.

 Meer weten? Lees de uitgebreide versie op advocatenblad.nl, rubriek Ter Zitting.

AGENDA

JAARCONGRES FAILLISSEMENTSFRAUDE

De tweede editie van het Jaarcongres Kennisplatform Faillissementsfraude kent zowel een plenair programma als workshops. In het plenaire deel laten vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie, de advocatuur en het notariaat hun licht schijnen over de praktijk van fraudebestrijding. Na de lunch kan worden gekozen uit negen workshops.

Datum: 7 december.

Locatie: Centrum Den Haag.

Ga naar faillissements-fraude.nl voor meer informatie.

STAATSRECHTCONFERENTIE

De jaarlijkse Staatsrechtconferentie van de Staatsrechtkring wordt dit jaar georganiseerd in Rotterdam. Onderwerpen zijn burgerparticipatie, verkiezingen en sociale media, organisatieverboden en de historische aspecten van democratie. Sprekers zijn professor staatsrecht Markus Haverland en Yves Leterme, secretaris-generaal bij het International Institute for Democracy and Electoral Assistance.

Datum: 14 december.

Locatie: Erasmus Universiteit Rotterdam, Rotterdam.

Ga naar eur.nl voor meer informatie.

CONGRES JONGE VEELPLEGERS

Tijdens het congres Jonge veelplegers komen de belangrijkste inzichten in het stoppen van criminaliteit van probleemjongeren aan bod. Wat doet jonge veelplegers stoppen, hoe werken ze mee aan behandeling en bewindvoering en wat werkt beter: een taakstraf of vrijheidsontneming? Sprekers zijn onder meer psycholoog Erik Jongman, emeritus hoogleraar Jeugdstrafrechtspleging Ido Weijers en jeugdofficier van justitie Ad de Beer.

Datum: 18 december.

Locatie: Jaarbeurs Utrecht, Utrecht.

Ga naar jongeveelplegers.nl voor meer informatie.

 Meer agendanieuws vindt u op advocatenblad.nl/agenda.

Automatisch een ouderschapsplan

DOOR / ERIK JAN BOLSIUS BEELD / ANGELINE SWINKELS

Uit frustratie over repeterend knip-en-plakwerk ontwikkelde familierechtadvocaat Mark Thoonen zelf een online-applicatie voor echtscheidingsconvenanten en ouderschapsplannen.

Het pand van Hamelers Nijkamp Advocaten in Uden oogt als een woonhuis. De moderne woon-werkvilla huisvest vier advocaten. Familierechtadvocaat Mark Thoonen (51) hecht niet zo aan uiterlijk vertoon. 'Ik ben maat, maar daar loop ik niet mee te koop. Mijn naam hoeft ook niet op de gevel, dat heeft geen meerwaarde voor me.' Het kantoor zelf is al net zo bescheiden, blijkt. 'We hebben een goede naam in Uden. Ik denk dat wat we doen, goed is. We doen niet aan marketing, hoeven niet echt te groeien, voor ons werkt mond-tot-mond-reclame nog steeds het best.' Tijdens een herfstwandeling door het Brabantse dorp vertelt Thoonen over de door hemzelf ontwikkelde *tool* Mees-

termodel, een geautomatiseerde versie van de convenanten en documenten van vFAS, de beroepsvereniging voor echtscheidingsadvocaten. Zijn keuze voor het juridische vak lag niet direct voor de hand. Thoonen studeerde Frans en bedrijfscommunicatie en werkte al een paar jaar als marktonderzoeker toen hij in 1998 rechten ging studeren. Tegelijk kon hij aan de slag als juridisch medewerker bij het kantoor waar hij nog steeds werkt. 'Ik wilde geen docent Frans worden. Bij communicatie zat ook bedrijfseconomie en marketing, dat boeide me. Wat ik echt leuk vond, waren de informaticalessen die ik naast mijn studie kon volgen.' Als stage-opdracht automatiseerde hij met succes de ouderwetse

Rolodex van het stagebureau van de universiteit, maar een baan in de IT zocht hij niet. 'Ik wilde ergens heel goed in worden en mensen adviseren. Dat vond ik mooier dan alleen maar software maken of met statistiek bezig zijn. Terwijl ik parttime bij mijn goede vriend Herbert Nijkamp op kantoor werkte, kwam ik erachter dat familierecht me wel lag. De gesprekken met cliënten gingen me makkelijk af, ook als het emotioneel werd.' Later in zijn carrière, door een specialisatieopleiding van de vFAS, werd hij ook mediator. 'Ik dacht eerst dat dat niks voor mij was, ik ben niet zo'n geitenwollensokkentype. Maar ik leerde daar wel dat luisteren eigenlijk de belangrijkste vaardigheid is. Gewoon niks zeggen, erbij zitten, knikken, wel actief betrokken zijn, maar niks doen. Daar bereik je meer mee.'

Mark Thoonen

2003-heden Advocaat en mediator Hamelers Nijkamp Advocaten

1998-2003 Juridisch medewerker Hamelers Nijkamp Advocaten

1993-1996 Marktonderzoeker Opinion Market Survey

Samenwonend, twee kinderen

HANDWERK

Thoonen stoorde zich eraan dat hij bij het formaliseren van een echtscheiding te vaak hetzelfde handwerk zat te doen. 'Was ik weer aan het knippen en plakken met de modellen van de vFAS. Een passage toevoegen uit de ene zaak, een stukje tekst uit het andere convenant. Uit die frustra-

‘Ik heb geleerd dat luisteren de belangrijkste vaardigheid is’

tie komt Meestermodel voort, mijn tool voor familierechtadvocaten.’ Gedurende meer dan twee jaar kroop hij elke avond, zodra de kinderen op bed lagen, achter zijn computer. ‘Er zijn zo’n 160 vragen per model en die vragenlijsten ben ik gaan programmeren. Als je de vragen invult, kiest het programma daar de juiste teksten bij en komt er een echtscheidingsconvenant uit, dat je in een uurtje kunt personaliseren. Omdat je het alleen nog maar hoeft te *finetunen*, scheelt dat mij minimaal twee uur per convenant. Ik gebruik mijn eigen model nog iedere keer met een *big smile*.’ Hij noemt als voorbeeld cliënten die het ouderdomspensioen willen verevenen. ‘Daarvoor stel ik een convenant op in Meestermodel. Als ze dan later toch niet willen verevenen, pas ik een vraag aan en het model is direct aangepast. Ik kan cliënten ook heel makkelijk twee modellen meegeven, bijvoorbeeld de tekst van wel verevenen en niet verevenen, zodat ze thuis nog een keer rustig kunnen nadenken.’

UPDATE

Veel gebruikers heeft zijn applicatie nog niet. Grote ruchtbaarheid heeft hij er ook nog niet aan gegeven. Thoonen steekt zijn tijd liever in een update, is met een fiscalist bezig om ook het belastingdeel van het vFAS-model te automatiseren. De tool levert hemzelf in ieder geval een mooie praktijk op. ‘Sinds een tijdje werk ik samen met een psychologe uit Uden. Zij doet de eerste gesprekken en zorgt dat cliënten bereid zijn met elkaar te onderhandelen. Daarna kom ik in beeld voor de alimentatieberekeringen en de verdeling van de spullen, of de ondernemingen als die er zijn. Ik hoef alleen maar te focussen op de cijfers, dat vind ik achteraf toch het leukst.’ Thoonen spreekt zichzelf een beetje tegen als hij aan het eind van de wandeling door het rustige Uden-Zuid vertelt over de mooie kanten van zijn vak. Die zitten namelijk niet alleen in de cijfers, maar meer nog in het contact met zijn cliënten. ‘Als ik de deur opendoe, zie ik aan

de gezichten al in de eerste seconde wie van de twee wil scheiden. Soms zit de ene partij er al een halfjaar over te dubben, heeft al afstand genomen van alles en het verwerkt. De ander weet het pas sinds twee weken, moet nog de hele emotionele *rollercoaster* door. Op zo’n moment trap ik op de rem om diegene de tijd te gunnen ook dat proces in te gaan. Dat is de mediator in mij. Sinds ik mediator ben, werk ik het liefst met de man en vrouw samen. Ook als ik een zaak tegen een andere advocaat heb, vraag ik me altijd af hoe we dit samen gaan oplossen. Dat moet de grondgedachte zijn van iedere familierechtadvocaat.’ De Udense advocaat heeft wel een idee waarom er zoveel vechtscheidingen zijn. ‘Die ontstaan meestal niet zozeer tijdens de scheiding, maar erna, als mensen geen goede afspraken hebben gemaakt, of dingen niet goed hebben verwerkt in de scheiding. Dan zijn de advocaten niet meer in beeld en gaat het van kwaad tot erger.’

HOGE RAAD STELT NIEUWE
GRENZEN AAN WRAKEN

WRAKEN MOEILIJKER?

DOOR / FRANCISCA MEBIUS BEELD / INGE VAN MILL

Hij geeft toe dat het een bijzonder en principiële zaak is. Het wrakingsverzoek begon vorige maand waarbij de voltallige Hoge Raad wordt gevraagd op te stappen. De Amsterdamse strafrechtadvocaat Willem Jebbink wraakte de elf raadsheren in de zaak van een aangehouden demonstrante. De vrouw protesteerde in 2007 op de publieke tribune van de gemeenteraad van Zeist tegen de bouw van een detentiecentrum voor asielzoekers. Jebbink stelde de vraag of ook reservisten deelnamen aan de beraadslagingen, maar kreeg geen antwoord van de Hoge Raad. 'Bij de Hoge Raad is het zo dat niet drie of vijf raadsheren over de zaak beslissen, zoals in de wet staat, maar dat alle leden van de Hoge Raad mee-beslissen,' stelt Jebbink. 'Zij kunnen

invloed uitoefenen op de drie of vijf die op papier over de zaak beslissen. Dat is in strijd met de Grondwet, de Wet op de rechterlijke organisatie, artikel 14 lid 1 IVBPR en artikel 6 lid 1 EVRM. Een rechterlijk college moet bij wet zijn ingesteld en mag zich niet laten beïnvloeden.'

MEDIA-AANDACHT

De mogelijkheid om rechters te wraken, is wettelijk vastgelegd in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voor de civielrechtelijke procedure, het Wetboek van Strafvordering voor de strafrechtelijke procedure en de Algemene wet bestuursrecht voor de bestuursrechtelijke procedure. Uit het jaarverslag over 2017 van de Raad voor de rechtspraak blijkt dat het aantal wrakingsverzoeken de

Advocaat Willem Jebbink samen met zijn cliënt voor de leden van de wrakingskamer van de Hoge Raad tijdens de openbare behandeling van zijn wrakingsverzoek.

De Hoge Raad liet zich dit najaar nadrukkelijk uit over de wrakingsprocedure. Het aantal wrakingsverzoeken daalt hierdoor, denken rechters. Volgens advocaten loopt het zo'n vaart niet. 'De negatieve tendens die rond wraken hangt, is wel een nare ontwikkeling.'

laatste jaren redelijk stabiel is en zelfs licht afneemt. Na een sterke stijging in de periode 2009 tot 2012 ligt momenteel het aantal verzoeken jaarlijks op ruim 600. Het jaar 2015 was met 713 wrakingsverzoeken een uitschieter. Slechts een klein deel van de wrakingsverzoeken wordt daadwerkelijk gehonoreerd. Over de laatste vijf jaar gaat het maar om drie tot vier procent per jaar. In 2017 werden zestien wrakingsverzoeken toegewezen, in 2016 waren dat er 25. Ondanks de dalende tendens krijgt de wrakingsprocedure in de media volop aandacht. Naast de wraking van de elf rechters bij de Hoge Raad door Jebbink werden dit jaar in de zaak-Wilders drie rechters van het Gerechtshof in Den Haag vervangen na een wrakingsverzoek van advocaat Geert-Jan Knoops. Het enkel

dreigen met wraking door advocaat Bénédicte Ficq was dit najaar voor een rechter van het Gerechtshof Den Haag voldoende om zich terug te trekken in de zaak tegen de tabaksfabrikanten. In maart stapten advocaten Louis de Leon en Robert van 't Land op nadat de wrakingskamer van de Rechtbank Rotterdam hun wrakingsverzoek in de zaak van hun cliënt ex-No Surrender-baas Klaas Otto had afgewezen.

MISBRUIK

Het wrakingsverzoek in de zaak-Klaas Otto was voor toenmalig officier van justitie Greetje Bos reden om kritiek te spuien op advocaten die in strafzaken overgaan tot wraking. Bos oordeelde dat advocaten misbruik van het procesrecht maken 'door aanhoudingsverzoeken ►

Het gerechtshof Den Haag behandelt rechtszaken op het gebied van strafrecht, civiel- en belastingrecht in hoger beroep en draagt bij aan integrale, deskundige, tijdige en maatschappelijk effectieve rechtspraak.

Per **1 juli 2019** heeft het hof vacatures voor

RAADSHEREN IN OPLEIDING M/V

Als raadsheer beslist u – als lid van een doorgaans meervoudige kamer – over rechtszaken in hoger beroep. U spreekt recht met voortdurende aandacht voor rechtseenheid, rechtsontwikkeling en rechtsbescherming tegen de achtergrond van de maatschappelijke ontwikkelingen. U werkt nauw samen met andere raadsheren en met juridische en administratieve medewerkers.

STRAFRECHT (MEERDERE VACATURES):

U bent een gedreven professional in het strafrecht en beschikt over tenminste 10 jaar juridische werkervaring. U ziet uit naar de collegiale samenwerking die kenmerkend is voor de meervoudige appelrechtspraak. Voor kandidaten vanuit het Openbaar Ministerie gelden onder omstandigheden (verkorte) selectie- en opleidingseisen en detacheringsmogelijkheden.

CIVIEL RECHT (ÉÉN VACATURE):

U bent een gedreven professional in het civiele recht en beschikt over tenminste 10 jaar juridische werkervaring, bij voorkeur in de civielrechtelijke (proces)praktijk. U ziet uit naar de collegiale samenwerking die kenmerkend is voor de meervoudige appelrechtspraak.

OPLEIDING TOT RAADSHEER

U wordt aan de hand van een op maat gesneden opleidingsplan binnen 1- 3 jaar opgeleid tot raadsheer. De opleiding vindt plaats binnen een tijdelijke aanstelling en duurt - afhankelijk van de voorervaring - gemiddeld 1,5 jaar. De opleiding bestaat uit een combinatie van landelijke cursussen en trainingen bij het opleidingsinstituut SSR en praktijkopleiding bij het hof. Gedurende uw opleiding werkt u aan uw portfolio dat tussentijds en aan het einde van uw opleiding door een landelijke beoordelingscommissie wordt getoetst. Na succesvolle afronding voldoet u aan het functieprofiel van raadsheer en volgt de vaste benoeming tot raadsheer.

MEER INFORMATIE?

Een beschrijving van de selectieprocedure vindt u op werkenbijderechtspraak.nl. Voor meer informatie of een oriënterend gesprek kunt u contact opnemen met: mr. A.E. Mos-Verstraten (afdelingsvoorzitter strafrecht) telefoon 06 11 53 14 88 voor de strafrechtelijke vacatures mr. J.J. Roos (afdelingsvoorzitter civiel recht) telefoon 088-362 2346 / 2342 voor de civielrechtelijke vacature. Het hof is gehuisvest in het Paleis van Justitie, dicht bij station Den Haag Centraal en uitstekend bereikbaar via openbaar vervoer.

SOLLICITEREN?

Indien u belangstelling heeft voor de vacature van raadsheer in opleiding dan kunt u t/m vrijdag 7 december 2018 uw schriftelijke motivatie vergezeld van een actueel CV, sturen naar de president van het gerechtshof Den Haag, mw mr. M.W. Koek, via hrm.hof-dh@rechtspraak.nl onder vermelding van: raadsheer in opleiding (strafrecht) of raadsheer in opleiding (civiel recht).

in te dienen, rechtbanken te wraken en als laatste strohalm de verdediging zelfs neer te leggen'. 'Het zijn trucs die niks te maken hebben met mogelijk partijdige of bevooroordeelde rechters, waarvoor wraking is bedoeld, maar louter om de rechtsgang te vertragen en verdachten op vrije voeten te krijgen.'

Onterechte kritiek, zegt Willem Jebbink. 'Je kunt geen misbruik maken van strafprocesrecht zolang je de belangen van je cliënt dient. Je kunt ook niet van een advocaat verwachten dat hij of zij zich druk maakt over de vraag of er sprake is van misbruik van recht. Die vraag is voor de wetgever. Een advocaat moet natuurlijk wel denken aan zijn reputatie bij een rechtbank. Wanneer je te pas en te onpas vraakt, gooi je je reputatie te grabbel en dat is niet goed voor de lange termijn.'

Ook strafrechtadvocaat Louis de Leon uit Utrecht is het oneens met Bos. Hij stelt dat advocaten er geen enkel belang bij hebben om 'zand in de molen te gooien'. 'Als het middel slaagt, is het ook maar de vraag wie je voor je krijgt. Ik zie het als hoog- en laagconjunctuur. Op dit moment is men allesbehalve gecharmeerd van wrakingsverzoeken. Men is wraking zat en er hangt een negatieve tendens rond wrakingsverzoeken. Dat is een nare ontwikkeling.'

JURISPRUDENTIE

Twee recente uitspraken van de Hoge Raad over wrakingsverzoeken van september passen volgens De Leon bij deze negatieve tendens. De zaken zijn door de procureur-generaal bij de Hoge Raad via een cassatie in het belang van de wet aan de Hoge Raad voorgelegd. De procureur-generaal wilde onder meer duidelijkheid over de vraag hoe rechters moeten omgaan met oneigenlijk gebruik van de mogelijkheid om een wrakingsverzoek te doen. Andere vraag was wat dit betekent voor de wrakingsprocedure.

De eerste zaak ging om een hoger beroep in een drugszaak uit 2008. De advocaat wilde destijds dat het hof de zaak terugverwees naar de rechtbank, die volgens hem partijdig was. De raadsheren wezen dat verzoek af. De advocaat vraakte de rechters en kreeg gelijk van de wrakingskamer. Een verkeerd oordeel, zegt de Hoge Raad nu. 'Wraking van rechters in strafzaken is niet mogelijk op de grond dat zij onwelgevallige (tussen)beslissingen hebben genomen, bijvoorbeeld wanneer het gaat om een afwijzing van een getuigenverzoek.' In een andere zaak, uit 2015 over vleesfraude, werd eerst de behandelend rechter gewraakt en vervolgens de wrakingskamer die dit wrakings-

'Je kunt geen misbruik van recht maken zolang je de belangen van je cliënt dient'

verzoek behandelde. De Hoge Raad oordeelde dat als de wrakingskamer van oordeel is dat evident misbruik van het wrakingsmiddel wordt gemaakt, deze kamer de mogelijkheid heeft om zo'n wrakingsverzoek direct buiten behandeling te laten. 'Een wrakingszitting is hiervoor niet nodig.'

TOEKOMST

De twee uitspraken hebben de verhoudingen op scherp gezet, maar over het belang ervan verschillen advocaten en rechters van mening. Volgens Jebbink, die, sinds de start van zijn carrière ruim twintig jaar geleden, zo'n tien keer heeft gewraakt en waarvan naar eigen zeggen de helft is gehonoreerd, gaan de uitspraken niet veel veranderen in de toekomst. 'Het is nodig dat zowel de rechterlijke macht als de advocatuur kennisneemt van de mogelijkheden van de wrakingsprocedure en de grenzen ervan. De uitspraken zeggen iets over het vaststellen van de praktijk en de uitleg die aan wrakingsverzoeken wordt gegeven, maar zo'n verzoek wordt altijd in *the heat of the moment* gedaan. Het hangt ook

van de dynamiek in een zaak af.' De Leon beaamt dit. 'Sinds ik advocaat ben, nu 24 jaar, heb ik gemiddeld een keer per jaar een wrakingsverzoek ingediend. Hiervan is er slechts één gehonoreerd, terwijl ik andere verzoeken meer kans van slagen gaf. Ik ga er niet anders naar kijken en ik durf niet te zeggen dat de uitspraken van de Hoge Raad tot minder wrakingsverzoeken zullen leiden.' Erik Koster, seniorrechter handel en kanton bij de Rechtbank Overijssel, denkt daar anders over. 'Deze jurisprudentie heeft een dam opgeworpen. Misbruik maken wordt moeilijker. Het aantal wrakingsverzoeken dat gebaseerd is op een tussenbeslissing van een rechter zal in ieder

geval dalen. Kennelijk denkt een van de partijen bij een tussenbeslissing vaak dat het voor zijn of haar cliënt daarmee de verkeerde kant op gaat en kiest dan maar voor wraking. Die strategie om te proberen een andere rechter op de zaak te krijgen, wordt nu onmogelijk gemaakt. Ik hoop dat advocaten met die kennis van zaken in de toekomst inzien dat dergelijke wrakingsverzoeken kansloos zijn. Een wrakingsverzoek is bedoeld voor verwevenheden tussen rechter en een van partijen. Daar zijn we nu weer bij terug en dat is goed.' Ook strafrechter in Amsterdam en voorzitter van de strafrechterskoepel LOVS Michiel de Ridder verwacht een daling van het aantal verzoeken. 'Het is verstandig dat de Hoge Raad heel nadrukkelijk heeft gezegd dat een inhoudelijke (tussen)beslissing of de motivering ervan geen grond tot wraking is. Hiermee is het voor iedereen weer klip-en-klaar dat je op inhoud niet hoeft te gaan wraken.'

HOGER BEROEP

Volgens de twee advocaten is het niet aan de Hoge Raad maar aan de wetgever om de wrakingsprocedure ►

aan te scherpen. Zowel Jebbink als De Leon pleit voor het invoeren van de mogelijkheid tot hoger beroep op de beslissing van een wrakingskamer om mislagen in de wrakingskamer te voorkomen. Jebbink denkt niet dat zo'n mogelijkheid in de praktijk leidt tot veel meer vertraging. 'De zaak is toch al stilgelegd.'

De Leon verwacht zelfs dat met het instellen van de mogelijkheid tot hoger beroep minder ten onrechte gewraakt zal worden. 'Er komt dan meer wrakingsrechtseenheid en dat is nodig.' Rechter De Ridder acht het niet wenselijk. 'Het systeem is nu zo dat wanneer je in hoger beroep gaat in een zaak, je daar het wrakingsverzoek kunt herhalen. Dat is naar mijn idee voldoende.'

GEEN SCHORSING

Hij stelt voor dat de wetgever ervoor kiest dat de zaak niet meer wordt stilgelegd wanneer er een verzoek tot wraking komt. 'Op het punt van vertraging zie je de meeste problemen opdoemen. Als de zaak niet wordt stilgelegd, moet er wel een beslissing op het wrakingsverzoek zijn voordat er uitspraak komt.'

Een slecht plan, vindt Jebbink. Het is volgens hem van wezenlijk belang dat een wrakingsverzoek leidt tot het stilleggen van de zaak en tot het beoordelen van de vraag of een of alle rechters partijdig zijn. 'Wanneer je ervoor kiest om het te noteren en vervolgens verder te gaan, geef je de rechtzoekende en de samenleving het idee dat de rechtspraak

onafhankelijkheid en onpartijdigheid niet serieus neemt. Het kan niet anders dan dat een zaak wordt stilgelegd en dat direct wordt beoordeeld of het verzoek gegrond is.'

ZORGVULDIGHEID

Volgens de advocaten gaat het rondom wrakingsverzoeken te allen tijde om zorgvuldigheid. 'Het gaat om de vraag wat het beste is voor je cliënt, maar daar moet je prudent mee omgaan,' aldus Jebbink. Hij stelt niet altijd de weg van een wrakingsverzoek te kiezen. 'Je kunt ook proberen een rechter zich te laten verschonen, zoals Ficq laatst heeft gedaan in de tabakszaak. Soms is dat een heel elegante oplossing waar je hetzelfde mee bereikt voor je cliënt en wat in sommige gevallen veel media-aandacht voorkomt.'

Als ander voorbeeld noemt hij de meest recente zaak rondom de verdediging van zijn cliënt Volkert van der G., de man die in 2002 Pim Fortuyn doodschoot. 'De meest recente zaak bij het Gerechtshof Den Haag zou worden behandeld door drie raadsheren waarvan twee al eerder op een andere zaak van Volkert hadden gezeten. Zij hadden toen een oordeel gegeven dat nadelig zou kunnen zijn voor deze nieuwe zaak. We hebben in september jongstleden overwogen een wrakingsverzoek in te dienen op de zitting, maar dan zou er – omdat het om Volkert gaat – groot tumult ontstaan. We besloten om de raadsheren primair voor te stellen zich terug te trekken en subsidiair het bij wijze van wraking te doen. Het heeft ertoe geleid dat de twee raadsheren zich hebben teruggetrokken.' Of zijn wrakingsverzoek bij de Hoge Raad gehonoreerd wordt, was bij het ter perse gaan van dit *Advocatenblad* nog niet duidelijk. De gewraakte rechters waren tijdens de openbare behandeling, waar Jebbink een uur heeft gepleit, niet aanwezig. 'Het is nu wachten op een beslissing, die de Hoge Raad voor Kerstmis verwacht.' ■

'De uitspraken van de Hoge Raad brengen rustiger vaarwater'

Een wrakingsverzoek laten beoordelen door een hogere instantie, een rechtszaak niet opschorten bij een verzoek om wraking en een boete wanneer een advocaat het wrakingsinstrument ten onrechte inzet. Het zijn enkele adviezen uit het rapport *De wrakingsprocedure. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de mogelijkheden tot herziening van de Nederlandse wrakingsprocedure* uitgevoerd in 2012. Volgens hoogleraar burgerlijk recht aan de Universiteit Utrecht Ivo Giesen, die leiding gaf aan het onderzoek, zijn de voorstellen nog steeds het overwegen waard. 'Maar ik denk dat de recente uitspraken van de Hoge Raad al rustiger vaarwater brengen. Over een paar jaar kunnen we zien of het aantal zaken is verminderd en of onze adviezen nog relevant zijn.' Het onderzoek uit 2012 heeft niet geleid tot nieuwe regels. Er heeft sindsdien alleen een experiment plaatsgevonden tussen de gerechtshoven in Amsterdam en Den Haag, waarbij wrakingskamers naar elkaar verwezen. Giesen denkt wel dat sinds het verschijnen van het rapport advocaten voorzigtiger zijn geworden. 'Het aantal wrakingsverzoeken is sindsdien afgenomen. Ik denk echter ook dat men tegenwoordig gevoeliger is voor de gedachte dat de schijn van onafhankelijkheid in het geding is. Neem de tabakszaak, waarin een rechter zich laatst heeft verschoond. Ik heb het gevoel dat dat tien jaar geleden niet zo gegaan zou zijn. Men is alerter en rechters kiezen eerder voor het zekere.' Volgens Giesen zullen de recente uitspraken van de Hoge Raad het aantal toegewezen wrakingen verminderen. 'Het is goed dat de Hoge Raad aangeeft dat inhoudelijke beslissingen voor de inhoudelijke rechter zijn. Wanneer de wrakingskamers deze lijn aanhouden, hebben advocaten tegenover hun cliënt een goed argument om te zeggen dat wraking niet mogelijk is.' Giesen is geen voorstander van het instellen van de mogelijkheid tot hoger beroep op een wrakingsuitspraak. 'Een rechter trekt zich wel terug als hij denkt over de schreef te zijn gegaan en anders komt er een wrakingskamer. Het zou stimuleren om wraking te gebruiken om de boel te verstieren en publiciteit te genereren.'

TER OVERNAME

Praktijk op het terrein van het personen- en familierecht en strafrecht

Kantoor (op de begane grond) aan:
DE LAAN VAN NIEUW BLANKENBURG 260, ROZENBURG-RT

Complete kantoorinventaris | Oppervlakte bedrijfs- ruimte 74 m² en pantry van 15 m² | Het kantoor maakt deel uit van een appartementencomplex | Bijdrage VvE is € 179,00 p/m (incl. stookkosten) | Ruime parkeergelegenheid | OV op loopafstand | Prijs n.o.t.k.

Interesse: mail of bel mevr. mr. E. (Evalien) van Veenendaal
info@vanveenendaaladvocaat.nl | 06 51 85 30 23

TOGA
atelier
S c h o u t

Kwaliteit met oog voor detail

BIO-toga van lichtgewicht Cool Wool

www.toga-atelierschout.nl

info@toga-atelierschout.nl

Ons nieuwe adres is:

Claes de Vrieselaan 82 A
3021 JS Rotterdam
Tel.: 010 245 07 66
di t/m vr 9:00 - 17:30
zaterdag op afspraak

VERGEVORDERDE ADVOCaat-STAGIAIR en/of ADVOCaat-MEDEWERKER

Pieters Advocaten is een klein internationaal georiënteerd advocatenkantoor in Utrecht, dat staat voor een professionele en plezierige werksfeer.

Wij zijn op zoek naar versterking van vergevorderde advocaat-stagiair en/of advocaat medewerker die zich specialiseert op de civiele rechtspraak, in het bijzonder het familierecht. Ben je gedreven, sociaal ingesteld, en een echte teamplayer, dan word je met nadruk uitgenodigd te solliciteren.

Sollicitaties met cv graag richten aan: Judith Pieters
j.pieters@pietersadvocaten.nl

Neem voor meer informatie contact op met de heer A.P. van Stralen
a.stralen@pietersadvocaten.nl
of bij zijn afwezigheid met
mr. J.A. Pieters, T: 030-271 88 55

Foto Robert Oostbroek

www.pietersadvocaten.nl

TALENT?

van Ardenne & Crince le Roy
ADVOCATEN

Wij richten ons
op de combinatie van
het bestuursrecht,
het strafrecht,
het sanctierecht en
het (overheids)
aansprakelijkheidsrecht.

INTERESSE?

www.vanardenne-crinceleroy.nl

A photograph of two men in business suits standing in front of a brick building. The man on the left is older, with grey hair, wearing a dark suit and a pink tie. The man on the right is younger, with brown hair, wearing a dark blue suit and a blue tie. Both are holding a green book with an orange spine. The book cover has the text 'Compendium Beslag- en executierecht' and 'Stu'.

Advocaat Marc van Zanten en
deurwaarder Sjef van der Putten
bij de presentatie van hun
boek *Compendium Beslag- en
executierecht*.

SCHERPERE TANDEN

VOOR BESLAG- EN EXECUTIERECHT

DOOR / NATHALIE GLOUDEMANS-VOOGD

Het beslag- en executierecht is verouderd, vinden Vurich-deurwaarder Sjef van der Putten en CMS-advocaat Marc van Zanten. Met een groot aantal andere experts geven ze de voorzet voor een wetsvoorstel.

Deurwaarder Sjef van der Putten moest laatst een restaurant ontruimen. In het pand stond ook een piano. Volgens de wet moet hij de hele inboedel op straat zetten. ‘Dat voelt niet goed, maar het is mijn wettelijke taak,’ zegt Van der Putten. ‘In dit geval zat er toevallig aan de overkant een bedrijf dat tweedehands instrumenten in- en verkoopt. Maar die piano onderhands verkopen, mocht ik niet. Een openbare verkoop is te duur. Dus ging de piano in de kraakwagen.’ Van der Putten vindt het een vreemde situatie. ‘Dat geldt voor de hele ontruiming: de deurwaarder mag niets anders dan de inboedel op straat zetten, maar gemeenten halen niets meer op en geven juist een boete als er spullen op straat staan. Slaat de deurwaarder de spullen op, dan kan de executant voor de kosten opdraaien en zelfs aansprakelijk zijn. Zo ontstaat een zwartepietenspel waarbij niemand het goed kan doen. De wetgever moet duidelijk maken wie welke verantwoordelijkheid heeft. Die duidelijkheid ontbreekt: fotoalbums liggen op straat.’ Het is een van de knelpunten met het huidige beslag- en executierecht die Van der Putten van Vurich Gerechtsdeurwaarders en Marc van Zanten, partner bij CMS, zien. Het beslag- en executierecht is verouderd, ontoereikend en onnodig kostbaar, menen de heren. ‘Een effectief beslag- en executierecht vormt het hart van de rechtsstaat,’ zegt Van der Putten. ‘In een rechtsstaat is het recht op een eerlijk proces heel belangrijk. Maar wat heb je daaraan als de uitspraak van een rechter kan worden genegeerd?’ Terwijl dat wel steeds meer de praktijk lijkt te zijn: uit onderzoek van de Koninklijke Beroepsorganisatie

van Gerechtsdeurwaarders blijkt dat vijftig procent van de vonnissen die bij deurwaarders terechtkomt niet gerealiseerd wordt omdat er geen of onbekend verhaal is. ‘De Europese Commissie waarschuwt er ook terecht voor: als een staat geen effectief executierecht heeft, dan trekt het malafide schuldenaren aan,’ zegt Van der Putten. ‘In vijfendertig procent van de gevallen worden rekeningen bewust niet betaald. Niet omdat er geen geld is, maar omdat de schuldenaar de gok neemt dat er toch niks aan gedaan wordt.’

Van der Putten vindt het schrikbarendere cijfers. Wat hij ‘de smeerolie van de maatschappij’ noemt kan dus effectiever en efficiënter. Dat vindt het kabinet ook, zo staat te lezen in het regeerakkoord. Dus toen de wetgever aankondigde de wet daadwerkelijk te herzien, grepen Van der Putten en Van Zanten hun kans. ‘Bij

‘Een derde van de rekeningen wordt bewust niet betaald’

de laatste modernisering in 2002 was er niet veel veranderd. We begrepen dat dit nu weer zou gebeuren,’ zegt Van Zanten. ‘Dat bood een unieke gelegenheid: normaal gesproken publiceert je voor de wetenschap. Wij wilden de knelpunten signaleren en de wetgever daarmee voeden.’ Ze benaderden andere experts om mee te schrijven aan het *Compendium Beslag- en executierecht* (Sdu, 2018). Al snel meldden auteurs zich ook aan en in een paar maanden schreven zij hun hoofdstukken. Het resulteerde in een boek van duizend pagina’s, met bijdragen van 71 wetenschappers, rechters, advocaten, deurwaarders en vertegenwoordigers van het

sociale domein. Ze beschrijven het huidige beslag- en executierecht én wat er moet veranderen.

PRIKKEL

Het wetsvoorstel werd ondertussen in juni ter consultatie gegeven. ‘De wetgever probeert wat moois te doen,’ zegt Van Zanten. ‘Het is goed dat er op het ministerie wordt nagedacht over wijzigingen. De minister heeft een aantal punten uit zichzelf opgepakt, zoals het beslag leggen op een auto. Gelukkig komt de minister nu met een voorstel dat het een bureaubeslag kan zijn, dat de deurwaarder de auto niet fysiek hoeft op te sporen. En wat is het mooi dat die ouderwetse manier van verkoop, met aanplakken, straks via een website kan.’

Maar de wijzigingen gaan de heren nog niet ver genoeg. Van der Putten was bijvoorbeeld verbaasd over de doel- en misbruikbepaling in het wetsvoorstel. ‘Daarmee wil de minister de tanden uit het executierecht halen.’

Volgens het voorstel zou er alleen beslag gelegd mogen worden als er redelijkerwijs een netto-opbrengst te verwachten is. ‘Daar zijn we het niet mee eens. Het beslagrecht wordt juist ingezet bij mensen die niet willen betalen of van wie niet is vastgesteld dat ze dat niet kunnen. Het moet dus een stevige prikkel zijn. Als ik pressie uitoefen, kan het zomaar zo zijn dat de schuldenaar er alles aan doet om toch aan zijn schulden te voldoen. Of aantoon dat hij dat niet kan. En dat is precies de bedoeling.’ Bovendien zit er verschil tussen het beslag en de verkoop van wat door het beslag is geraakt. ‘Beslagen ►

op roerende goederen worden wel gelegd, maar de huisraad wordt bijna nooit verkocht,' weet Van der Putten. 'Dat we die beslagen toch hanteren, komt doordat de deurwaarder dan in gesprek komt met de debiteur.' Van Zanten vult aan: 'Dat is het unieke moment van contact tussen deurwaarder en debiteur. Dan komt er iemand thuis binnen die zegt: het gaat niet goed met jou en hoe gaan we het oplossen, want ik heb nog drie crediteuren waar ik eigenlijk beslag voor moet leggen. We zien veel mensen die wegduiken voor hun schulden. Het contact met de deurwaarder is het eerste moment dat zo'n debiteur een *coming-out* heeft en zijn problemen erkent. Dát contactmoment lijkt ter bescherming van de schuldenaar te worden weggepoetst in het wetsvoorstel, terwijl het ter bescherming van de debiteur helemaal niet zo'n slecht idee is.' De deurwaarder geeft ter plekke bijvoorbeeld ook eerstelijns juridisch advies. 'Als wij daar constateren dat mensen over geen vermogen beschikken, kunnen we ze doorverwijzen naar de juiste instanties,' zegt Van der Putten. 'Voor de crediteuren is het ook belangrijk dat ze horen wat de situatie van de schuldenaar is,' stelt Van Zanten. 'Dan kunnen ze het boek sluiten of een betalingsregeling accorderen. Het leidt tot het einde van een hoop ellende.'

INFORMATIE

De roep om informatie in het beslag- en executierecht blijkt de rode draad door het boek. 'Bijna alle auteurs pleiten voor uitgebreide informatiebevoegdheid voor de gerechtsdeurwaarder,' zegt Van der Putten. Voor beslaglegging is informatie nodig over het vermogen van de schuldenaar. Maar deurwaarders missen het benodigde gereed-

schap. Zo mogen ze niet zoeken op personen in het Handelsregister en krijgen ze geen inzage in de aangifte inkomstenbelasting.

Ook het bankbeslag zorgt voor knelpunten. 'In het wetsvoorstel is opgenomen dat een gerechtsdeurwaarder straks kan vragen aan de bank of een schuldenaar er een rekening heeft. Dat is een goed idee,' zegt Van der Putten. 'Maar het probleem is dat een deurwaarder niet kan zien of er ook saldo op die rekening staat. Nederland kent zo'n zeventig banken. Een debiteur kan geld rond blijven pompen. Het is dan telkens een gok wanneer het beslag gelegd moet worden. Elke keer kost dat weer 250 euro, wat uiteindelijk ten laste komt van de debiteur.' In andere landen is er al een banksysteem, waarin te zien is bij welke bank de veroordeelde geld op de rekening heeft staan. 'Dat zou hier ook moeten komen. "Maar de privacy!" roepen sommigen. Daar heeft het niks mee te maken. De banken zijn nu al verplicht binnen vier weken opgave van het saldo te doen. Een register bespaart 250 euro per keer en vier weken tijd.'

Natuurlijk moet zulke vertrouwelijke informatie niet zomaar geraadpleegd kunnen worden door burgers en bedrijven, vinden de experts. 'Maar de gerechtsdeurwaarder is een bestuursorgaan, belast met een staatstaak. Ik mag eigendommen afnemen en woningen binnentreden. Maar informatie vergaren om effectief gebruik te maken van die bevoegdheden mag ik niet,' zegt deurwaarder Van der Putten. 'Het voelt of ik geblinddoekt en gehandboeid de straat op word gestuurd. En dat terwijl de overheid zelf wel een goede executant is. Waar een

antieke gereedschapskist ter beschikking wordt gesteld aan de burgers, bedrijven en instellingen van Nederland, heeft de overheid zelf alle hippe snuffjes, waar wij geen gebruik van mogen maken.'

Een oplossing zou zijn de bevoegdheden van gerechtsdeurwaarder uit te breiden. Ook pleiten de auteurs voor een verplichte opgave van het vermogen door de debiteur, met een sanctie als de schuldenaar daar niet aan voldoet. Professor Jongbloed beschrijft met Van der Putten in het boek een oplossing voor de omslachtige incassopraktijk: een procedure om voor erkende en niet-betwiste vorderingen snel en eenvoudig een executoriale titel te krijgen. Andere auteurs zien graag op andere

'Deurwaarders missen het benodigde gereedschap'

punten modernisering van het beslagrecht: hoe moet er bijvoorbeeld beslag op *bitcoins* of domeinnamen worden gelegd?

De oplossingen die de auteurs aandragen, worden in de praktijk breedgedragen, verzekeren Van der Putten en Van Zanten. 'Iedereen is gebaat bij effectieve rechtshandhaving, de debiteuren net zo goed als de crediteuren. Dan worden rechterlijke uitspraken netjes afgehandeld en blijft Nederland de rechtsstaat die het moet zijn,' zegt Van Zanten. 'Onze oplossingen passen in het regeerakkoord, waarin staat dat beslaglegging en de daaruit volgende executie zo effectief en efficiënt mogelijk moeten plaatsvinden. Een van de auteurs grapte dat we samen eigenlijk al de memorie van toelichting geschreven hebben. Nu hoeft de minister alleen nog het wetje erboven te maken.' ■

CIVIELE CASSATIE, PROCESBEGELEIDING OF PREJUDICIËLE VRAAG BIJ DE HOGE RAAD?

Alt Kam Boer advocaten

Zie onze website www.altkamboer.com voor een track record over de afgelopen 18 jaar.
Vaste prijsafspraken mogelijk.

Info: mr H.J.W. Alt
PB 82228, 2508 EE Den Haag | T: 070 - 358 94 79 | F: 070 358 51 97 | E: alt@altkamboer.com

Groenewegen
ADVOCATEN • NOTARISSEN

Ter uitbreiding van ons team zijn wij op korte termijn op zoek naar een

**ADVOCAAT-MEDEWERKER OF
(GEVORDERD) ADVOCAAT-STAGIAIR
CIVIEL RECHT** fulltime (40 uur)

Groenewegen Advocaten en Notarissen is gevestigd in Heerenveen. Wij richten ons op de zakelijke markt waarbij de focus met name is gericht op arbeidsrecht, ondernemingsrecht en faillissementsrecht. Ons kantoor onderscheidt zich door het hoge niveau van professionele dienstverlening en nauwe betrokkenheid bij haar klanten, werknemers en de samenleving. Wij kijken verder dan alleen naar de juridische kwesties. Wij werken proactief, snel en oplossingsgericht.

WIJ BIEDEN

- ✓ een professionele en dynamische werkomgeving
- ✓ een informele en uitdagende werksfeer
- ✓ fijne samenwerking met ervaren enthousiaste juristen
- ✓ mogelijkheid tot specialisatie en het opbouwen van een eigen praktijk
- ✓ ruimte voor persoonlijke ontwikkeling
- ✓ een marktconform salaris

Ben jij advocaat-medewerker of ben je ver gevorderd met je beroepsopleiding advocatuur en ben jij een aanpakker die vakinhoudelijk streeft naar hoge kwaliteit? Dan nodigen wij jou uit om bij ons te solliciteren.

MEER INFORMATIE

Wanneer jij geïnteresseerd bent in deze functie en het werken bij ons kantoor jou aanspreekt, stuur dan voor **31 december 2018** je motivatiebrief met je cv naar: personeel@groenewegenadvocaten.nl.

Voor meer informatie over deze vacature kun je contact opnemen met onze HR-manager, mevrouw Sipi Homans. Zij is bereikbaar op telefoonnummer: **0513 655 555**.

Call Care

Telefoonservice voor de advocatuur

Telefoonservice

Agendabeheer

Opvang Overflow

Wij werken voor +200 advocatenkantoren, kennen de juridische terminologie en werken discreet

Call Care Nederland | 010 – 280 3333 | info@callcare.nl | www.callcare.nl

MEER INFORMATIE

Neem contact op met
Marieke Moors
013 - 594 28 28
mmoors@mutsaerts.nl

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING (AOV) Een premie die niet blijft stijgen

De premie van onze M-AOV is leeftijdsafhankelijk en laat een uniek verloop zien met dalende premies in de laatste verzekeringsjaren. Het premieverloop gepresenteerd in de offerte is gegarandeerd en u wordt tussentijds niet verrast met extra verhogingen.

Wij geloven dat persoonlijk contact een belangrijk aspect is bij het afsluiten van een verzekering. Daarom kiezen wij niet voor standaard preventieprogramma's maar voor korte lijnen en vaste contactpersonen.

Voordelen M-AOV

- Beroepsarbeidsongeschiktheid (gehele looptijd)
- Hoge verzekerde bedragen mogelijk
- Onder voorwaarden bestaande verzekeringen oversluiten zonder medische keuring
- Dalende premies in de laatste verzekeringsjaren
- Maximale eindleeftijd 68 jaar
- Premiebesparingen veelal tussen 25 en 70% over de gehele looptijd

AOV collectief verzekeren

Soms is het interessant om een AOV collectief te verzekeren voor de partners binnen een advocatenkantoor (vanaf 10 partners). Afhankelijk van de omvang van een collectiviteit is het mogelijk verzekeringen zonder keuringen af te sluiten.

Te mooi om waar te zijn? Nee, gewoon een kwestie van specialiseren en daadwerkelijk weten wat er binnen de advocatuur speelt.

Meer informatie of offerte ontvangen?

Stuur een e-mail naar Marieke Moors: mmoors@mutsaerts.nl

MUTSAERTS
KWALITEIT VERZEKERD

PODIUM VOOR CLIËNTEN ÉN STAKEHOLDERS

Kantoor Baker McKenzie nodigde cliënten én andere spelers in de gezondheidsindustrie uit voor het evenement 'Hot in Healthcare'.

'We willen een podium bieden waarop mensen met elkaar in gesprek gaan.'

DOOR / TATIANA SCHELTEMA

Zorg dat je alle intellectuele eigendom in eigen handen hebt. Houd rekening met een *earn-out* (na verkoop van een bedrijf een beloning over langere termijn). En mocht je in zee gaan met een Amerikaanse investeerder, wees dan voorbereid op de *Delaware flip*: de bedrijfsstructuur waarbij alle bv's onder een moederbedrijf in de belastingvriendelijke staat Delaware worden gehangen.

Het zijn zomaar wat tips van advocaat Jan Joosten, partner bij Baker McKenzie in New York, aan beginnend ondernemers in de farmaceutische en medische hulpmiddelenindustrie tijdens het *event* Hot in Healthcare begin november in het hippe bedrijfsverzamelgebouw B. te Amsterdam. Het kantoor heeft vanouds veel cliënten in deze industrie. Toch bestond zijn gehoor niet alleen uit ondernemers: ook vertegenwoordigers van patiëntenorganisaties, ziekenhuizen, het RIVM, zorgverzekeraars, en zelfs de toezichthouder daarop van De Nederlandsche Bank waren door de stromende regen naar Amsterdam gekomen. Philips-topman Jeroen Tas verzorgde de *keynote speech* over digitale transformatie in de zorg. In die zin onderscheidde het *event* zich van de gebruikelijke seminars die grote kantoren regelmatig organiseren om hun juridische expertise te delen en (lieft ook) nieuwe klanten aan te trekken.

BIG PHARMA

Het evenement was bedoeld om een nuance aan te brengen in de beeld-

vorming rond 'Big Pharma' zoals dat onlangs bijvoorbeeld werd neergezet in een uitzending van VPRO-programma *Tegenlicht*: machtige, niet-transparante bedrijven die de prijzen van medicijnen kunstmatig hooghouden en de gemeenschap op kosten jagen. Maar ook wilden de organisatoren een bijdrage leveren aan het maatschappelijke debat over het toegankelijk houden van de zorg.

'In de krant lees je vaak alleen de mening van een of twee personen,' zegt initiatiefneemster Martine van de Laar, *legal director* bij Baker McKenzie Amsterdam en gespecialiseerd in overnames, onder andere van *healthcare* bedrijven. 'Daarom vinden wij een middag met vertegenwoordigers uit het hele veld belangrijk. Wij denken dat het goed is om spelers in dit veld zélf een podium te geven om met elkaar in gesprek te gaan.'

'De spelers in *healthcare* vormen eigenlijk een *community*,' zegt medeorganisator Rebecca Kuijpers-Zimmerman, eveneens *legal director* bij Baker McKenzie. 'Het mooie is: men wil elkaar ook tips geven en begeleiden in het proces. Hoe zet je je *business development* in gang? Dat zag je ook in de paneldiscussie waarin een *start-up*-ondernemer, een investeerder en een meer gepokt en gemazelde speler zaten die hun ervaringen deelden.'

ETHIEK

Toch werd het beeld van op winst beluste bedrijven niet direct rechtgezet. 'Het gaat alleen maar over geld,' merkte een vertegenwoordiger van

een patiëntenorganisatie op. 'Kunt u ook iets zeggen over het ethische aspect van uw business?'

Discussie daarover volgde later op de middag, en dat was nou *precies* wat de advocaten voor ogen hadden, zeggen ze. Die wisselwerking, ook tussen mensen die in het maatschappelijk debat over betaalbare zorg elkaars tegenpolen zijn, kan leiden tot aanbevelingen aan beleidsmakers waardoor 'dingen in beweging komen', hopen Kuijpers-Zimmerman en Van de Laar. 'Je hebt mensen nodig die het voortouw nemen in deze moeilijke discussie. En deze mensen zijn bereid om naar elkaar te luisteren.' Door dat gesprek te faciliteren, positioneert Baker McKenzie zich als een deskundige adviseur. 'Het grootste compliment kwam van een *head of legal* van een farmaceut die zei: "Het is jullie gelukt om te focussen op niet-legal topics, op onderwerpen die voor iedereen in deze sector interessant zijn",' vertelt Van de Laar. 'Onze taak is om zo goed mogelijk juridisch advies te geven. Natuurlijk hebben cliënten vroeg of laat juridisch advies nodig van advocaten die hun taal spreken en begrijpen hoe hun business in elkaar zit, wat er speelt, welke ontwikkelingen er zijn.' De focus op de industrie wordt steeds belangrijker, beaamt Kuijpers-Zimmerman. 'Alleen zeggen: "Richtlijn X wordt geïmplementeerd en dat heeft deze consequenties" is niet zo interessant. Maar écht weten wat er speelt, een echte *business sparring-partner* kunnen zijn voor je cliënt: daar gaat het steeds meer naartoe.'

EEN TWEEDE BAAN

DOOR / NATHALIE DE GRAAF

DE PROGRAMMAMAAKER

© Martijn Gijbetsen

Babette Aalberts (43) is media-advocaat en co-owner van ABC Legal in Amsterdam. Daarnaast runt ze samen met regisseur Marieke Slinkert het productiebedrijf House of Impact. 'In het bedenken van *formats* voor televisieprogramma's kan ik al mijn creativiteit kwijt.'

Ze zijn advocaat, maar hebben daarnaast nog een andere carrière. Over lange werkweken, de balans zoeken en gelukkig worden van je werk. 'Ik wil het voor geen goud missen.'

Soms lig ik 's avonds in mijn bed en denk ik: wat haal ik me allemaal op de hals? Dan heb ik in de avonduren nog besprekingen of vergaderingen gehad. Het zijn veel ballen die ik in de lucht moet houden, maar in 99% van de gevallen heb ik een fijne dag gehad.

Toen ik als hoofd juridische zaken bij de *TROS* aan de slag ging, merkte ik hoe fijn het is om onderdeel te zijn van een dynamisch bedrijf. Als advocaat geef je advies. Bij de *TROS* zag ik ook wat er vervolgens met dat advies gebeurt.

Zo moest ik bijvoorbeeld eens beoordelen of een programma voldeed aan de reclame- en sponsorregels uit de Mediawet. Het was de avond voor de uitzending en één bepaald

merk kwam wel tachtig keer in beeld. Overdreven en overdadig, reden genoeg om het programma op basis van de Mediawet niet uit te zenden. Maar gezien de tijdsdruk was dat geen optie. Ik bedacht dat we het programma ook konden spiegelen. Door het in spiegelbeeld uit te zenden, kwam het merk niet meer zichtbaar in beeld. Leuk idee hoor, van mezelf, maar waar ik niet aan had gedacht, was dat alle optredens in het programma dan óók in spiegelbeeld zouden worden uitgezonden. Honderden telefoontjes kregen we. K3 stond niet meer in hun vaste opstelling. Kinderen konden niet met de dansspasjes meedoen. Hoe dat in hemelsnaam kon? Toen ik vijf jaar na de *TROS* mijn eigen advocatenkantoor oprichtte en

onder andere modeontwerpers als cliënt kreeg, begon het creatieve weer te kriebelen. Ik zag hun worsteling tijdens het maakproces. Aan de ene kant willen ze zich onderscheiden door bijvoorbeeld duurzame producten te gebruiken, maar aan de andere kant gaat dat soms ten koste van hun verdienmodel. Een mooi format voor een televisieprogramma over mode. Toen ik vervolgens regisseur Marieke Slinkert tegen het lijf liep, was één plus één twee. De televisiewereld is heel anders dan de advocatuur. Als advocaat begin ik weken van tevoren aan de pleitnotities. Voor onze documentaires zijn we vaak nog *last minute* aan het draaien. Die dynamiek waar ik zo naar verlangde, die is dus weer terug. En ik geniet er met volle teugen van.'

Sinds 14 november is 'Het Leven is een Jurk' wekelijks te zien bij de NTR op NPO 3.

VOOR DE LOL

© Jan Willem Groen

Sander Petit (32) staat als De Dance-advocaat cliënten bij die in de muziekindustrie werken. Zelf is hij ook in de dancescène te vinden als dj. 'Op maandagochtend pas ik mijn werkzaamheden vaak een beetje aan.'

DE DJ

Op *Burning Man* steeg ik boven mezelf uit. Het was zo ontzettend gaaf om op dat festival in Black Rock Desert in Nevada te draaien. Na een set van zes uur deed alles pijn. Het was steenkoud. Toen ik van het podium af ging en achteromkeek, zag ik hoe het publiek stond te klappen en te juichen. Toen heb ik wel even een traantje weggepinkt. Als kind nam ik al bandjes op van de top 40. Later werden dat cd's die ik in cafés draaide. In mijn studententijd nam mijn dj-carrière pas echt een vlucht. Ik werd ingeschakeld op de vele studentenfeestjes en begon voor het eerst te verdienen met draaien. Het is dan ook niet gek dat ik me als advocaat gespecialiseerd heb in de

muziek. Van artiest tot label tot club en promotor: ik sta iedereen bij die in de muziekindustrie werkzaam is. Mijn meetings zijn regelmatig 's nachts. Afgelopen weekend nog. Dan zegt iemand: ik moet tot een uur draaien in Escape. Zullen we elkaar daarna even ontmoeten? Ik ben eraan gewend. Vind het ook heel leuk. Maar soms fluit mijn lichaam me terug. Sinds een jaar ben ik voor mezelf begonnen. Het scheelt dat ik nu mijn eigen tijd kan indelen. Als ik 's nachts genetwerkt heb of zelf heb gedraaid dan plan ik mijn maandagochtend net even wat

'Soms fluit mijn lichaam me terug'

andere in. Dan doe ik klusjes waarbij ik niet te veel hoeft na te denken en minder inhoudelijk werk. Toen ik nog in vaste dienst werkte, was dat lastiger. Dan word je gewoon om halftien 's ochtends verwacht voor jurisprudentieoverleg.

Een tijdje terug moest ik de *Graveyard shift* draaien op een festival. Om half-zeven 's ochtends was ik de laatste dj

van die nacht. Dat is wel heftig, want echt wakker ben je dan nog niet. Maar als ik dan de zon op zie komen, het

ochtendgloren zie, dan denk ik: wat geweldig dat ik dit mag doen! Dat ik van mijn hobby mijn werk heb mogen maken.' ▶

Toen ik de Dots-lijn lanceerde, stond ik met een groot interview in *Nouveau*. Dat was de *glossy* die mijn moeder altijd las, ze had er een abonnement op. Ze zou zo trots op me zijn geweest. Als kind werd ik weleens voor de klas geroepen, omdat ik weer een bijzondere creatie aan had. Het werk van mijn moeder. Ze was heel creatief, kon 's morgens een lap stof op de markt kopen en daar 's avonds al een prachtige jurk van hebben gemaakt. Ze schilderde, beeldhouwde en legde met gemak zelf een parketvloer. Ik heb het creatieve van haar, en het zakelijke van mijn vader. Hij is notaris. Toen ik na de middelbare school rechten ging studeren, juichten mijn ouders dat toe. Die studie bood immers zekerheid. Alhoewel ik al dertig jaar met veel plezier advocaat ben,

is het creatieve blijven kriebelen. Ik wilde altijd al iets met mode doen. Als ik voor mijn werk – ik doe veel IT-/IE-zaken – in Parijs was dan ging ik naar modewinkels om inspiratie op te doen. Ik dacht aan een sjaallijn, maar ook aan het ontwerpen van accessoires of jurken. Uiteindelijk is het het eerste geworden.

In samenwerking met grafisch ontwerper Chantal Hendriksen heb ik de Dots-lijn ontworpen: elf luxe, zijden sjaals met elk een eigen kleur en verschillende prints. Het productieproces was tijdrovend. Ik was er nauw bij betrokken, ging regelmatig naar de Nederlandse fabriek waar de sjaals geproduceerd werden en heb veel *samples* voorbij zien komen. Doordeeweeks was ik advocaat en in het weekend was ik met AK Twenty Eight bezig. Ik wilde het goed doen.

Met kwaliteit en duurzame materialen. Als advocaat vecht ik tegen grote Amerikaanse concerns die oneerlijk te werk gaan. Als modeontwerpster ben ik op een andere manier maatschappelijk betrokken. Zo wilde ik bijvoorbeeld geen modellen voor het showen van mijn sjaals, maar vrouwen met echte verhalen. Sterke vrouwen, net zoals mijn moeder. Hun verhalen staan op de site.

De combinatie van deze twee banen geeft me energie. In het begin was het opzetten van mijn modebedrijf misschien ook een stuk verwerking. AK is een afkorting van de eerste letter van de voor- en achternaam van mijn moeder. Twenty Eight is haar geboortjaar. Ze is in 2011 overleden en heeft mijn bedrijf niet meer meegekregen. "Bijzonder dat je dit gedaan hebt, Louise," zou ze hebben gezegd.'

DE MODEONTWERPSTER

© Martijn Cuijbertsen

Als eerbetoon aan haar moeder zette Louise de Gier (57) van BOLT Advocaten het luxe modebedrijf AK Twenty Eight op. Naast de advocatuur ontwerpt ze zijden sjaals. 'Ik wilde altijd al de mode in.'

DE BROUWER

© Martijn Cuijbertsen

Jan Rube (36) is advocaat-partner bij Rube & Wijnveld Advocaten, maar ook mede-eigenaar en brouwer van de Amsterdamse bierbrouwerij Mokums Mout. 'Als student stond ik al graag achter de tap.'

Met mijn studievrienden was ik altijd al een bierliefhebber. Ik heb in cafés achter de bar gestaan en bij mijn studentenvereniging was ik lid van de bar- en tapcommissie en een jaar barcommissaris. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Toen ik jaren later als advocaat werkzaam was en de lokale brouwerijen in Amsterdam als paddenstoelen uit de grond schoten, dachten twee vrienden en ik: laten we dat ook eens gaan proberen. Kijken of het lukt. In eerste instantie brouwden we thuis in de keuken telkens twintig liter bier. Dat bleek ons zeer goed te liggen, maar dat mag je helaas niet verkopen. De volgende uitdaging was daarom in een brouwerij met vergunning een bier te brouwen dat ook aan de hore-

ca en slijterijen verkocht kon worden. Dat begon drie jaar geleden met vijfhonderd liter van onze American Red Ale "Kolenkit", vernoemd naar de Kolenkit Kerk in Amsterdam. Vervolgens zijn we telkens met kleine stapjes uitgebreid en inmiddels is Mokums Mout een serieuze brouwerij met op het moment zes bieren in het assortiment. In mijn werk als advocaat heb ik ook veel met de horeca te maken. Mijn compagnon en ik zijn gespecialiseerd in overheid, omgeving en vastgoed. Dat wil zeggen: veel huurrecht, vergunningen en ruimtelijke ordening. De horeca neemt daar een speciale plaats in. In dat opzicht overlapt een en ander elkaar dan ook. De combi van de advocatuur en

bierbrouwen ervaar ik als relaxed. Bij de bierbrouwerij zijn we inmiddels met vijf eigenaars en daardoor kunnen we veel taken van elkaar overnemen als dat moet. Daarbij is het brouwen van bier een liefhebberij. Ik vind het geen enkel probleem om me daar in de avonden en in het weekend mee bezig te houden.

'Het een overlapt het ander'

Mijn favoriete biertje? Dat is wild vergist bier. Het smaakt wat heftig, met een kruidige en zure onderton. Ik drink het graag, maar je moet ervan houden. Het is meer voor de fijnproever. Overigens maak ik in het weekend ook tijd vrij om te sporten. Tja, potentieel bierbuikje hè.' ►

Kerkorganist en advocaat, in die volgorde typeert advocaat Harrie den Besten (60, Den Besten Advocaten) zijn beide carrières. 'Dat is een grapje natuurlijk, maar het orgelspelen neemt een grote plaats in mijn leven in.'

DE ORGANIST

Cliënten zijn vaak gespannen als ze bij mij op kantoor komen. Het is niet niks om bij een advocaat op bezoek te gaan. "Is dat een piano?" wordt er dan gevraagd als ze mijn orgel in de hoek van mijn werkkamer zien staan. Als ik aanbied om er een stukje op te spelen dan zie je mensen ontspannen. De sfeer is meteen een stuk relaxter, als advocaat kun je niet meer stuk. Ik speel al 45 jaar orgel. Mijn droom was vroeger om óf musicus te worden óf politieagent. Mijn broer werd dat laatste, dus dat viel af, maar het rechtssysteem intrigeerde me. Het had net zo goed de andere kant op kunnen gaan. Op het conservatorium volgde ik lessen in orgel- en schoolmuziek. De docent zei: "Jij wordt een héél goede organist, maar jij kunt ook nog wat anders. Ik zou gaan studeren, daar kun je tenminste geld mee verdienen." Ik strubbelde tegen. Ik wilde zo graag muziek leren spelen. Uiteindelijk heb ik voor beide gekozen: én een studie rechten én lessen bij Peter van Dijk, een van

Nederlands beste organisten. En nu heb ik al jaren *the best of both worlds*. Op dinsdag hoor ik van de dominee in de vaste hervormde kerk waar ik speel wat de dienst van die zondag gaat worden. Ik begin dan met voorbereiden. Welke muziek past bij de dienst? Wat zullen we de mensen laten zingen? Is het een idee om voor of na de kerkdienst nog een stuk van bijvoorbeeld Bach te spelen? Al met al ben ik er per week minimaal vijf uur mee kwijt. En dan speel ik ook vaak nog orgel bij begrafenissen en huwelijken. Soms is het wel vermoeiend. Dan heb ik de hele week hard gewerkt en moet ik op zondag ook nog aan de bak. Ik begon mijn carrière als CNV-vakbondsbestuurder, maar heb voor de advocatuur gekozen omdat me dat rustiger leek. Bij de vakbond maakte ik uren van zeven uur 's ochtends tot twaalf uur 's nachts. In de advocatuur maak je minder lange dagen, maar de uren dié ik maak, zijn wel intensiever

en gestrester, zo bleek. Dus ja, soms ben ik weleens moe. Ik word ook een dagje ouder.

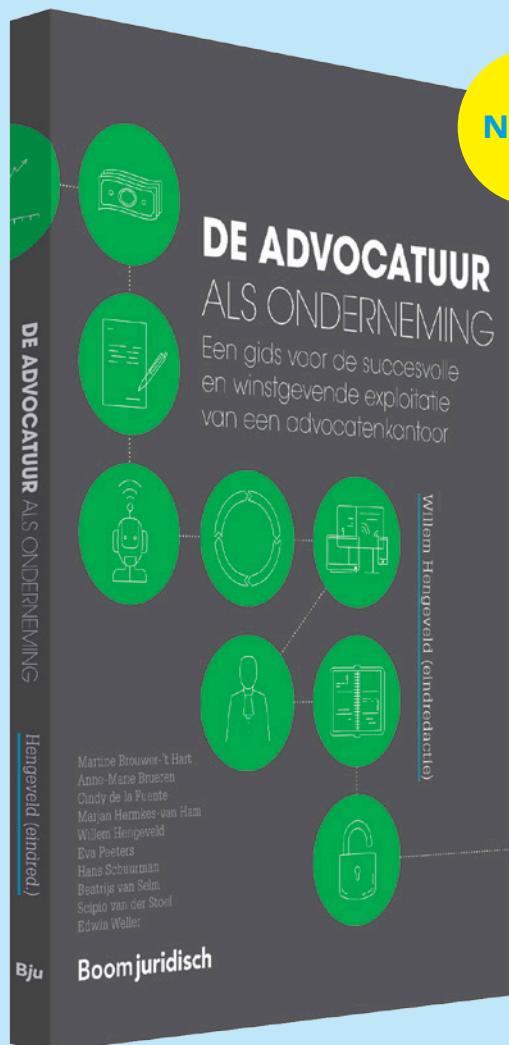
Toch zou ik het voor geen goud willen missen. Orgelspelen geeft me namelijk ook zoveel energie. Ik organiseer bijvoorbeeld de cursus "Arbeidsrecht in de sneeuw". Een aantal jaren geleden was het zo slecht weer in Zwitserland dat we niet konden skiën. Wat moeten we in hemelsnaam gaan doen? vroeg de rechter met wie ik de

'Ik houd van mijn werk. Van allebei de disciplines'

cursus organiseer. Ik stelde voor om in de plaatselijke kerk orgel te gaan spelen. Het was zo'n groot succes dat we het jaar daarop met zowel juristen, hoogleraren, rechters en advocaten én de plaatselijke dorpsbewoners in die kerk zaten. Zwitserse en Nederlandse kazen werden uitgewisseld. Prachtig! Ik houd van mijn werk. Van allebei de disciplines.' ■

De advocatuur als onderneming

Een gids voor de succesvolle en winstgevende exploitatie van een advocatenkantoor

NIEUW

Martine Brouwer-'t Hart
Anne-Marie Brueren
Cindy de la Fuente
Marjan Hermkes-van Ham
Willem Hengeveld (tevens eindredactie)
Eva Peeters
Hans Schuurman
Beatrijs van Selm
Scipio van der Stoel
Edwin Weller

9789462905481 | 2018 | 220 pagina's | € 29,95

Bestel uw exemplaar via www.boomjuridisch.nl

GEZIEN

BETERE GRONDWET

Is onze Grondwet nog actueel? Volgens de gepensioneerde wetgevingsjurist Huub Linthorst is het de hoogste tijd die na 35 jaar te herzien.

Proeve van een verbeterde Grondwet (Boom juridisch, 2018) bevat een wetsvoorstel voor een geheel herziene Grondwet, inclusief algemene en artikelsgewijze toelichting. Linthorst geeft met zijn werk een voorzet voor discussie. Zo pleit hij voor het afschaffen van de Eerste Kamer en ziet hij graag dat de Hoge Raad wetten

kan toetsen aan de Grondwet. Het boek kan ook worden gezien als een alternatief voor de beperkte voorstellen tot grondwetswijziging van de Staatscommissie parlementair stelsel. De auteur vindt dat die onvoldoende zijn om de democratische rechtsstaat weerbaarder te maken en de Grondwet te moderniseren.

NATIONAAL GESCHENK

Ideaal en werkelijkheid lopen zelden hand in hand, weten ze ook bij het Internationaal Juridisch Instituut (IJI). Het bracht deze maand een boek uit ter gelegenheid van het honderdjarige bestaan.

Een geschenk aan de wereld – Honderd jaar Internationaal Juridisch Instituut, geschreven door historica Erika Prins, beschrijft hoe de mondiale ambities van het IJI in de loop der tijd Nederlandse properties aannamen.

Net na de Eerste Wereldoorlog wilde het IJI een kosteloos en wereldwijd juridische vraagbaak zijn. Met dit 'geschenk' was de wereldvrede gediend en zou Nederland zich weer op de kaart zetten. Zover kwam het nooit. Voor de Nederlandse rechtspraktijk is het IJI wel een gedegen vraagbaak en geeft het advies over buitenlands recht en internationaal privaatrecht. Inmiddels hebben de specialisten van het IJI meer dan drieëntwintigduizend vragen beantwoord. Het

boek (Asser Press, 2018) verhaalt van conflicten over geconfisqueerde (neutrale) Nederlandse scheepsladingen in de Eerste Wereldoorlog, echtscheidingen tussen stateloos geworden personen omdat landsgrenzen veranderden, het moeizame herstel van verloren burgerrechten na de Tweede Wereldoorlog en protestbewegingen in de jaren zestig. In de decennia daarna volgen de erkenning van nieuwe samenlevingsvormen en afstammingsrelaties, de gevolgen van vluchtelingenstromen, globalisering, milieurampen, grensoverschrijdende vermogenszaken en internationale handelsconflicten. De vragen aan het IJI zijn stille getuigen van de geschiedenis van de twintigste eeuw.

MISTER BIG

Een moord bekennen om aan een baan te komen of blijven aandringen op een bekentenis: uit *Mr Big - Grondslagen, reikwijdte en (rechts)psychologische aspecten van de undercovermethode 'Mr. Big'* (Celsus juridische uitgeverij, 2018) van M.J. Klok blijkt hoe weinig bij deze opsporingsmethode rekening wordt gehouden met kwetsbare verdachten.

Het boek beschrijft hoe de Mr Big-methode in Nederland wordt toegepast. Daarbij wordt een verdachte van wie het strafrechtelijk bewijs moeilijk is rond te krijgen ertoe bewogen deel te nemen aan een door de politie opgezette fictieve (criminele) organisatie. Aan bod komen onder meer de zaak-Goedhart (2015) en de Posbankmoord (2017). Daarop volgt een vergelijking met Canada, waar de methode ontstond. Rode draad in het boek vormt de vraag in hoeverre de inzet van deze methode leidt tot valse bekentenissen. Daarbij is ook aandacht voor de ethische afwegingen, rechten van verdachten en de geloofwaardigheid van verklaringen. Conclusie: de rechter ziet amper de gevaren van verklaringen die met Mr Big worden verkregen.

COLUMN

DOOR / TRUDEKE SILLEVIS SMITT

GRUWELEN MET LEGO

De geschiedenis van de Gevangenpoort in Den Haag spreekt tot de verbeelding. Reden voor auteur Wilma Degeling en illustrator Hans Flier om in tien verhalen de gruwelijkheden bloot te leggen die plaatsvonden tussen deze muren. Met LEGO-figuren.

Van kapers tot ketters, LEGO®-verhalen uit de Gevangenpoort (Menuet, 2017) beschrijft onder meer de verhalen van een belazerd dienstmeisje, gestrande kapers en het bloedige einde van de gebroeders De Witt. Via een tijdlijn, die begint bij 1300, vertelt Degeling over de evolutie van het strafrecht en de bijbehorende sancties. Ook biedt het boek een scala aan wetenswaardigheden over de Gevangenpoort.

Het boek is volgens de leeftijdstempel op de kaft geschikt voor kinderen van negen jaar en ouder, al is het niet onverstandig om als ouder mee te lezen. De inventieve illustraties – inclusief een heuse plattgrond van de Gevangenpoort in LEGO-stijl – worden hier en daar afgewisseld met passages als ‘ze zien de door vogels kaalgevreten lijken’. Een absurdistisch en inventief boek dat de geschiedenis op een bijzondere manier doet herleven.

Mr. X spreekt schande van de mediator

Wat mag je zeggen over een tegenstander, in een blog of in een actualiteitenprogramma?

Televisieprogramma *Een Vandaag*, september 2017.

Mr. X komt aan het woord als advocaat van een vrouw die bij de politie werkte. De politie wilde haar ontslaan. Er was een mediator aan te pas gekomen en die had een ‘caucus’ (apart gesprek) met de vertegenwoordiger van de politie gehad. Van die caucus was een opname gemaakt en daaruit bleek volgens mr. X dat de mediator zich schandalig had opgesteld. Mr. X vertelt: ‘Waar het eigenlijk op neerkomt: deze vrouw is, dat zegt de mediator ook letterlijk, nog voorbij de psychiatrie, dus mevrouw is niet gewoon gek, maar ze heeft nog een soort overtreffende trap van gek en ja, hoe kunt u er nou voor zorgen dat deze mevrouw, omdat ze gek is, we dat zwart op wit krijgen en u op die manier haar eruit kan werken. Een mediator hè? Let wel, iemand die belangeloos moet zijn, die voor beide partijen moet opkomen en moet kijken of we er met elkaar uit kunnen komen.’

Dat vond de mediator ongefundeerd, uiterst laatzinnig en beschadigend. Ook was hij verbolgen over een blog die mr. X op haar kantoorwebsite had geplaatst. In die blog ging het over de strafzaak die het OM tegen de politie-medewerkster en haar advocaat was begonnen vanwege de stiekeme opname van die caucus. Iets wat mr. X belachelijk vond – de mediator had de politie aangestuurd om van haar cliënte af te komen,

dáár moest het over gaan. Trots meldde mr. X in de blog dat ze met succes de rechter-commissaris had gewraakt, omdat die eerder op de gang met de mediator een onderonsje had gehad.

Mr. X vond dat ze het belang van haar cliënte had gediend door aandacht te genereren voor de strafzaak. Er was discussie ontstaan over de vraag of het OM wel had mogen vervolgen. Die wraking was nieuws omdat zoiets niet vaak lukt. De Amsterdamse tuchtrechter vindt dat mr. X niet buiten haar boekje is gegaan. Hoewel het de voorkeur verdient dat het debat binnen de procedure zelf en niet in het openbaar plaatsvindt, kunnen belangen van de cliënt ertoe nopen dat de advocaat informatie met derden (waaronder de media) deelt, na een evenwichtige belangenafweging (Gedragsregel 10 lid oud).

Mr. X had volgens de tuchtrechter als partijdig belangenbehartiger het standpunt van haar cliënte verwoord en daarmee diens belang gediend. Ze had rekening gehouden met de belangen van de mediator door zijn naam niet te noemen. En het was niet gebleken dat ze feiten had gedebeiteerd waarvan ze wist of redelijkerwijs kon weten dat die niet klopten. Ongegrond dus, behoudens hoger beroep (ECLI:ECLI:NL:TADRAMS:2018:200).

👉 *Op de website Advocatenblad.nl verschijnt elke woensdag een nieuwe tuchtrechtcolumn van Trudeke Silleviss Smitt.*

SNELLE BESLECHTERS

De klachtenprocedure bij de Geschillencommissie Advocatuur is snel, goedkoop en omvat zekerheden voor advocaten. Toch is slechts een derde van de advocaten aangesloten bij de Geschillencommissie.

DOOR / NATHALIE GLOUDEMANS-VOOGD
BEELD / JIRI BÜLLER

In een hoge toren vlak bij het Haagse station Mariahoeve zetelt De Geschillencommissie, de verzamelnaam voor tachtig instanties die adviseren, bemiddelen of een uitspraak doen bij klachten. Samen met de Consumentenbond en De Geschillencommissie richtte de Nederlandse orde van advocaten de Geschillencommissie Advocatuur op. Wat in 1999 begon als pilot, is nu een vaste commissie die vorig jaar 347 zaken behandelde, met een gemiddelde duur van drie maanden. Op een donderdag in oktober treffen drie leden van de commissie elkaar in een vergaderzaal op de tweede verdieping van de Haagse toren om een aantal klachten te behandelen. Zittingsdagen kunnen ook in Eindhoven, Utrecht of Zwolle zijn. Uitgangspunt voor De Geschillencommissie is dat partijen niet onnodig hoeven te wachten. Soms kan het zijn dat ze wat verder moeten reizen, maar dan wordt de klacht wel eerder behandeld. Nico Schaar, een van de drie commissieleden, is vandaag de voorzitter: dat is altijd een lid van de rechterlijke

macht. Zo wil De Geschillencommissie haar onafhankelijkheid borgen. Tien keer per jaar leidt deze rechter de zittingen van de Geschillencommissie Advocatuur. Aan de brede kant van een vergadertafel neemt hij plaats in het midden. Links van hem zit een lid dat voorgedragen is door de Consumentenbond, Els Hoogveen-de Klerk; rechts zit Nico Broers, een advocaat van AKD in Eindhoven die de NOvA naar voren schoof. Maar ze zitten er niet als vertegenwoordiger van hun achterban, benadrukken ze. Wel houden ze het belang van die groepen in hun achterhoofd. Een secretaris neemt plaats op de korte kant van de tafel. Zij zal bij de beraadslagingen over de zaken vandaag een adviserende stem hebben. Secretarissen zien alle uitspraken van de commissie en kunnen daardoor de eenheid bewaken. Deze ochtend staan twee zaken op de planning die draaien om de kwaliteit van de dienstverlening door advocaten. De schade die de cliënt zegt geleden te hebben door toedoen van de advocaat mag bij deze klachten niet hoger zijn dan 10.000 euro. ▶

Twee cliënten hebben digitaal een klacht ingediend en betaalden ongeveer vijftig tot honderd euro klachtengeld; dat krijgen ze terug als ze in het gelijk worden gesteld. De advocaten van deze klagers hadden in hun algemene voorwaarden opgenomen dat klachten behandeld worden bij de Geschillencommissie Advocatuur. Als een advocaat niet die forumkeuze maakt, kunnen partijen toch de klachtenprocedure bij de Geschillencommissie Advocatuur volgen via een akte van compromis, waarbij de deken vaak bemiddelt. Deze forumkeuze geldt dan voor dat ene geschil. De advocaten hebben kunnen reageren met een verweerschrift. In de gevallen waarin nog een declaratie van de advocaat openstaat, moet de

cliënt het bedrag in depot storten. Zo hebben advocaten de zekerheid dat hun nota's voldaan worden als klachten worden afgewezen. Ook kunnen advocaten eventueel een tegenvoordering instellen.

Vandaag komen de partijen bij elkaar om hun posities toe te lichten. Dat gebeurt in consumentenzaken standaard. Binnen een maand zal de commissie uitspraak doen. Dat levert een bindend advies op: hoger beroep is dus niet mogelijk.

Voor de partijen binnenkomen, bespreekt de voorzitter de zaak kort met zijn collega's. De eerste klager is ontevreden over de uitkomst van een echtscheidingsprocedure en heeft de laatste rekening van zijn advocaat niet betaald. Dat bedrag staat nu in

depot. Al naargelang de uitspraak van de commissie wordt dit gebruikt voor nakoming. 'We zien vaak dat cliënten van advocaten teleurgesteld zijn over het vonnis van een rechter,' zegt de voorzitter voor aanvang. 'Daarin lezen ze dan "onvoldoende gemotiveerd verweer" en wijzen ze naar de advocaat.' Maar in dit geval is er misschien meer aan de hand. De commissieleden benoemen welke vragen ze graag nog beantwoord zien. Dan loopt de secretaris naar buiten om de partijen te halen.

KLACHT

De cliënt wil als eerste zijn verhaal toelichten. 'De kern van de hele zaak is dat mijn advocaat in gebreke is gebleven,' zegt hij. De rechter had in de procedure ook gezegd dat het allemaal niet zo kon: de advocaat had zich gebrekkig voorbereid, diende stukken te laat in. Nu moet de man in hoger beroep.

Als de advocaat reageert, noemt hij punten die hij van belang acht voor de afweging. Ontvankelijkheid bijvoorbeeld. Volgens artikel 7 van het reglement moet de cliënt eerst een klacht indienen bij de betreffende advocaat. Dat is niet gebeurd. 'Daar moet wel een beroep op gedaan worden,' onderbreekt de voorzitter de advocaat. 'Dat doe ik nu ter zitting,' werpt de advocaat tegen. Dat is vrij laat, merkt de voorzitter op. 'Dat moet bij eerste gelegenheid. En wat is uw materiële belang? De klager wil een uitspraak. Deze regel is opgesteld om te voorkomen dat een cliënt te snel naar De Geschillencommissie stapt. Ik wil niet op de zaak vooruitlopen, maar ik geef u dat wel mee.' De advocaat beroept zich nog op ambtshalve toetsing. Verder moet hij raden wat de klacht nou precies is en dat vindt hij niet redelijk. 'De beleving van de cliënt valt niet af te leiden uit de beschikking,' stelt hij en hij wijst op successen die behaald zouden zijn in de procedure. Alle eerdere nota's zijn voldaan, alleen die laatste niet. Dat roept volgens hem twijfel op over het motief: de man

Achter het vinkje

Advocaten moeten op grond van artikel 6.29 lid 1 van de Verordening op de advocatuur (Voda) een forumkeuze met hun cliënten overeenkomen voor geschillen over de totstandkoming en uitvoering van de opdracht, de kwaliteit van de dienstverlening en de hoogte van de declaratie. Vaak is in de verplichte kantoorklachtenregeling, naast de opdrachtbevestiging of de algemene voorwaarden, een bepaling hierover opgenomen. Een klacht die niet opgelost wordt, kan worden voorgelegd aan de bevoegde civiele rechter of een onafhankelijke derde partij. Die geschilbeslechting moet wel aan bepaalde waarborgen voldoen: er moet ofwel sprake zijn van een overeenkomst tot arbitrage, ofwel van een vaststellingsovereenkomst.

De arbitrage- en de bindend adviesprocedure van de Geschillencommissie Advocatuur voldoen aan deze voorwaarde. Advocaten die de forumkeuze voor de Geschillencommissie Advocatuur maken zijn daarmee, via hun lidmaatschap van de NOvA aangesloten, bij de Geschillencommissie Advocatuur. Dat kost advocaten niets extra's. Wel moeten ze in het kader van informatieverplichtingen ook op het tableau een vinkje zetten bij de Geschillencommissie Advocatuur onder 'aanvullende kenmerken'. Ongeveer een derde van de advocaten heeft die keuze gemaakt. Dat aantal is volgens De Geschillencommissie en de NOvA al jaren stabiel; naar het waarom is het slechts gissen.

Het aantal consumentenzaken bij de Geschillencommissie Advocatuur daalde in 2017 met dertig procent. De oorzaak van die terugloop is niet duidelijk. Bij de zakelijke geschillen (ondernemers die een klacht indienen tegen een advocaat, of advocaten die hun nota's voldaan willen krijgen) was er juist sprake van een stijging van vijf procent.

De Geschillencommissie ontvangt een subsidie van de overheid. 'Die is nodig is om consumenten een relatief snel, goedkoop en gebruiksvriendelijk alternatief voor rechtspraak te kunnen bieden, vooral bij geschillen met een relatief lage financiële waarde,' laat De Geschillencommissie weten. Het leek er even op dat die subsidie komend jaar volledig zou wegvallen, maar die geldstroom blijft bestaan. De kosten die gemaakt worden om inhoudelijk zaken te behandelen, wordt gedragen door de brancheorganisaties, waaronder de NOvA. Jaarlijks begroot de NOvA 350.000 euro voor het in stand houden van de commissie. Op dat bedrag worden het klachtengeld dat klagers betalen en de kostenveroordelingen in mindering gebracht. Netto gaf de NOvA in 2017 301.572 euro uit aan De Geschillencommissie.

Arbiters Nico Broers, Nico Schaar en Frank Schop luisteren naar de klacht van een advocaat over een onbetaalde rekening.

klaagt pas veel later over de kwaliteit van de dienstverlening. 'Er is geen causaal verband tussen de procedure en de schade,' zegt hij. Bovendien wordt de schade niet onderbouwd.

'Ik heb bij herhaling aangeboden om de nota te crediteren en het gesprek aan te gaan. Alle handreikingen zijn afgewezen. Dat moet in de beoordeling betrokken worden,' vindt de advocaat. 'Ik wil hier wel graag een beslissing op.'

'We kunnen een uitspraak doen,' reageert de voorzitter. 'Maar het reglement schrijft voor dat ik moet proberen, zoals dat heet, of een schikking mogelijk is. Moeten we de behandeling even onderbreken om te kijken of u er op de gang uit kunt komen? Ik heb van de advocaat begrepen dat hij van zijn kant bereid is te kijken of dat lukt.'

De klager persisteert eerst in zijn eis. 'Een schikking is ook dat beide kanten water bij de wijn doen,' stelt de voorzitter. 'U loopt ook een risico.' Dat overtuigt de klant om de gang op te gaan. Binnen een paar minuten staan de heren weer in de vergaderkamer. 'We zijn er niet uitgekomen,' deelt de advocaat mee. Ze mogen de zaal weer verlaten. Een maand later krijgt de advocaat het vonnis in de bus. De commissie verklaart

de klacht gegrond. Zijn laatste nota krijgt de advocaat niet betaald en hij moet het klachtengeld van zijn voormalig cliënt ad 77,50 euro vergoeden.

TRIBUNAAAL

De commissie krijgt nog een tweede consumentenzaak voor haar kiezen. Daarin gaat het over de vraag of werkzaamheden binnen het voorschot vielen. De klager vindt ook dat de advocaat 17,50 euro te veel heeft gefactureerd. 'Normaal gesproken breng ik rappelleren niet in rekening,' zegt de advocaat. 'Daar geef ik meneer een punt.'

Die tweede zaak is meteen de laatste consumentenzaak van de dag. Voor het commissielid dat voorgedragen is door de Consumentenbond zit het werk erop. In haar plaats schuift Frank Schop aan, een oud-advocaat en ondernemer die voorgedragen is door MKB Nederland. Dat is de enige zichtbare verandering voordat de volgende zaak zich aandient. Maar juridisch vormen de commissieleden ineens een arbitraal tribunaal. Zodra een ondernemer een klacht indient tegen een advocaat, of een advocaat een klacht heeft over een van zijn cliënten

(particulieren dan wel ondernemingen) volgt geen bindend adviesprocedure, maar arbitrage. Zoals vereist in de wet, krijgen consumenten wel te horen dat ze ook kunnen kiezen voor een reguliere rechterlijke procedure bij deze forumkeuze. Als een consument verweer voert, kan er ook om een depot gevraagd worden, maar dan draait de zaak naar een bindend adviesprocedure. Weigert de consument het bedrag te deponeren bij de Geschillencommissie Advocatuur, dan blijft het arbitrage. Zaken waarbij ondernemers betrokken zijn, zijn sowieso arbitrage. Dan komt er ook geen bedrag in depot. Maar De Geschillencommissie deponeert na de uitspraak het arbitrale vonnis, waar-

'We zien vaak dat cliënten van advocaten teleurgesteld zijn over het vonnis van de rechter'

mee via een exequatur een executoriale titel te krijgen is; die zekerheid heeft de klager dus in elk geval. Verstekzaken komen ook voor: in 2017 werden 93 verstekvonnissen uitgesproken. Als er geen verweer gevoerd wordt, kijkt de voorzitter solo: is de eis goed onderbouwd, is er op de ►

Voor- en tegenstanders van De Geschillencommissie

Van alle advocaten kiest ongeveer een derde voor geschilbeslechting via de Geschillencommissie Advocatuur. Waarom zou een advocaat daar wel of juist niet voor moeten kiezen?

PRO: 'Ik zie dat er behoefte bestaat aan één loket'

Leonie Rammeloo (Advocaat bij Van Doorne in Amsterdam en lid van de raad van discipline Amsterdam): 'Als advocaat in de beroepsaansprakelijkheidspraktijk en als tuchtrechter zie ik dat er bij mensen aan de klagende zijde behoefte bestaat aan één loket. Als je niet tevreden bent over de kwaliteit, de hoogte van de declaratie én hoe je bejegend bent, kun je als cliënt terecht bij de Geschillencommissie Advocatuur. Dan hoef je niet de route van de civiele rechter en die van de tuchtrechter te bewandelen. Ook voor advocaten is het goedkoper en sneller om een incasso te doen via de Geschillencommissie Advocatuur dan naar de civiele rechter te stappen. Dat de Geschillencommissie Advocatuur mag oordelen over schadeclaims tot slechts 10.000 euro is juist prettig. Dit zijn meestal claims die onder het eigen risico van een advocaat vallen. Dat maakt dat de advocaat zichzelf kan verweren of een schikking kan treffen. Bij hogere claims is de verzekeraar betrokken en meestal leidend in de afwikkeling daarvan.'

CONTRA: 'Ze moeten oordelen over zaken waar ze niks vanaf weten'

Frans van Velsen (Advocaat in Haarlem en mede-oprichter en voorzitter van de Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten BOA): 'Ik heb zelf geen ervaringen met de Geschillencommissie Advocatuur. Maar als ik de uitspraken lees, denk ik vaak: tsjongejonge, wat een amateurs. Ze oordelen over zaken waar ze niks vanaf weten en niks van begrijpen. Geschillen gaan bijna altijd over de declaratie; ook een klacht over de kwaliteit van de dienstverlening uit zich vaak tegen de declaratie. Die problemen moet je voorkomen. Ik heb de simpelste klachtenregeling die er is: wie niet tevreden is hoeft niet te betalen, maar gaat wel naar een andere advocaat. Dat heb ik twee keer toegepast in mijn 36-jarige carrière en tot volle tevredenheid beiderzijds. Een cliënt maak je blij doordat jij zijn standpunt op eloquente wijze verwoordt. Als je dat goed doet en steeds duidelijk uitlegt wat je doet en waarom, heb je geen Geschillencommissie Advocatuur nodig.'

juiste wijze aangemaand? In de regel wordt de klacht dan toegewezen, met veroordeling in de kosten van de arbitrage. Binnen twee maanden kan de klager een uitspraak hebben. Een laagdrempelige incassoprocedure, noemt de Geschillencommissie Advocatuur het zelf.

In de eerste arbitragezaak van deze middag is wel verweer gevoerd. Voor de arbiters verschijnt een advocaat wiens declaratie onbetaald bleef. Zijn cliënt kwam niet in aanmerking voor een toevoeging; hij moest haar dus als betalende cliënt beschouwen. Het verweer van de vrouw: ik heb helemaal geen opdracht aan deze advocaat gegeven. Haar handtekening staat wel op pagina 2 van de opdrachtbevestiging, geeft ze toe, maar niet op pagina 1. Bovendien was ze in het buitenland op het moment dat de opdrachtbevestiging werd verzonden. Binnen een maand heeft de advocaat het arbitraal vonnis binnen: de vrouw moet de nota én de kosten van de arbitrage van 90 euro betalen.

VIJFTIGDUIZEND EURO

In de tweede arbitragezaak lijkt geen verweer gevoerd te zijn, maar de

cliënt verschijnt wel. De klagende advocaat, dezelfde als in de zaak ervoor, behandelde een letselschadezaak voor deze man. Zijn cliënt wilde op enig moment overstappen naar een andere advocaat. Bezwaar tegen de afgifte van het dossier had de advocaat toen niet gemaakt. Wel vroeg hij dat zijn kosten meegenomen zouden worden in de uiteindelijke kostenafwikkeling, wat op zich gebruikelijk is in letselschadezaken. De man krijgt uiteindelijk een schadevergoeding, maar de advocaat ziet zijn geld nooit. Het verweer volgt bij zitting. 'Ik ben bij hem weg,' begint de voormalig cliënt met een armgebaar opzij. 'Ik heb een andere advocaat, die zegt: wij zijn beter. Iemand die zoveel pijn en zoveel klachten heeft als ik, die trapt daarin. Ze hebben mij beloofd dat ik me geen zorgen hoefde te maken. Zij zouden alles regelen. Ik ben niet zo goed met lezen en schrijven. Toen ik die vijftigduizend euro kreeg van de verzekering heb ik gevraagd: is dat allemaal voor mij? Hoef ik niet nog iets te betalen? En zij zeiden van niet.'

De voorzitter suggereert dat de man dan een klacht moet indienen tegen de opvolgend advocaat. 'Dus

u zegt: ik wil niet betalen, want die andere advocaat zou dat regelen,' vat de voorzitter samen. 'Maar u blijft zelf verantwoordelijk voor de afspraak met uw eerste advocaat.' Volgens de opvolgend advocaat zou de eerste advocaat te veel vragen; de verzekeraar wilde die kosten niet dekken.

'Juridisch is het simpel: meneer is mijn opdrachtgever. Ik kwam erachter dat de zaak was afgewikkeld en dat ik niet was betaald. Dan wend ik me tot mijn cliënt; ik kan niet anders,' reageert de advocaat. 'Wel voel ik met hem mee. Hij wordt slachtoffer van een niet-correcte afhandeling door een collega, als het klopt wat hij zegt.' Een schikking hoeft niet beproefd te worden. 'Ik vind dat ik al genoeg gedaan heb,' meent de advocaat. De cliënt hoopt nog op wat gratis advies van de voorzitter over wat hij moet doen met die andere advocaat. 'Het is niet aan mij om u daarover te adviseren,' antwoordt de voorzitter de man. Hij zit daar om samen met zijn medearbiters een oordeel te vellen. Dat oordeel luidt een maand later: betalen. ■

Online betalingen kunnen accepteren met de module Elektronisch Factureren

Sneller uw declaraties betaald krijgen met slechts één druk op de knop

Vraag de gratis demo aan op Urios.nl of bel voor een afspraak 072 512 22 05

MIJN BMW HEEFT EEN KNOP WAARME IK DE STUURBEKRACHTIGING REGEL! ERG HANDIG!

MIJN DECLARATIES HEBBEN EEN IDEAL-KNOP WAARME CLIENTEN SNEL EN GEMAKKELIJK KUNNEN BETALEN! NOG HANDIGER!

Urios Standaard | Dossiers | Partijen | Tijdschrijven | Toevoegingen | Insolventies | Mediation | Declareren en herinneren in batches en in andere talen

Urios Plus | E-factureren | IDEAL-knop | Documenten genereren en beheren | Outlook-koppeling | Agenda | Export boekhouding | Managementrapporten

Uit te breiden met | Abonnementen declareren | Derdengeldadministratie

eenvoud bespaart tijd

Koningsweg 4 | 1811 LM Alkmaar | tel 072 512 22 05 | info@urios.nl | www.urios.nl

SPEAQ

ONBEZORGD TELEFONISCH VERGADEREN

- Vanaf 1 cent per minuut
- Tot onbeperkt vergaderen
- Maandelijks factuur
- Inbelnummers in 60+ landen
- Tot 250 deelnemers
- Gratis gesprekken opnemen
- Superieure geluidskwaliteit
- Direct opzegbaar

www.SPEAQ.com

TE HUUR | De ruimte is vanaf 5 november beschikbaar.

Zeer representatieve kantoorruimte op de 1e etage en gedeeltelijke 2e etage welke gedurende dertig jaar in gebruik is geweest door een advocatenkantoor, gelegen aan de Kruisweg 1025-1029 te Hoofddorp. Op de begane grond van dit object is een notaris gevestigd.

LOCATIE

Het object is zeer centraal gelegen op steenworp afstand van het winkelcentrum van Hoofddorp, aan één van de toegangswegen naar het centrum. De bereikbaarheid van dit object is zowel per auto als per openbaar vervoer goed te noemen.

BESCHIKBAAR

Dit pand bestaat uit ca. 175 m² op de 1e etage en ca. 90 m² op de gedeeltelijke 2e etage.

HET OBJECT IS VERDER O.A. VOORZIEN VAN:
receptieruimte • vergaderzalen • kantoorruimte • pantry met inbouwapparatuur • 2 gescheiden toiletgroepen • lift • trappen-huis • parkeerplaatsen op eigen terrein.

HUURPRIJS

€ 3.500,- per maand, excl. B.T.W. en servicekosten.

MEER INFORMATIE:

Schenk Makelaars, Wegalaan 14 te Hoofddorp, T 023-557 22 88

VU LAW
ACADEMY

Haal tijdig uw NOvA punten dit najaar bij de grootste opleider van Amsterdam

Verdieping op academisch niveau, direct toepasbaar in je werk

www.vulaw.nl

VU
VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

IS VERDER KIJKEN

HET DWALEND GEHEUGEN

Veel zaken staan of vallen met de manier waarop mensen zich dingen herinneren. Wat advocaten moeten weten over de werking van het geheugen.

DOOR / TRUDEKE SILLEVIS SMITT
& LINUS HESSELINK

© Annet Scholten

Memory is the diary that chronicles things that never happened or couldn't possibly have happened.

– OSCAR WILDE

‘Als je een leugen vertelt, en die over langere tijd vaak herhaalt, kun je er soms zelf in geloven.’ Henry Otgaar is onderzoeksprofessor rechtspsychologie in Leuven en universitair hoofddocent forensische psychologie in Maastricht, en een van de sprekers op het rechtspsychologisch congres. Het congres is op 27 november in Utrecht en staat dit jaar in het teken van het geheugenonderzoek van de pioniers Willem Wagenaar en Hans Crombag. Geheugenonderzoek is actueel: ‘We zien de laatste jaren een opleving van geheugenmythes,’ aldus Otgaar. ‘Het lijkt erop dat er een toename is van rechtszaken waarbij verdrongen herinneringen pas in therapie naar boven zijn gekomen. Die herinneringen zouden tot dan toe in een soort afgesloten compartiment van het brein zijn gestopt – maar er is helemaal geen wetenschappelijk bewijs voor het bestaan van zo’n compartiment. Als je in die geheugenmythe gelooft, ook als hulpverlener, ga je misschien wel herinneringen zóéken tijdens therapeutische sessies.’ Ook volgens Marko Jelicic, hoogleraar neuropsychologie en recht in Maastricht, kun je je dingen gaan herinneren die helemaal niet hebben plaatsgevonden, de zogenoemde pseudoherinneringen. ‘Als je seks met iemand hebt gehad, het was niet fantastisch en later ga je die ander een afschuwelijk persoon vinden, dan kun je gaan denken: die seks moet wel zonder mijn toestemming hebben plaatsgevonden. Je kunt

gaan reconstrueren zonder dat je je daarvan bewust bent.’

VERGETEN IS REGEL

Hoe een rechtszaak verloopt, kan compleet afhankelijk zijn van het geheugen van de betrokkenen, en wat zij daaruit kunnen en willen opdiepen. Weten advocaten genoeg over de registratie, opslag en reproductie van ervaringen – en van de chaos die daarbij kan ontstaan?

‘Wat advocaten moeten weten,’ zegt Marko Jelicic, ‘is dat het geheugen niet werkt als een computer. Je slaat niet alles op. Vergeten is de regel, herinneren is de uitzondering. Wat je onthoudt, is geen exacte kopie van wat er heeft plaatsgevonden. Er zijn altijd verdraaiingen. Hoe vaker je iets opdiept, hoe meer kans dat je dingetjes gaat veranderen.’

Maar hoe moet je er dán achter komen of er echt sprake is geweest van misbruik? Volgens Jelicic moet je op zoek gaan naar ander bewijs: heeft iemand er de dag erna met een goede vriend of vriendin over gesproken? Staat er iets over in iemands dagboek? ‘En probeer in kaart te brengen hoe de herinneringen zijn opgehaald. Vervorming kan ook plaatsvinden door gesprekken. Of door de politie, als die suggestieve vragen stelt.’

Hoe je een verhoor moet afnemen, daar weet Adri van Amelsvoort alles van. Hij is oud-hoofdinspecteur-rechercheur, freelancedocent en samen met rechercheepsycholoog Imke Rispens auteur van de *Handleiding Verhoor*. ‘Vraag mensen die een aanrijding hebben gezien hoe hard de auto’s tegen elkaar “knalden” in plaats van elkaar “raakten” en het antwoord gaat met dertig kilometer omhoog. De enige manier om een zo zuiver mogelijk antwoord te krijgen, is door open vragen te stellen, waarin geen informatie ligt opgesloten. Zo voorkom je ook dat je per ongeluk daderkennis weggeeft. En maar één vraag tegelijk, anders krijg je alleen antwoord op de laatste vraag of op de makkelijkste.’

TRAUMA'S

Niet elke herinnering kan op commando worden opgeroepen, zegt klinisch psycholoog Zoe Given-Wilson. Ze is verbonden aan het Britse Centre for the Study of Emotion & Law, een charitatieve organisatie die wetenschappelijke expertise inzet om slachtoffers van mensenrechtenschendingen in hun rechtspositie te ondersteunen. Volgens Given-Wilson worden traumatische herinneringen anders opgeslagen dan ‘gewone’ ervaringen. ►

GEHEUGENDESKUNDIGEN EN -LECTUUR

Geheugendeskundigen in Nederland

Geheugendeskundigen zijn meestal rechtspsycholoog. Recentelijk werd de rechtspsychologie als afzonderlijk domein erkend door het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (NRGD); tot nu toe zijn er vier deskundigen opgenomen. Bij dissociatie, posttraumatisch stresssyndroom en dementie worden in het algemeen klinische en neuropsychologen geraadpleegd.

De Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) kan door advocaten niet altijd worden geraadpleegd, omdat de groep werkt voor het OM. Buiten die specifieke zedenzaken kunnen de leden ervan wel worden geconsulteerd.

dr. Robert Horselenberg

UD rechtspsychologie,
Universiteit Maastricht

prof. dr. Marko Jelacic

bijzonder hoogleraar neuropsychologie
en recht, Universiteit Maastricht

prof. dr. Peter van Koppen

hoogleraar rechtspsychologie,
Universiteit Maastricht en VU
Amsterdam

prof. dr. Harald Merckelbach

hoogleraar rechtspsychologie,
Universiteit Maastricht

prof. dr. Henry Otgaar

Onderzoekswetenschapsprofessor rechts-
psychologie, KU Leuven;
UHD forensische psychologie,
Universiteit Maastricht

prof. dr. Eric Rassin

bijzonder hoogleraar rechtspsychologie,
Erasmus Universiteit Rotterdam

dr. Melanie Sauerland

UD rechtspsychologie,
Universiteit Maastricht

drs. Jannie van der Steen

rechtspsycholoog en recherchepsycholoog,
eigen advies- en trainingsbureau

dr. Annelies Vredeveldt

UD rechtspsychologie, VU Amsterdam

dr. Ineke Wessel

universitair hoofddocent experimentele
psychopathologie, RU Groningen

dr. Gezinus Wolters

emeritus universitair hoofddocent
cognitieve psychologie, RU Leiden

Geheugenlectuur

De leugenmachine. Over fantasten, patiënten en echte boeven

Harald Merckelbach; Uitgeverij Contact, 2011

De slaapwandelaars, dronken verdachten, beroepsoplichters en fantasten in dit boek laten zien hoe mensen zichzelf en elkaar kunnen bedriegen.

Hervonden herinneringen en andere misverstanden

Hans Crombag en Harald Merckelbach; Uitgeverij Contact, 1996

Kunnen mensen een traumatisch voorval meemaken, vervolgens vergeten en in therapie weer oproepen? 'Verdrongen herinneringen' onder de loep.

Routes van het recht. Over de rechtspsychologie

Peter van Koppen, Jan de Keijser, Robert Horselenberg en Marko Jelacic (red.); Boom juridisch, 2017

Handboek van de rechtspsychologie en andere gedragswetenschappelijke juridische hulpdisciplines. Over onder andere herkenning, leugendetectie en verhoren van kinderen en volwassenen, denkfouten bij bewijsbeslissingen.

Handleiding Verhoor

Adri van Amelsvoort en Imke Rispens; Sdu Uitgevers, 2017

Handboek voor de politie en andere opsporingsdiensten, OM en RM over de juridische, gedragswetenschappelijke en tactische aspecten van het verhoren van aangevers, getuigen en verdachten.

Finding the Truth in the Courtroom. Dealing with Deception, Lies, and Memories

Henry Otgaar en Mark L. Howe (red.); Oxford University Press, 2017

Wetenschappelijke inzichten op het gebied van misleiding en geheugen, en de implicaties daarvan in de rechtszaal.

'Het gewone geheugen kun je een beetje vergelijken met een archiefkast met daarin papieren van al je ervaringen. Je hebt bijvoorbeeld toegang tot de herinneringen aan vakanties uit je kindertijd. Maar traumatische ervaringen worden niet netjes gearchiiveerd, het zijn vaak meer zintuiglijke herinneringen – gevoelens, beelden en geuren, waar je niet altijd een tijd of woorden aan kunt verbinden. Ze kunnen zich aan je opdringen als *flashbacks*, maar zijn niet altijd op aanvraag toegankelijk. Daardoor kan iemand in de rechtszaal de indruk wekken dat hij iets verzint.'

Verder bepalen schaamte en machtsverschillen ook hoe iemand zijn verhaal vertelt en hoe zeker die persoon is van bepaalde herinneringen. 'Als iemand met autoriteit jou vraagt of iets écht zo gegaan is, kun je denken dat je het verkeerde antwoord hebt gegeven. In asielzaken, waarin de geloofwaardigheid van het vluchtverhaal cruciaal is, zouden asielzoekers het voordeel van de twijfel moeten krijgen.'

Given-Wilson heeft zich gespecialiseerd in kinderen en adolescenten. Werkt het bij hen anders? 'Het geheugen van kinderen is niet minder accuraat dan dat van volwassenen. Maar chronologische en causale ordening ontwikkelt zich pas in de adolescentie. En meer nog dan volwassenen zijn kinderen gevoelig voor beïnvloeding door de vraagstelling. Ze hebben meer aanmoediging en open vragen nodig om hun verhaal te vertellen.' Een voordeel: kinderen hebben nog niet zoveel meegemaakt, dus hebben ze minder de neiging lacunes te vullen op basis van ervaring.

COLLABORATIVE STORYTELLING

In strafzaken is de bewijslast voor het OM zwaar. Strafadvoocaat Rob Wortelboer (Cleerdin & Hamer Advocaten) doet veel zedenzaken met ontkennende verdachten. 'In oude zedenzaken hebben wij indertijd een aantal keren rechtspsycholoog

professor Wagenaar ingeschakeld. Daarvan heb ik geleerd erop te letten of en hoe de aangever in het verleden heeft gesproken over de gebeurtenissen. Uit het oogpunt van verwerking kan het volkomen begrijpelijk en goed zijn om erover te praten, maar voor de waarheidsvinding is het een probleem, omdat de herinnering door de gesprekken kan worden vervuild. *Collaborative storytelling* noem je dat.'

De zogeheten hervonden herinnering is ook reden tot argwaan, zegt Wortelboer. 'Niet dat zo'n herinnering per definitie niet klopt, maar je moet er uiterst voorzichtig mee zijn. In bepaalde gevallen moet of mag het OM advies vragen aan de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (zie kader). Soms suggereer ik ze om dat te doen. Maar strafrecht is niet altijd de oplossing, het is geen herstelrecht. Misschien moet er meer worden ingezet op alternatieve oplossingen zoals mediation. Als je op voorhand weet dat je geen straf krijgt, dat het gaat om compensatie, kun je de bewijslast in die zaken van lang geleden misschien versoepelen. Maar zekere waarborgen moeten er natuurlijk wel zijn. Ik vind het lastig; ik ben opgevoed in de strafrechtelijke traditie.'

RECHTERS

Volgens advocaat Liesbeth Zegveld (Prakken d'Oliveira) zijn rechters in Nederland niet het beste in het afnemen van verhoren. 'Terwijl we er erg afhankelijk van zijn, want de rechter bouwt meestal het verhoor op, en daarna mogen wij nog wat vragen. Laatst vroeg een rechter na een heleboel neutrale vragen "en dan hebben we nog een stuk ontvangen waarin eisers beweren dat u gezegd zou hebben..." Zo'n onderwerp is dan volledig verkracht, je kunt er niets meer mee. Dat is best erg.' Rechters zouden ook meer expertise moeten inroepen om verklaringen te kunnen duiden, vindt Zegveld. 'In de Rawagede-zaak getuigden mensen

uit Indonesië over executies die zeventig jaar geleden hadden plaatsgevonden. Wij vonden dat de rechtbank een antropoloog moest inhuren om iemand van die leeftijd, uit zo'n land, goed te begrijpen. Maar voor rechters zijn woorden dan kennelijk woorden. Ze laden een grote verantwoordelijkheid op zich door zulke getuigenissen zelf te beoordelen.' Experts zijn ook in staat om te beoordelen of iemand zich bepaalde dingen écht niet herinnert, of dat hij doet alsof, zegt Marko Jelicic. In het strafrecht zijn nogal wat gevallen van 'delictsamnesie'. 'Hoe die test precies werkt, wil ik niet zeggen, dan gaan advocaten hun cliënten erop coachen. Feit is dat mensen zich de delicten die ze plegen in het algemeen goed herinneren, tenzij er drank of drugs in het spel zijn. Een delict gaat meestal gepaard met veel emoties, en stresshormonen zetten je hersenen dan aan om dingen extra goed te onthouden.'

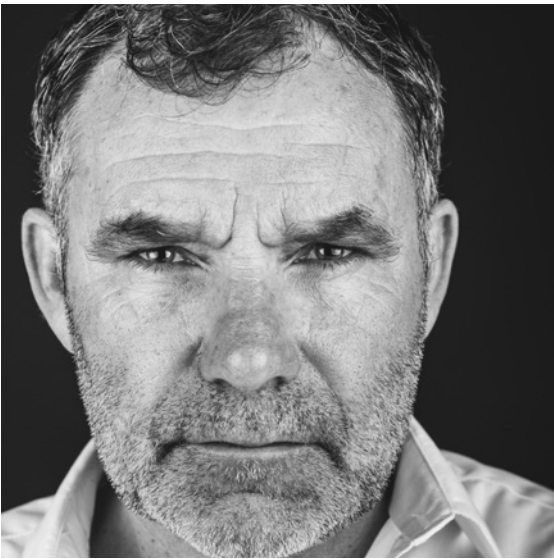
BÈTABLOKKER

Ook traumatische gebeurtenissen staan daarom volgens Jelicic in het geheugen gegrift. 'Die sterke herinnering speelt ook een rol bij de ontwikkeling van een posttraumatisch stressyndroom. Als je na een traumatische gebeurtenis een bètablokker geeft die zorgt dat je minder geëmotioneerd wordt, heb je later minder klachten. Mensen

kunnen ook als overlevingsstrategie kiezen om zo min mogelijk aan een nare gebeurtenis terug te denken. Dat zorgt ervoor dat de herinnering vervaagt.' Maar dat is dus iets anders dan een andersoortige opslag van de herinnering; daarvoor ziet Jelicic niet veel bewijs. De freudiaanse leer dat je een traumatische herinnering kunt verdrijven, wegstoppen, is volgens hem in elk geval verlaten. Volgens Adri van Amelsvoort vergeet je in de eerste uren na een gebeurtenis het meeste; daarna gaat het gestaag verder. 'Daarom, maar vooral ook omdat herinneringen kunnen vervormen door informatie van buitenaf, moet je zo snel mogelijk verhoren. Het proces-verbaal van het eerste verhoor is het meest betrouwbare document – mits goed afgenomen, zeg ik erbij. Als de verhoorder de methode "generiek getuigenverhoor" uit de *Handleiding Verhoor* correct uitvoert, is er van suggestie niet of nauwelijks sprake en is de verklaring goed toetsbaar.'

Advocaten zouden meer moeten weten van waarneming en geheugen dan de gemiddelde verhoorder, vindt Van Amelsvoort. Zij moeten kunnen ontdekken waar ongewenste invloeden schuilen. Zoals in een proces-verbaal waarin de essentiële vraagstelling niet is opgenomen: 'Dan weet je niet of het verklaarde uit het hoofd van de getuige komt, of uit het hoofd van de ondervrager.' ■

Emoties en expressies zijn onlosmakelijk verbonden, schrijven de auteurs van *Human Profiling, de onthulling van de intentie*. De hiernaast getoonde foto's uit het boek, drukken van links naar rechts boosheid, angst, verdriet en shock uit.

HUMAN PROFILING WIJST DE WEG NAAR HET VERHAAL ACHTER HET VERHAAL

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN

Human Profiling is een gesprekstechniek gericht op het lezen van emoties. Advocaten kunnen er hun voordeel mee doen, zegt grondlegger Gert Jan Schenau.

Life is what happens to you while you're busy making other plans,' zong John Lennon ooit. De zin gaat ook op voor Gert Jan Schenau (50). Hij huurde tuinman Kramer in, journalist Fred Kramer hielp zijn broer. Gert Jan en Fred raakten aan de praat en zo ging het balletje rollen. Een jaar later ligt er hun gezamenlijke boek: *Human Profiling, De onthulling van de intentie*. Schenau bedacht het concept, Kramer (56) schreef het grootste deel van de tekst. Human Profiling, kort samengevat, biedt instrumenten aan om een verhaal van iemand zo volledig en betrouwbaar mogelijk boven water te krijgen. De onderzoeker krijgt technieken aangereikt om gelaatsuitdrukkingen, houding en gedrag te duiden. De maker van het concept geeft direct aan dat niet iedereen overtuigd is van de waarde van expressie. 'Je gelooft erin of je gelooft er niet in,' zegt hij. 'De vergelijking met de onmogelijkheid van een beetje zwanger zijn, is hier bijna spreekwoordelijk.'

LICHAAMSTAAL

Schenau ontwikkelde zijn ideeën als directeur Human Resources van de Duitse multinational Krohne. Omdat het bedrijf is vertegenwoordigd in 52 landen, reisde hij veel. 'Op een van die reizen realiseerde ik me dat lichaamstaal, en alles wat daarmee te maken heeft, een enorm belangrijke rol speelt in de communicatie. Dat sluit aan bij de wetenschap dat we allemaal op een bepaalde manier geprogrammeerd zijn bij het uiten van emoties. Waar je op deze aarde ook geboren bent, de spiertrekkingen in het gelaat die horen bij bepaalde emoties, komen overeen.' Schenau zette zijn formule wereldwijd in op vestigingen van Krohne. 'Ik vond dat mijn *recruiters* anders naar kandidaten moesten kijken, dat ze andere vragen moesten stellen. Niet zozeer om erachter te komen of een kandidaat de waarheid sprak, maar om meer informatie te genereren, een profiel te maken en op basis

daarvan een betere inschatting te krijgen van iemands intenties.' Een collega, HR-directeur van een ziekenhuis, raadde hem aan meer te doen met de formule. In 2014 zegde Schenau zijn baan op om zich helemaal toe te leggen op zijn bedrijf ICU. Bij het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom deponeerde hij vervolgens de term Human Profiling.

INTERVIEWS

Medeauteur Fred Kramer raakte naar eigen zeggen geïntrigeerd door de gesprekstechnieken van Human Profiling. 'Als journalist heb ik honderden mensen geïnterviewd, zo niet duizenden. Ik zou wel willen weten hoe de interviews waren gegaan als ik toen de beschikking had gehad over de kennis en vaardigheden van Human Profiling. Ik denk dat ik dan heel andere verhalen had geschreven.' Voor de onderbouwing van zijn gedachtegoed, maakt Schenau gebruik van verschillende wetenschappelijke inzichten. Zo verwijst hij naar de Amerikaanse klinisch psycholoog Paul Ekman, die zich vanaf 1967 wijdde aan het in kaart brengen van micro en macro expressies. Ekman constateerde dat Papoea's dezelfde betekenis geven aan verschillende gelaatsuitdrukkingen als westerlingen of Chinezen. Ook maakte Ekman de Facial Action Coding System (FACS), een soort landkaart van micro expressies. Hij toonde aan dat er oncontroleerbare spieren in het gezicht zijn die onvrijwillig emoties uiten. Studenten en professionals uit tal van beroepsgroepen, onder wie rechters bij de Rechtbank Midden-Nederland, hebben inmiddels kennisgemaakt met Human Profiling. Ook 56 advocaten volgden een training. Human Profiling leert de interviewer goed na te denken over de vragen en de timing ervan en vervolgens te kijken naar de gezichtsuitdrukking en houding van de geïnterviewde. 'Met een vraag creëer je emotie. Die is te lezen,' zegt Schenau, die wil dat zijn studenten 'technisch' luisteren. 'Als

GERT JAN SCHENAU

de geïnterviewde bijvoorbeeld overschakelt van ik naar je is duidelijk dat hij het onderwerp buiten zichzelf plaatst. Eigenlijk gaat het erom dat de interviewer niet puur vragen stelt aan de hand van de antwoorden, maar vervolgvragen stelt op basis van wat hij hoort én ziet. Dat creëert een totaal andere *mindset*. Als iemand ja zegt en nee knikt, is dat een inconsistentie. Dat is aanleiding om door te vragen.'

DRUMMEN

De cursus beslaat achttien uur, maar het echte werk begint pas daarna, stelt Schenau. 'Je moet er actief mee oefenen, anders leer je het niet.' Kramer: 'Door gefaseerd te trainen met de technieken wordt het na driekwart jaar, net zoals bij autorijden of drummen, een tweede natuur.' Schenau heeft grote ambities met Human Profiling. Zo probeert hij zijn training geaccrediteerd te krijgen bij de Nederlandse orde van advocaten. Vervolgens zou het een vak moeten worden tijdens de Beroepsopleiding Advocatuur. 'Human Profiling stelt advocaten in staat meer informatie te genereren. Dat komt uiteindelijk de kwaliteit van de informatievoorziening, zowel voor de rechter als de cliënt, ten goede.'

Human Profiling, De onthulling van de intentie, Gert Jan Schenau en Fred Kramer, te bestellen bij bol.com.

Red de rechtsbijstand Sta resultaat- gerelateerde beloningen meer toe

Het is tijd voor een herbezinning op het verbod op *no cure, no pay* en *quota pars litis*, stelt Aldert van der Bent.

Die prijsafspraken kunnen juist in het belang van de cliënt zijn, zeker in tijden van vergaande bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp.

DOOR / ALDERT VAN DER BENT

Vier advocaten van De Haan richtten een stichting op. Doel was financiering te verwerven voor het instellen van schadeclaims tegen de NAM en de staat ten behoeve van gedupeerden van de Groningse gaswinning. Voor een laag bedrag konden gedupeerden deelnemen in de stichting. Als een schadevergoeding uitgekeerd zou worden, zouden de advocaten een succesfee krijgen. Dat kwam hen helaas op een berisping van het hof van discipline te staan.¹ In plaats van dit soort initiatieven voor laagdrempelige rechtshulp af te straffen, zouden deze meer bevorderd moeten worden. Hoe kwam het hof van discipline eigenlijk tot de berisping van deze advocaten? Naar het oordeel van het hof zijn de advocaten ervoor verantwoordelijk dat het advocatenkantoor het eigen belang voorop heeft gesteld. Het kantoor heeft niet alleen

de claimstichting willen bijstaan tegen commerciële tarieven, maar ook opdrachten van individuen die deelnemen aan die claimstichting aanvaard om zo ook nog een succesfee van deze deelnemers te bedingen. Daarbij is volgens het hof een zodanig hoge succesfee bedongen dat ook de kernwaarde onafhankelijkheid in het gedrang is gekomen, omdat het kantoor een significant belang heeft bij de wijze waarop het geschil tussen zijn cliënten en de wederpartij tot een oplossing wordt gebracht en het daarmee te behalen resultaat.² De concrete afspraken tussen het kantoor en de individuele deelnemers behelsden de betaling van een bedrag van 85 euro plus btw. Bij het verkrijgen van een schadevergoeding zou daarnaast een honorarium van vijf procent (als zij van begin af aan deelnemer waren) oplopend via 7,5 procent naar tien procent (wanneer

zij in een latere fase zijn toegetreden) betaald worden. De schadevergoeding werd door de advocaten geschat in de orde van grootte van 5.000 euro tot 20.000 euro per object. In totaal zou de beloning van de advocaten per gedupeerde dus minimaal 85 euro en maximaal tussen 300 en 1.750 euro per deelnemer bedragen.³ De vraag wanneer een eigen belang van de advocaat als significant moet worden gekwalificeerd, wordt door het hof onder 5.17 beantwoord. Het hof stelt vast dat dit binnen de beroepsgroep zo is vertaald dat het de advocaat niet is toegestaan overeen te komen dat slechts bij het behalen van een bepaald gevolg honorarium in rekening wordt gebracht (het verbod op *no cure, no pay*), behoudens twee nader omschreven uitzonderingen, namelijk het incassotarief en het experiment letsel- en overlijdensschade. Deze uitleg noopt het hof

tot een terughoudende opstelling bij het toelaten van andere uitzonderingen op de binnen de beroepsgroep zowel op 1 januari 2015 (Voda) als op 14 februari 2018 (herijkte gedragsregels) bevestigde hoofdregel. Het hof wijst erop dat in het hier-

en/of later schadevergoeding zou zijn gekomen voor slachtoffers van de aardbevingsschade.

In dit verband is van belang op te merken dat het niet een van de 4.700 cliënten was die de klacht indiende, maar de deken van de

orde van advocaten in het arrondissement Noord-Nederland. Het hof lijkt uitsluitend tot zijn oordeel te komen op grond van

de vermeende wanverhouding tussen minimale en maximale beloning. Die wanverhouding ontstaat niet in de eerste plaats door de hoogte van de *maximale* beloning, maar door de geringe omvang van de *minimale* beloning. Welk cliëntbelang is er mee gediend dat de advocaat wordt verboden te goedkoop te zijn?

Ook het rekenkundige deel van de benadering van het hof is voor kritiek vatbaar. In letsel- en overlijdensschadezaken gaat het doorgaans om aanzienlijk grotere belangen. In de toelichting op artikel 7.10 Voda wordt het voorbeeld gegeven van de advocaat die met zijn cliënt een rekenpercentage overeenkomt van factor 2, 25 procent van het financiële resultaat en een uurtarief van 200 euro. Het uiteindelijk verkregen financiële resultaat is een ton. Het honorarium op basis van het percentage zou dan 25.000 euro bedragen, maar omdat de advocaat dit resultaat heeft bereikt in slechts twintig uur werk, terwijl zijn verdubbelde uurtarief 400 euro is, zal hij niet meer kunnen declareren dan 8.000 euro, vermeerderd met de specifieke kosten en btw. In absolute getallen (8.000 euro vs. 300 tot 1.750 euro) gaat het in het geval van de Groningse advocaten om aanzienlijk bescheidener belonin-

gen, terwijl deze zich in relatie tot de schadevergoeding in dezelfde orde van grootte bevinden (resp. 8 procent vs. 6 tot 8,75 procent). Toch vinden die bij het hof van discipline geen genade. En dan hebben we nog geen vergelijking gemaakt met de situatie waarin de advocaat uit het voorbeeld geen twintig, maar veertig uur werk nodig zou hebben gehad en diens beloning (anders dan het resultaat) in absolute en relatieve zin zou zijn verdubbeld.

De uitspraak van het hof van discipline komt op het moment dat de minister voor Rechtsbescherming plannen maakt om het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand drastisch te herzien.⁶ Die plannen strekken onder meer ertoe de gefinancierde rechtsbijstand in civiele zaken af te schaffen.

In het licht van de ontwikkelingen in de maatschappij kan de orde niet langer volstaan met lijdzaam protest tegen het zoveelste bezuinigingsplan. De orde zal de hand in eigen boezem moeten steken. Initiatieven om mensen laagdrempelige rechtshulp te bieden, worden nu in een symbiose van orde en tuchtrechter afgestraft. Deze uitspraak maakt vooral duidelijk dat de orde in het belang van rechtzoekende en advocaat heldere regels zou moeten stellen voor het gebied buiten de huidige uitzonderingssituaties. Daarmee kunnen onnodige bureaucratie en materiële rechtsongelijkheid worden tegengegaan en kan de toegang tot betaalbare rechtshulp worden bevorderd.

Aldert van der Bent is advocaat bij Wybenga advocaten in Rotterdam en advocaat-redactielid van dit blad.

Welk cliëntbelang is er mee gediend dat de advocaat wordt verboden te goedkoop te zijn?

voor bedoelde experiment letsel- en overlijdensschade de grenzen zijn gesteld op (een factor van) 2 of 2,5, afhankelijk van of de advocaat de specifieke kosten voor zijn rekening neemt of niet.⁴

In het geval van De Haan zou de minimale beloning per deelnemer (85 euro) bij het te behalen resultaat worden verhoogd met afgerond minimaal factor 3,5 (uitgaande van 300 euro) oplopend naar afgerond maximaal factor 20 (uitgaande van 1.750 euro). Daarbij is, zo merkt het hof op, geen rekening gehouden met uitgesproken kostbare objecten waarbij die verschillen nog groter zullen zijn. Het hof beoordeelt die verhouding niet alleen als onredelijk, maar vindt ook dat sprake is van een significant eigen belang voor de advocaat.⁵

De uitspraak van het hof geeft aanleiding tot herbezinning op de financiële regels die voor advocaten gelden. De vraag rijst wie eigenlijk gebaat is bij zo'n strak keurslijf. Het hof lijkt te wijzen in de richting van de cliënt. Hoewel constructies als deze ook voor de advocaat aantrekkelijk kunnen zijn, is de aanleiding voor het opzetten ervan natuurlijk geweest dat de drempel voor de gedupeerde, met een relatief gering belang en een tegenstander die *all the way* gaat om aansprakelijkheid te ontlopen, al snel te hoog is indien op basis van reguliere uurtarieven moet worden afgerekend. De veronderstelling is dan ook gerechtvaardigd dat zonder de voortrekkersfunctie die De Haan heeft vervuld en de rol van de stichting daarin, er geen, minder

NOTEN

1 ECLI:NL:TAHVD:2018:178.

2 R.o. 5.43.

3 R.o. 5.21 en 5.22.

4 R.o. 5.23.

5 R.o. 5.23.

6 <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/09/24/dekker-overweegt-drastische-hervorming-rechtsbijstand-a1758421>.

DOOR DERDE BETAALDE KOSTEN NIEUWE VRAGEN OVER ARTIKEL 591A SV

DOOR / THOM DIEBEN

Via artikel 591a Sv kunnen gewezen verdachten compensatie in de kosten van rechtsbijstand krijgen. Ook door een derde betaalde advocatenkosten kunnen vergoed worden op grond van dit artikel, bepaalde de Hoge Raad begin september. Maar de uitspraak roept ook weer nieuwe vragen op, stelt advocaat Thom Dieben.

Op 4 september 2018 deed de strafkamer van de Hoge Raad een belangrijke uitspraak over de reikwijdte van art. 591a Wetboek van Strafvordering (Sv). Centrale vraag: kan een op grond van dit artikel ingediend verzoek om compensatie voor de kosten van de raadsman bij een sepot of vrijspraak worden toegewezen als de advocatenkosten niet zijn betaald door de gewezen verdachte zelf, maar door een derde zoals diens werkgever? De gerechtshoven, die in hoogste instantie oordelen over verzoeken ex art. 591a Sv, waren verdeeld over het antwoord op deze vraag. Dit leidde tot rechtsongelijkheid en plaatste de advocaat in een lastig parket als hij zijn cliënt en de derde moest adviseren over de mogelijkheden tot vergoeding van zijn nota's. De Hoge Raad heeft nu in het belang der wet een uitspraak gedaan: ook door een derde betaalde advocatenkosten kunnen onder omstandigheden worden vergoed op grond van artikel 591a Sv.

Nauwkeurige bestudering van de uitspraak van de Hoge Raad leert echter dat de uitspraak weliswaar bepaalde vragen beantwoordt maar ook weer nieuwe vragen oproept.

WIE BETAALT?

Ook in het strafrecht komt het regelmatig voor dat niet de cliënt maar een derde instaat voor de kosten van de advocaat. Schoolvoorbeeld is uiteraard de rechtsbijstandsverzekeraar.¹ Maar ook andere derden (werkgevers, familieleden, vrienden *etc*) betalen in de praktijk niet zelden (uiteindelijk) de advocatenrekeningen. Wie er ook betaalt (en waarom), in vrijwel alle gevallen zal de derde in geval van sepot of vrijspraak² via artikel 591a Sv de rekening bij de Staat willen neerleggen.

Als de advocatenrekeningen op naam van de cliënt zelf staan is in de praktijk zelden sprake van problemen op 591a-vlak.³ Het komt echter regelmatig voor dat de cliënt, de advocaat of de derde (of allemaal) graag wil dat

de nota's op naam van de derde staan in plaats van op naam van de cliënt. Voor bijvoorbeeld een werkgever kan dit om boekhoudkundige of fiscale redenen zijn. De advocaat kan dit graag willen om zijn incassorisico te verkleinen. En de cliënt wil dit meestal omdat hij de nota's toch niet zal gaan betalen en dan ook niet voor betaling wil kunnen worden aangesproken door de advocaat. Stuk voor stuk zijn dit legitieme redenen om de derde rechtstreeks als debiteur te laten optreden, maar in de praktijk ontstonden hierdoor wel problemen als uiteindelijk een artikel 591a Sv verzoek werd ingediend. Heeft de gewezen verdachte in die gevallen namelijk wel schade geleden?⁴ De eerste keer dat de Hoge Raad zich over deze problematiek uitliet was in 1973. De Hoge Raad bepaalde toen dat schadevergoeding op grond van artikel 591a Sv niet is uitgesloten als de advocaat is betaald door een rechtsbijstandsverzekeraar.⁵ Of die mogelijkheid ook bestaat als een

andere derde (meestal de werkgever) de advocaat betaalt, werd door de Hoge Raad in dit arrest echter niet besproken. Bij gebreke van een nieuwe vordering tot cassatie in het belang der wet⁶ moest deze vraag daarom door de lagere rechtspraak worden beantwoord. Maar juist de lagere rechtspraak bleek verschillend over de kwestie te denken. De vraag die de hoven daarbij in het bijzonder verdeeld hield was of een vergoeding *ex* artikel 591a Sv ook mogelijk is als de advocatenkosten niet daadwerkelijk ‘ten laste’ van de gewezen verdachte zijn gekomen (dan wel met zekerheid zullen komen). Meest in het oog springende voorbeelden van deze verdeeldheid waren de zaken waarin de politie, in haar hoedanigheid van werkgever, de advocatenrekeningen had betaald van een politieagent die verdacht werd van een strafbaar feit. Op grond van de toepasselijke regelgeving⁷ heeft de politieagent in zo’n geval recht op een tegemoetkoming in zijn advocatenkosten en is hij ook verplicht een artikel 591a Sv-verzoek in te dienen. Laat de politieagent dit na of wordt het verzoek geheel of gedeeltelijk afgewezen dan is dit echter geen grond voor terugvordering door de politie. Het Gerechtshof Amsterdam⁸ en het Gerechtshof Arnhem⁹ waren om die reden van mening dat de advocatenkosten niet daadwerkelijk ‘ten laste’ van de politieagent waren gekomen en wezen de verzoeken af. Het Gerechtshof Den Haag¹⁰ en het Gerechtshof ‘s-Hertogenbosch¹¹ daarentegen waren van mening dat desalniettemin ook in deze situatie een vergoeding *ex* artikel 591a Sv mogelijk is.¹²

CASSATIE IN BELANG DER WET

Gelet op deze rechtsongelijkheid was onvermijdelijk dat de Hoge Raad zich op enig moment over de kwestie zou moeten buigen. Toch duurt het tot januari 2018 voor de Hoge Raad daar eindelijk de gelegenheid toe krijgt door middel van een door

advocaat-generaal Vellinga ingediende vordering tot cassatie in het belang der wet.¹³

In zijn doorwrochte vordering van bijna 35 pagina’s gaat Vellinga in op onder meer de totstandkomingsgeschiedenis van artikel 591a Sv, de eerdere uitspraken van de Hoge Raad over deze bepaling en de proceskostenveroordeling in het civiele recht en het bestuursrecht. Naar aanleiding daarvan concludeert Vellinga dat – met uitzondering van de situatie waarin geprocedeerd is op basis van een toevoeging – een verzoek *ex* artikel 591a Sv voor toewijzing vatbaar is ongeacht of de gewezen verdachte deze kosten zelf draagt of deze vergoed krijgt van een derde. Een dergelijke uitleg voorkomt ook, aldus Vellinga, dat de rechter een onderzoek moet instellen naar de vraag of de gewezen verdachte de kosten van de raadsman wel zelf draagt. De Hoge Raad houdt het in zijn uitspraak van 4 september jl.¹⁴ aanzienlijk korter dan Advocaat-Generaal Vellinga. Het relevante gedeelte van de uitspraak bestaat feitelijk slechts uit een paragraaf en luidt als volgt: ‘In HR 1 mei 1973, ECLI:NL:HR:1973:AB3408, *NJ* 1973/355 is deze bepaling aldus uitgelegd dat zij plaats laat voor het toekennen van een tegemoetkoming in (thans: vergoeding van) de door een gewezen verdachte geleden of verschuldigde kosten van een raadsman indien de gewezen verdachte krachtens een rechtsbijstandsverzekering op de verzekeraar een vordering tot vergoeding van die kosten heeft. Er bestaat geen goede grond anders te oordelen indien de gewezen verdachte op grond van een andere rechtsverhouding zo een vordering heeft op een derde, bijvoorbeeld zijn werkgever. Aan toekenning van een vergoeding staat evenmin in de weg dat de rechtsbijstandskosten door die derde worden gedragen.’

NIEUWE VRAGEN

Hoewel de Hoge Raad gesproken heeft, is het maar de vraag of de uitspraak voldoende handvatten zal

bieden voor de rechtspraak in z’n algemeenheid en de advocatuur in het bijzonder.

Duidelijk is dat ook andere derden dan rechtsbijstandsverzekeraars advocatenkosten kunnen vergoeden zonder dat daarmee noodzakelijkerwijs een latere aanspraak *ex* artikel 591a Sv op het spel wordt gezet. Ook is duidelijk dat in ieder geval niet van belang is of de kosten voor rechtsbijstand in dat geval (uiteindelijk) ‘ten laste’ van de verdachte zijn gekomen. Maar daar blijft het voor wat betreft de door de Hoge Raad geschapen duidelijkheid bij. Voor het overige roept de uitspraak vooral weer veel nieuwe vragen op. De Hoge Raad plaatst zijn oordeel namelijk in de sleutel van het bestaan van een ‘vordering’ van de gewezen verdachte tot vergoeding van zijn advocatenkosten op grond van een ‘rechtsverhouding’ met de derde. Ervan uitgaande dat de Hoge Raad met ‘rechtsverhouding’ doelt op een contractuele relatie rijst de vraag of er wat de Hoge Raad betreft vanuit 591a-perspectief alsnog een obstakel is als geen sprake is van zo een rechtsverhouding (bijv. in de familiesfeer). Of die rechtsverhouding is erop zich wel maar voorziet niet in een verplichting tot vergoeding van advocatenkosten waarvan de gewezen verdachte nakoming kan vorderen (bijvoorbeeld een arbeidscontract dat zwijgt over kosten voor rechtsbijstand). En als die vraag bevestigend moet worden beantwoord kan dit obstakel dan weer worden weggenomen als de rechtsverhouding alsnog wordt aangegaan en/of wordt aangevuld met een afdwingbaar recht op vergoeding van de advocatenkosten?

Als inderdaad een rechtsverhouding vereist is maar deze later – bijvoorbeeld eerst na het rijzen van de verdenking – alsnog gecreëerd of aangevuld kan worden valt niet goed in te zien waarom de Hoge Raad op het bestaan hiervan zo de nadruk legt in zijn arrest. Het betreft dan immers een tamelijk gemakkelijk in te vullen vereiste. Ook binnen bijvoorbeeld de ►

familiesfeer kunnen immers zonder al te veel moeite contractuele – *i.e.* afdwingbare – afspraken worden gemaakt over de vergoeding van kosten voor rechtsbijstand. Hier staat tegenover dat het andere scenario – het is niet mogelijk de rechtsverhouding later alsnog te creëren of aan te vullen – weer tot onbillijke uitkomsten zal leiden. Het lijkt mij zo goed als uit te sluiten dat binnen de gemiddelde familie of vriendenkring voorafgaand aan het rijzen van een verdenking al afspraken zijn gemaakt over de vergoeding van toekomstige kosten voor rechtsbijstand. Het komt mij daarnaast als bepaald onbillijk voor dat als betaling van een advocatennota door een werkgever niet in de weg zou staan aan vergoeding *ex* artikel 591a Sv, betaling van diezelfde nota door een vriend of kennis ineens zou betekenen dat vergoeding door de Staat niet meer mogelijk is. Maar zelfs in de verhouding werknemer-werkgever kunnen in dit scenario niet te billijken verschillen ontstaan. De werkgever die in de oorspronkelijke arbeidsovereenkomst of cao heeft voorzien in een recht op vergoeding van rechtsbijstandskosten (of een werknemer heeft die zo slim is geweest een dergelijke bepaling af te dwingen) kan dan immers probleemloos de advocatenkosten betalen voor zijn werknemer en deze bij sepot of vrijpraak weer terug te krijgen. Ontbreekt een dergelijke bepaling in de oorspronkelijke afspraken (en dat zal bij veel arbeidscontracten het geval zijn) dan kan de werkgever terugbetaling door de staat mogelijk echter vergeten.

Al met komt mij de lijn van advocaat-generaal Vellinga – die niet de eis van een (voorafgaande) ‘rechtsverhouding’ en een afdwingbaar recht op vergoeding stelt – als veel billijker en werkbaarder voor de praktijk voor. Het is jammer dat de Hoge Raad deze lijn kennelijk (nog) een brug te ver

vond, althans heeft nagelaten ook daar duidelijkheid over te scheppen. De toekomst zal moeten uitwijzen welk scenario de voorkeur van de lagere rechtspraak heeft. In het licht van de verdeeldheid tussen de gerechtshoven in het verleden lijkt mij

echter onvermijdelijk dat de Hoge Raad zich over een aantal jaren wederom in het belang der wet over het 591a-vraagstuk zal moeten buigen. ■

Thom Dieben is advocaat bij JahaeRaymakers in Amsterdam.

NOTEN

- 1 Deze verschijningsvorm lijkt in de praktijk echter af te nemen. Veel rechtsbijstandsverzekeraars sluiten tegenwoordig ofwel strafzaken geheel uit van dekking dan wel wordt alleen gedekt als geen sprake is van opzettelijk handelen. Dit laatste betekent dat alleen culpoze delicten onder de dekking vallen.
- 2 Het is eigenlijk niet juist om alleen te spreken van ‘vrijgesproken’ verdachten. Ook de verdachte die wordt ontslagen van alle rechtsvervolging (OVAR) kan immers een beroep doen op artikel 591a Sv.
- 3 Zelfs in die situatie kan echter naast het net worden gevist. Zie bijvoorbeeld ECLI:NL:GHARN:2007:BC6135 (declaraties alleen voor de vorm gericht aan de gewezen verdachte (politieagent) maar feitelijk betaald door een derde (de vakbond). Het hof wees het 591a-verzoek daarom af.
- 4 In de praktijk werd soms geprobeerd dit probleem te omzeilen door (ingewikkelde) betalingsafspraken tussen de derde en de verdachte. Bijvoorbeeld een afspraak waarin de derde het geld leent aan de verdachte dan wel de nota's bij wijze van voorschot voor de verdachte voldoet. De nota's kunnen dan op naam van de verdachte blijven staan. Deze afspraken lossen echter het incassorisico voor de advocaat niet op en leiden soms ook tot boekhoudkundige problemen voor de derde, bijvoorbeeld als het om een onderneming gaat (die in dat geval immers een lening in de boeken heeft staan in plaats van kosten die mogelijk kunnen worden afgetrokken van de winst). Bovendien wil de verdachte vaak helemaal niet terugbetalen hetgeen bij een lening en voorschot nu juist wel de bedoeling is. Of de verdachte wil wel terugbetalen maar alleen bij een vrijpraak. Om in al deze wensen te voorzien werden de tussen de verdachte en de derde gemaakte afspraken soms zo kunstmatig dat ze door de rechter in het kader van de 591a-procedure terzijde werden gesteld (zie bijv. ECLI:NL:GHARN:2011:BR5332).
- 5 HR 1 mei 1973, *NJ* 1973/355. De Hoge Raad leek daarmee terug te komen op HR 21 februari 1967, *NJ* 1967/444 waarin was beslist dat art. 591a Sv juist niet van toepassing is in het geval van een rechtsbijstandsverzekering. Volgens procureur-generaal Langemeijer was echter sprake van een belangrijk verschil tussen beide zaken: In de zaak uit 1967 ging het om een verzekeraar tegen autoschade die onverplicht rechtsbijstand in de strafzaak had verleend. In de zaak uit 1973 daarentegen ‘betreft het een verplichting van de procesverzekeraar, die in aanmerking kwam om door het verlenen van rechtsbijstand vervuld te worden.’ (zie de voorlaatste paragraaf van de vordering tot cassatie in het belang der wet behorende bij HR 1 mei 1973, *NJ* 1973/35). Dit onderscheid tussen verplichting of niet lijkt, zoals hierna uiteengezet zal worden, ook nu nog relevant voor de Hoge Raad.
- 6 Tegen een beschikking van de rechtbank op een verzoek *ex* art. 591a Sv kan op de voet van het van overeenkomstige toepassing verklaarde art. 91 Sv hoger beroep worden ingesteld bij het gerechtshof. Tegen de beschikking van het gerechtshof staat echter geen verder gewoon rechtsmiddel meer open. De Hoge Raad kan zich dus alleen over 591a gerelateerde vraagstukken uitlaten in het kader van een vordering tot cassatie in het belang der wet (vgl. art. 78 RO *jo.* art. 456 Sv).
- 7 Zie uitgebreid over dit juridisch kader advocaat-generaal Vellinga in ECLI:NL:PHR:2018:930, punt 18-23.
- 8 ECLI:NL:GHAMS:2017:2802.
- 9 ECLI:NL:GHARN:2007:BC6135 en ECLI:NL:GHARN:2009:BK1653.
- 10 ECLI:NL:GHDHA:2017:4020.
- 11 ECLI:NL:GHSHE:2014:4602.
- 12 De omstandigheid dat niet was voldaan aan dit ‘ten laste’-vereiste was vervolgens doorslaggevend om het verzoek af te wijzen. Vgl. ook bijv. ECLI:NL:RBSGR:2007:BA4322 en ECLI:NL:RBSGR:2008:BG5828.
- 13 ECLI:NL:PHR:2018:930. De vordering richtte zich tegen de reeds hiervoor besproken beschikking van het Gerechtshof Amsterdam (zie *supra* voetnoot 6).
- 14 ECLI:NL:HR:2018:1428.

Locatie Arnhem
Akkerwindestraat 1
6832 CR Arnhem
(026) 750 28 89

Locatie Apeldoorn
Loolaan 37
7314 AB Apeldoorn
(055) 579 55 77

info@omgangshuis.nl • www.omgangshuis.nl

HET OMGANGSHUIS
van Tugra

Strijd voor gerechtigheid

Advocaten moeten als ‘ridders van het recht’ ten strijde trekken tegen ‘het minimaliseren van tegenspraak,’ betoogt de Amsterdamse strafpleiter mr. Gerard Spong.

DOOR / GERARD SPONG

Tijdens het Gerbrandydebat op 7 november 2018 kruisten advocaten en politici traditiegetrouw de degen. Twee stellingen vormden de inzet van het debat. Deze stellingen luiden:

- 1) Als advocaat mag je alle wettelijke middelen aangrijpen om je cliënt bij te staan.
- 2) Het kabinet probeert de rol van de partijdige advocaat te minimaliseren.

Als reactie op deze stellingen heb ik de navolgende tekst voorgedragen:

1. De stelling ‘als advocaat mag je alle wettelijke middelen aangrijpen om je cliënt bij te staan’ stuit op weerstand. Vooral bij mensen die het begrip rechtsstaat nogal eenzijdig inkleuren en daarbij gemakshalve de wet opzijzetten.

In artikel 10a lid 1 onder b Advocatenwet is opgenomen dat de advocaat bij de uitoefening van zijn beroep partijdig is bij de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van zijn cliënt. En in Gedragsregel 2

sub 2 is opgenomen dat het belang van de cliënt, en geen enkel ander belang de wijze bepaalt waarop de advocaat zijn zaken behandelt. Beide bepalingen zijn imperatief ofwel dwingend van aard.

Deze twee bepalingen, die de algemene norm als vervat in artikel 46 Advocatenwet invullen, brengen mee dat een advocaat alle wettelijke middelen moet aangrijpen om zijn cliënt bij te staan. Doet hij dat niet en verzuimt hij deze wettelijke plicht na te komen dan pleegt hij niet alleen verraad aan zijn cliënt, maar ondermijnt hij ook de rechtsstaat. Een rechtsstaat kan verder alleen optimaal functioneren bij een eerbiediging van het gezegde ‘du choc des opinions jaillit la vérité’. (In een botsing der meningen ontstaat de waarheid.) En het was per slot van rekening de Indiase dichter Rabindranath Tagore die treffend opmerkte dat in de strijd om de waarheid strijd vaak de enige waarheid is.

2. De stelling dat het kabinet de rol van de wettelijk verplichte partijdige advocaat probeert te minimaliseren, legt dus daarmee de bijl aan de wortels van de rechtsstaat. Het is ontvullend te beseffen dat onze regering daarmee in wezen geen haar verschilt van en precies hetzelfde doet als de radicale moslims in Pakistan, die hun woede en haat na de vrijspraak van de aanvankelijk wegens godslastering ter dood veroordeelde Asia Bibi nu ook richten op haar moedige advocaat. Deze moedige advocaat Saif-ul-Malook verdedigde haar met gevaar voor eigen leven. En terecht spreken wij onze afschuw uit over deze gang van zaken. Maar het is stuitend hypocriet het gebrek aan rechtsstatelijk elan in Pakistan te bekritisieren, en tegelijkertijd hier in ons land een afbraakprogramma naar Pakistaans model te verheerlijken. Het kabinet moet hierbij op zijn tellen passen. Want net als in de Franse tijd 1660-

1790 toen de Franse Orde van Advocaten ontstond zijn we tot de dag van vandaag ‘chevaliers à loi’ ofwel ‘knights of the law’. En in ieder geval sinds ± 1780 staat de Franse Orde van Advocaten, waarvan de Nederlandse orde het spiegelbeeld is, te boek als een ‘organisation de combat’. Wij zijn dus als advocaten van oudsher een strijdbare component in deze samenleving. Wellicht ook de meest strijdbare. We zijn voor de duvel niet bang en we zullen dan ook ieder wettig middel aangrijpen en móéten aangrijpen om het kabinet duidelijk te maken dat het minimaliseren van de partijdige advocaat door onder meer lagere vergoedingen de maatschappij uiteindelijk duur komt te staan. Het minimaliseren van tegenspraak staat – zoals de geschiedenis heeft geleerd – gelijk aan het uitrollen van de rode loper voor weinig democratisch, autocratisch, dictatoriaal be-

stuur. De grimmige, geschoeide laars van de al dan niet gekozen ‘dictator’ die zich als een wolf in schaapskleren met kwakzalverij verhuult in goedkope praat moge tijdelijk effectief zijn, maar uiteindelijk laten advocaten de strijdbijl niet liggen. Voorwaarts dus, ten strijde!

SAIF-UL-MALOOK

Het is dunkt mij geen overbodige luxe nog iets uitvoeriger stil te staan bij de lotgevallen van de Pakistaanse advocaat Saif-ul-Malook. Enkele dagen voor ons debat vluchtte hij naar ons land en vroeg politiek asiel aan. Via Italië kwam hij in Nederland aan. De Stichting Hulp Vervolgde Christenen (HVC) verleende hem hierbij hulp en bijstand. Malook zelf is moslim. Zijn cliënte Asia Bibi is christen. En volgens Malook was het heel moeilijk om uit te leggen waarom hij als moslim een christelijke vrouw als raadsman

heeft bijgestaan (zie de *Volkskrant* 6 november 2018). En hij voegde er nog aan toe:

‘Het is een gevecht voor gerechtigheid.’

Zijn ontboezeming dat sprake was van een gevecht voor gerechtigheid deed mij eens te meer beseffen dat onze regering de verkeerde weg inslaat met maatregelen die hetzij financieel hetzij processueel-organisatorisch bijstand van een advocaat beperken. De Nederlandse orde van advocaten doet er daarom goed aan Saif-ul-Malook hulp aan te bieden en de regering te behoeden voor maatregelen die het gevecht voor gerechtigheid en de advocaten die dat gevecht voeren verzwakken.

Wij moeten het – in de woorden van wijlen Herman Schoordijk – niet onnodig met elkaar eens zijn. Maar verzet tegen snode rechtsstaat ondermijnende maatregelen behelst niets meer of minder dan een gevecht voor gerechtigheid.

Onder
redactie van
Pascal Kruit

Bestel via www.boomjuridisch.nl

Q&A ARBEIDSRECHT

De 101 meest voorkomende vragen beantwoord

Boomjuridisch

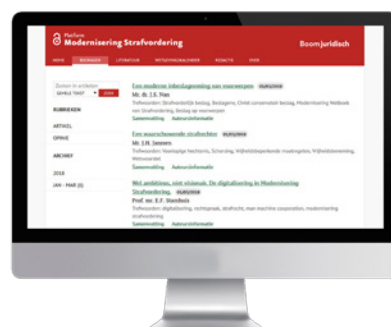
'Als uitgeverij streven wij naar maximale toegang tot wetenschappelijke publicaties. Daarom dragen wij actief bij aan de ontwikkeling van Open Access'

Open Access artikelen
op bjutijdschriften.nl

Annotaties bij uitspraken
op Rechtspraak Updates

Open Access Platform
Modernisering Strafvordering

Kijk voor meer informatie op www.bju.nl/openaccessplatforms

Boomjuridisch

LAWYERS FOR LAWYERS

Handel voor mensenrechten

DOOR / TATIANA SCHELTEMA

Vietnam wil zijn economie verbeteren door vrijhandelsverdragen te sluiten met de hele wereld – ook met de EU. Een prima drukmiddel om het regime aan te sporen de mensenrechten te eerbiedigen, vinden mensenrechtenactivisten. Advocaat Nguyen Van Dai ontliet een lang jaar gevangenisstraf, maar werd wel het land uitgezet.

De zitting, voorafgaand aan het vonnis waarbij mensenrechtenadvocaat Nguyen Van Dai werd veroordeeld tot vijftien jaar cel voor ‘pogingen tot omverwerping van de staat’, kende een bizar verloop. Rechter noch aanklager stelde ook maar één vraag aan de verdachte, terwijl daar toch drie kwartier voor was uitgetrokken. ‘Ze wilden me zo snel mogelijk veroordelen zodat ze me het land uit konden gooien,’ zegt Van Dai aan de telefoon vanuit het Duitse plaatsje Bad Nauheim, waar hij sinds een paar maanden woont. ‘Op dat moment werd er al veel druk uitgeoefend door de EU.’ Van Dai is een uitgesproken criticaster van de Vietnamese Communistische Partij, die het land sinds 1976 met harde hand regeert. In 2006 richtte hij het Vietnamese Mensenrechtencomité op, om het bewustzijn over mensenrechten te vergroten. ‘Arbeiders zijn ontevreden over hun werkgevers, vaak buitenlandse bedrijven die deals hebben gesloten met de regering. Maar er zijn geen onafhankelijke vakbonden, dus ze kunnen niet staken.’ Ook streed hij, als christen, voor godsdienstvrijheid en vrijheid van vereniging. Toen hij les ging geven over mensenrechten werd hij gearresteerd voor het ‘maken van propaganda tegen de staat’ en veroordeeld tot vier jaar cel, die hij uitzat. In 2013 stichtte hij met enkele andere advocaten en activisten de Broederschap voor Democratie (BFD), die door het regime werd bestempeld als ‘terroristische organisatie.’

Toen zijn zaak in april op zitting kwam had Van Dai tweeënhalft jaar in voorarrest gezeten. Hij was in december 2015 opnieuw opgepakt, nota bene toen hij op weg was naar de jaarlijkse EU-Vietnam Mensenrechten-dialogue met leden van het Europese Parlement. De arrestatie werd door de VN-werkgroep voor Arbitraire Detentie veroordeeld en verschillende landen waaronder Amerika, Australië en Duitsland riepen op tot zijn vrijlating. Een halfjaar later werd de dissidente zakenman Trinh Xuan Thanh op klaarlichte dag in Berlijn gekidnapt door de

Vietnamese geheime dienst. Duitse parlementariërs waren ziedend; de Duitse minister van Buitenlandse Zaken Sigmar Gabriel noemde het ‘een daad die we kennen uit thrillers over de Koude Oorlog’ en dreigde met sancties.

Van Dai: ‘Er was de autoriteiten dus veel aan gelegen om de relatie tussen Duitsland en Vietnam te normaliseren, in de hoop een stap dichterbij het vrijhandelsverdrag te komen.’

Van Dai

HANDELSAKKOORD

Vietnam heeft de ambitie een grote regionale speler te worden en sluit in hoog tempo vrijhandelsverdragen met de hele wereld. In 2000 kwam er een handelsakkoord met voormalig

aartsvijand de Verenigde Staten; sinds vorig jaar mag Vietnam ook weer Amerikaanse wapens kopen. Over het handels- en investeringsverdrag tussen de EU en Vietnam is jarenlang onderhandeld. Respect voor mensenrechten zou onderdeel van dat verdrag moeten zijn, meent Van Dai. En met hem de meerderheid in het Europese Parlement, dat de Vietnamese regering in december vorig jaar opriep om de honderden politieke gevangenen vrij te laten en zich aan te sluiten bij het VN-Mensenrechtenverdrag en het Statuut van Rome. Tientallen ngo's riepen de Europese Raad en het EUP nog in juni op om het handelsakkoord tot die tijd op te schorten.

Op 17 oktober presenteerden EU-commissaris voor Handel Cecilia Malmström en de Vietnamese minister voor Industrie en Handel Tran Tuan Anh een conceptakkoord, waarin respect voor mensenrechten wordt genoemd. Maar een mechanisme om het daadwerkelijk af te dwingen staat er niet in. ‘Terwijl je de combinatie tussen het VN-Mensenrechtenverdrag en handelsrechten heel makkelijk zou *kunnen* maken,’ zegt advocaat Otto Volgenant, die zich bij Lawyers for Lawyers jarenlang inzette voor Van Dai. ‘Maar veel landen willen dat niet, er is toch meer aandacht voor handel.’

<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1921>

Ter versterking van onze Amsterdamse vestiging zoeken we een talentvolle en enthousiaste

ADVOCaat-STAGIAIR INSOLVENTIERECHT

We leiden je op in alle facetten van de insolventie-, advies- en procespraktijk in een klein team met plezier in het vak en een prima werk/privé balans. Het is ons doel je op te leiden tot een advocaat die uiteindelijk tot curator kan worden benoemd. Je werkt mee in de faillissementsdossiers van je kantoorgenoten. Je bent betrokken bij doorstarts, onderzoek naar bestuurlijk handelen en procedures over onder meer bestuurdersaansprakelijkheid en pauliana.

PROFIEL

- je bent recentelijk afgestudeerd en hebt affiniteit met het insolventierecht
- je bent doortastend, nauwkeurig, besluitvaardig en gestructureerd
- je communiceert duidelijk en diplomatiek
- je bent een stevige, stressbestendige persoonlijkheid en een teamspeler

PROPOSITIE

- werken in uiteenlopende faillissementen met ervaren collega's
- werken in een ruim, modern en goed geoutilleerd kantoor aan de oostelijke rand van het centrum van Amsterdam
- niche kantoor met een informele sfeer

Interesse? Neem dan contact op met Nils Reerink via
088 - 500 4305 of nils.reerink@davidslaw.nl

Telefoonservice voor de advocatuur

Telefoonservice

Agendabeheer

Opvang Overflow

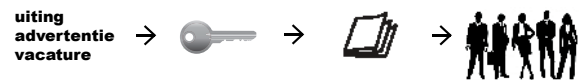
Wij werken voor +200 advocatenkantoren,
kennen de juridische terminologie en werken discreet

Call Care Nederland | 010 - 280 3333 | info@callcare.nl | www.callcare.nl

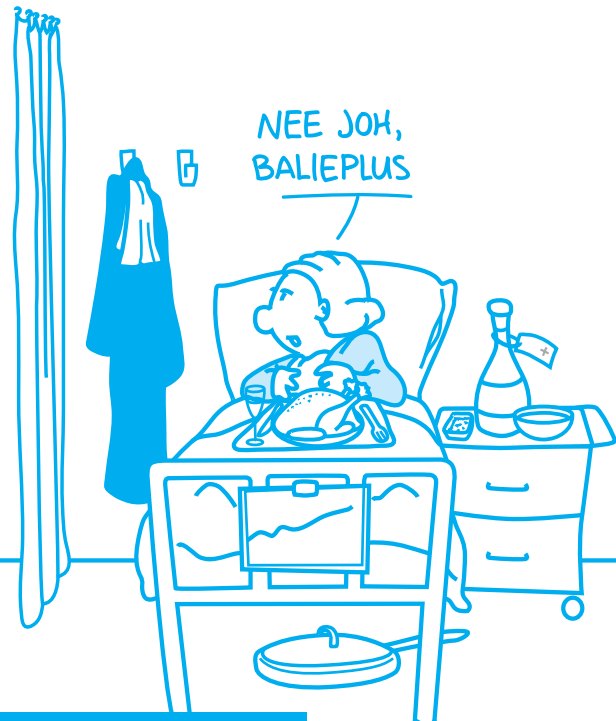
Contentkey, als relevantie telt

Een advertentie of vacature die een duidelijke relatie heeft met een redactioneel artikel/thema respondeert zichtbaar beter.

deelnemer	contentkey	artikel/thema	doelgroep

Bel Capital Media Services BV
024 - 360 66 83 of mail@capitalmediaservices.nl

Via Balieplus krijgt u de hoogste korting op uw basis- en aanvullende zorgverzekering. Kijk snel op advocaat.balieplus.nl en bespaar niet langer op uw zorgwensen.

balie⁺
laat je advocaat zijn

Juridische kwesties
die zijn weggezakt

De legitieme portie

DOOR / CARLYN HOKKEN

Wie kunnen ook alweer een beroep op doen op het kindsdeel en binnen welke termijn?

Ouders kiezen er soms voor om hun kinderen te ontervingen. Kinderen kunnen aan die onterving zelf doorgaans niets veranderen. Deze onturfde kinderen kunnen na het overlijden van hun ouders wel een beroep doen op hun legitieme portie. Op die manier kunnen ze toch aanspraak te maken op een deel van de nalatenschap. Als de kinderen zijn vooroverleden, dan kunnen hun kinderen (de kleinkinderen van erfflater) bij plaatsvervulling een beroep doen op de legitieme portie. Het beroep op de legitieme portie staat dus enkel open voor kinderen en in sommige situaties voor kleinkinderen. De legitieme portie is feitelijk een geldvordering. De onturfde kinderen of hun kinderen worden geen erfgenaam, maar schuldeisers van de nalatenschap. Er ontstaat dan ook geen recht op goederen uit de boedel. Niet alleen in het geval er sprake is van onterving kan het interessant zijn om een beroep te doen op de legitieme portie. Ook een kind dat de nalatenschap verwerpt (bijvoorbeeld omdat het kind niet wil voldoen aan de voorwaarden die zijn opgenomen in het testament) kan een beroep doen op zijn legitieme portie. Daarnaast kunnen kinderen die verwachten dat de legitimaire aanspraak groter is dan het erfdeel waar zij aanspraak op kunnen

maken, een aanvullend beroep doen op hun legitieme portie. Als er door een kind een beroep is gedaan op zijn legitieme portie, dan moet deze worden vastgesteld. Er wordt wel gezegd dat iemands legitieme portie gelijk is aan de helft van hetgeen iemand op basis van het versterferfrecht zou kunnen verkrijgen. Dat is te kort door de bocht. De waarde van de nalatenschap vermeerderd met bepaalde giften is de legitimaire massa. Op de legitimaire massa wordt een bepaald breukdeel losgelaten (kort gezegd: $\frac{1}{2}$ van zijn breukdeel als erfgenaam volgens de wet). In mindering komen vervolgens bepaalde aan de legitimaris gedane giften en in bepaalde gevallen komt tevens in mindering hetgeen de legitimaris als erfgenaam verkreeg of had kunnen verkrijgen.

TERMIJN

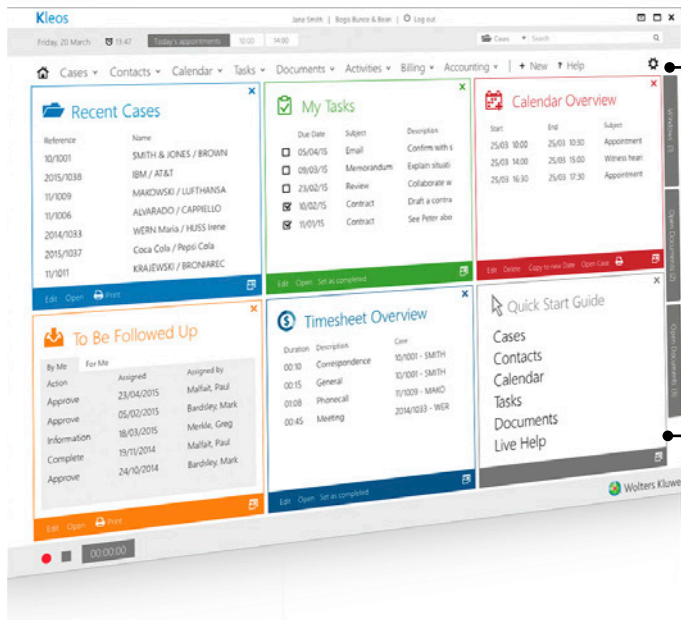
Het kan dus voor (klein)kinderen in meerdere gevallen interessant zijn om een (aanvullend) beroep te doen op hun legitieme portie. De mogelijkheid om een beroep te doen op de legitieme portie vervalft vijf jaar na het overlijden van erfflater. Deze – in artikel 4:85 Burgerlijk Wetboek (BW) opgenomen – termijn is een vervaltermijn (dus geen verjaringstermijn) en kan zodoende niet worden verlengd.

Niet in alle gevallen heeft iemand vijf jaar de tijd om een beroep te doen op zijn legitieme portie. Een belanghebbende (bijvoorbeeld een erfgenaam) kan op grond van artikel 4:85 BW een kind een redelijke termijn stellen waarbinnen hij of zij moet laten weten of er een beroep wordt gedaan op de legitieme portie. Wat als redelijke termijn moet worden gezien, is in de jurisprudentie nog niet uitgewerkt. Het is in ieder geval wel duidelijk dat een termijn gesteld moet worden en dat enkel verzoeken om een reactie, zonder daarbij een termijn te stellen, niet voldoende is (ECLI:NL:GHDHA:2017:2057). Als de gegeven termijn verstrijkt zonder dat er een beroep op de legitieme portie wordt gedaan, dan kan het betreffende kind geen aanspraak meer maken op zijn legitieme portie, ook al is er nog geen vijf jaar verstreken na het overlijden. Een kind dat de nalatenschap verwerpt, moet zelfs gelijktijdig een beroep doen op de legitieme portie; nadien is dit niet meer mogelijk, zo blijkt uit artikel 4:63 BW.

Carlyn Hokken is advocaat bij Advocaten Familie- & Erfrecht in Eindhoven.

Kleos,

praktijkmanagement software
voor de advocaat die wil groeien

Altijd en overal toegang

Via elk device toegang tot uw laatste dossiers, schrijf tijd onderweg en factureer de geschreven uren direct.

Werk samen met cliënten

Werk samen met cliënten in ons extra beveiligde cliëntportaal. Zo deelt u documenten zoals de NOVA dat wenst.

Wij ontzorgen u bij het overzetten van dossiers en cliëntgegevens. Meer info? Neem contact op via jeffrey.dekker@wolterskluwer.com of bel **06 57 58 46 32**

KWALITEIT

INVOERING KWALITEITSTOETSEN NIET OP 1 JANUARI 2019

De beoogde invoering van de kwaliteitstoetsen op 1 januari 2019 gaat niet door. Dit komt doordat het ministerie van JenV de hiervoor benodigde wijziging van de Advocatenwet niet op tijd haalt.

Vorig jaar is de inrichting van de kwaliteitstoetsen vastgesteld. Dit betekent dat alle advocaten straks gehouden zijn deel te nemen aan een vorm van gestructureerde feedback. Voor de invoering van de kwaliteitstoetsen is een formele wetswijziging nodig van artikel 26 Advocatenwet. De NOvA heeft hierover al geruime tijd overleg met het ministerie. Naast de inhoudelijke wetswijziging heeft de NOvA zich sterk gemaakt voor inwerkintreding van de wet met ingang van 1 januari 2019.

Dit was tot voor kort ook altijd het uitgangspunt.

Onlangs werd duidelijk dat het ministerie de geplande wetswijziging per 1 januari 2019 helaas niet gaat halen, waardoor de kwaliteitstoetsen ook niet op die datum worden ingevoerd. Het is nu nog niet duidelijk wanneer de wetswijziging wel doorgang kan vinden.

MEER INFORMATIE

Kijk op advocatenorde.nl/dossier/kwaliteit/kwaliteitstoetsen.

REGELGEVING

BELEIDSREGELS GEWIJZIGD

Naar aanleiding van het wijzigingsbesluit beleidsregels 2018 zijn op 1 november vier beleidsregels aangepast. Het betreft de beleidsregels detachering, kantoorhouden buiten Nederland, onderwijs en toetsen BA en subsidies NOvA.

De gewijzigde regelgeving vindt u op regelgeving.advocatenorde.nl onder 'mandaatbesluiten en beleidsregels'. De bijbehorende, actuele formulieren staan bij elke beleidsregel én overzichtelijk bij elkaar op advocatenorde.nl/voor-uw-praktijk/modellen-handleidingen-formulieren.

WETGEVINGSADVIES

De NOvA telt zeventien adviescommissies wetgeving, verdeeld over bijna alle disciplines van het recht. Deze brengen aan de algemene raad van de NOvA advies uit over wetsvoorstellen. Recent verschenen adviezen over:

Toegang tot het recht en digitalisering van de rechtspraak

Brief van de algemene raad van de NOvA aan de Eerste Kamer t.b.v. de Algemene Politieke Beschouwingen, 19 oktober 2018

Wetsvoorstel centraal aandeelhoudersregister

Gecombineerde commissie vennootschapsrecht, 18 oktober 2018

JURIDISCHE DATABANK

Alle wetgevingsadviezen zijn te downloaden via advocatenorde.nl/juridische-databank.

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse orde van advocaten
Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse orde van advocaten. De NOvA verzorgt de rubrieken Van de NOvA, Geschillencommissie, Tuchtrecht, Transfers en de column Ten slotte.

Samenstelling algemene raad Nederlandse orde van advocaten

- Bart van Tongeren (algemeen deken)
- Bert Fibbe (waarnemend deken)
- Bernard de Leest
- Theda Boersema
- Frans Knüppe
- Johan Rijlaarsdam

Bureau van de NOvA
Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 – 335 35 35
Fax 070 – 335 35 31
E-mail info@advocatenorde.nl
Kvk-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk
helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070-335 35 54

Twitter
[@Advocatenorde](https://twitter.com/Advocatenorde)

LinkedIn
Nederlandse orde van advocaten

Facebook
Nederlandse orde van advocaten

Instagram
[@Advocatenorde](https://www.instagram.com/Advocatenorde)

Periscope
[@Advocatenorde](https://www.periscope.tv/Advocatenorde)

ADVOCATENPAS

NIEUWE ADVOCATENPAS OOK VIJF JAAR GELDIG

De komende maanden verloopt driekwart van alle advocatenpassen. De kans is dus groot dat dit ook uw pas betreft. Valt de vervaldatum van uw advocatenpas in de periode van december 2018 tot en met april 2019? Dan ontvangt u vanzelf een e-mail van de NOvA met informatie hoe u een nieuwe pas kunt aanvragen. Nieuw is dat u kunt kiezen voor een geldigheid van drie of vijf jaar.

Op 5 november zijn de NOvA en QuoVadis gestart met het uitgeven van een nieuwe generatie advocatenpassen. Uitgangspunt is dat er met de nieuwe pas niets verandert aan uw huidige machtigingen en rechten.

GELDIGHEID EN KOSTEN

Anders dan voorheen kunt u bij de nieuwe advocatenpas kiezen voor een geldigheid van drie jaar of vijf jaar. Een advocatenpas met een geldigheid van drie jaar kost € 89,50 exclusief btw. Kiest u voor vijf jaar, dan bent u relatief goedkoper uit: € 122 exclu-

sief btw. De cardreader is hierbij inbegrepen.

BEVEILIGING

In beide gevallen is het standaard beveiligingsniveau 'Substantial' (voorheen STORK-3). Een advocatenpas met certificaat, beveiligingsniveau 'High' (voorheen STORK-4), is alleen mogelijk in combinatie met een geldigheidsperiode van drie jaar.

AFLEVERING

De pas wordt bij u op kantoor afgeleverd, ook in de grote steden, op

een datum in overleg. Het blijft wel noodzakelijk dat u de pas persoonlijk in ontvangst neemt. In de aanvraagmodule van QuoVadis krijgt u meer informatie over de betaal- en uitlevermogelijkheden.

AANVRAAGPROCEDURE

Als de geldigheid van uw huidige advocatenpas (zie achterzijde) afloopt tussen 1 december 2018 en 30 april 2019, dan ontvangt u hierover vanzelf een e-mail van de NOvA met alle informatie hoe u een nieuwe pas kunt aanvragen. Zodra u van ons bericht krijgt, is het zaak niet te lang te wachten. Het uitleveren van de pas duurt enkele weken. Wij raden daarom aan om uiterlijk één maand voor de vervaldatum een nieuwe advocatenpas aan te vragen. Gemachtigden kunnen een nieuwe pas voor een advocaat aanvragen wanneer de advocaat hiertoe toestemming heeft verleend via advocatenpas.advocatenorde.nl.

MEER INFORMATIE

Kijk op advocatenorde.nl/voor-uw-praktijk/advocatenpas.

TOOL

CHECK UW BEROEPS- AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING

Als advocaat bent u verplicht om u adequaat te verzekeren tegen het risico van beroepsaansprakelijkheid. Maar wanneer bent u adequaat verzekerd? Er gelden weliswaar minimumeisen, maar de ene advocaat of praktijk is de andere niet. Check met de 'tool beroepsaansprakelijkheidsverzekering' waar u in uw situatie rekening mee moet houden.

De tool leidt u door de verschillende onderdelen die relevant zijn voor het controleren van uw huidige beroepsaansprakelijkheidsverzekering of het kiezen van een nieuwe verzekering en de daarbij benodigde dekking. Denk bijvoorbeeld aan het rechtsgebied waarin u werkzaam bent, de jaaromzet van uw kantoor of het soort cliënten dat u bedient. Ook aspecten als uitlooptekking en cyberrisico's komen aan de orde.

De 'tool beroepsaansprakelijkheidsverzekering' van de NOvA is volledig anoniem. Door het beantwoorden van een beperkt aantal meerkeuzevragen ontvangt u een toelichting op uw situatie. Deze geeft aan waar u bij het controleren of kiezen van uw beroepsaansprakelijkheidsverzekering rekening mee moet houden en welke onderdelen extra aandacht verdienen. De toelichting kunt u als pdf-bestand bewaren of naar uzelf e-mailen.

START DE TOOL

U vindt de 'tool beroepsaansprakelijkheidsverzekering' op advocatenorde.nl/voor-uw-praktijk.

BENOEMING

Adviescommissie strafrecht

Lid per 5 november 2018:

Mr. J.A.M. (Judith) Kwakman

SPECIALISATIEVERENIGINGEN

‘KWALITEIT CENTRAAL DOOR OPLEIDING EN INTERVISIE’

Veel in bepaalde rechtsgebieden gespecialiseerde advocaten zijn aangesloten bij een van de tientallen specialisatieverenigingen. Negen daarvan dragen het keurmerk van de NOvA, waaronder de Vereniging van Huurrecht Advocaten (VHA). Drie vragen aan de voorzitter, Aemile van Rappard.

Vereniging
van
Huurrecht
Advocaten

Waar staat de VHA voor?

‘De VHA heeft als doel het bevorderen van de deskundige beroepsuitoefening door advocaten op het gebied van het huurrecht. Hieraan geven wij onder meer invulling door het organiseren van opleidingen, studiebijeenkomsten en het onderling uitwisselen van informatie. Ook volgen wij ontwikkelingen op het gebied van het huurrecht op de voet en dragen hieraan bij, bijvoorbeeld met adviezen op het gebied van wet- en regelgeving. Zo heeft de VHA input geleverd op de herzieningsvoorstellen van de regering voor de gefinancierde rechtsbijstand. Verder stimuleren wij als vereniging het onderlinge contact tussen onze leden.’

Wat kenmerkt een VHA-lid?

‘VHA-leden werken bij kleine tot grote kantoren, zowel in

de commerciële als de sociale advocatuur. Om volwaardig lid te worden van de VHA zal ieder aspirant-lid de specialisatieopleiding huurrecht moeten afronden. Deze opleiding wordt samen met OSR georganiseerd en is vergelijkbaar met de Grotius-opleidingen. Hierna dienen leden hun kennis van het huurrecht op peil te houden en ten minste 500 uur per jaar aan het huurrecht te besteden. Ook dienen zij tenminste de helft van het aantal te behalen studiepunten op het gebied van het huurrecht te behalen. Diverse VHA-leden dragen hun expertise uit door bij te dragen aan publicaties zoals het *Tijdschrift voor Huurrecht Bedrijfsruimte*, het *Tijdschrift voor Huurrecht Woonruimte*, *Tekst en Commentaar Huurrecht* en de *Groene Serie Huurrecht*.’

Hoe werkt de VHA aan kwaliteitsbevordering van haar leden?

‘Naast de specialisatieopleiding organiseert de VHA jaarlijks voldoende cursussen om het benodigde aantal PE-punten te halen. Zo bieden we de verdiepingsdagen voor specifieke onderwerpen op het gebied van het woonruimte- en bedrijfsruimterecht, evenals een jaarlijkse actualiteitencursus. Tijdens

de jaarlijkse ledenvergadering komen eveneens inhoudelijke onderwerpen aan de orde, in totaal goed voor twaalf PE-punten. Een bijzonder PE-waardig evenement was ons lustrumcongres “Duurzaam huurrecht” in 2017, toen onze vereniging 25 jaar bestond. Om de kwaliteit te bevorderen, stimuleren wij ook intervisie voor het geven van gestructureerde feedback. De VHA heeft onder meer bijgedragen aan het opleiden van intervisie-gespreksleiders en inmiddels zijn verschillende intervisiegroepen actief.’

BESTUUR VHA

Voorzitter: Aemile van Rappard
Secretaris: Nathalie Amiel
Penningmeester: Rogier Scheltes
Lid: Yvette Mol
Lid: Mark van Heeren
Lid: Floris Wubbena

OVER DE VHA

Oprichting: 1992
Aantal leden: 271
Aspirant-leden: 23
Buitengewone leden: 11
Websites: huurrechtadvocaten.nl en vhacongres.nl
Twitter: @VHA_Huurrecht

KEURMERK SPECIALISATIEVERENIGINGEN

Kijk op advocatenorde.nl/keurmerk-specialisatievereniging.

ConferenceCall.nl

De eenvoudigste conference call dienst van Nederland.

- Vele advocaten gebruiken het -

Meer dan 100.000 gebruikers.

Inbelnummers in 70+ landen.

Gratis uw conferencecall opnemen.

Binnen 1 minuut geregeld.

Geen contract.

Geen file, geen reistijd.

Vraag uw gratis pincode aan en u kunt direct een conferencecall plannen.

www.conferencecall.nl

Aantjes Zevenberg
ADVOCATEN

C A S S A T I E
I N C I V I E L E Z A K E N

Mr. K. Aantjes

aantjes@ aantjeszevenberg.nl

Mr. F.I. van Dorsser

vandorsser@ aantjeszevenberg.nl

070-3906260 | www.aantjeszevenberg.nl

 Ius Laboris Netherlands Global HR Lawyers
Bronsgest Deur

Bronsgest Deur Advocaten heeft, vanwege de sterke groei van de (inter)nationale arbeidsrecht-praktijk, plaats voor een

(Gevorderd) Advocaat-Stagiaire en een **Advocaat-Medewerker**

Kijk voor meer informatie over deze vacature op onze website, of onze LinkedIn pagina.

Reacties kunnen worden gericht aan mr. E.H. Deur

De Lairessestraat 137-143 - 1075 HJ Amsterdam - Nederland
T +31 (0)20 305 33 33 | F +31 (0)20 305 3 330 | e.deur@bd-advocaten.nl
www.bd-advocaten.nl | www.iuslaboris.com

De PO Deal All Inclusive: 12 maanden onbeperkt cursussen volgen voor een vast bedrag!

**‘Gemak,
kwaliteit en
flexibiliteit.’**

Van Uiter &
Quist Advocaten
Oosterhout

Voor iedere juridische professional is het volgen van opleidingen anders. Met de PO Deal kunt u 12 maanden onbeperkt cursussen volgen, zo maakt Sdu het voor u een stuk eenvoudiger én goedkoper! Genoeg redenen om eens te bekijken wat de PO Deal voor uw kantoor kan betekenen. Ruim 600 klanten gingen u al voor. De voordelen op een rij:

- **Overzichtelijk** Een vaste prijs van € 2.095 voor de periode van 12 maanden
- **Compleet** Ruim 350 cursussen per jaar, volg er zoveel als u wilt binnen uw rechtsgebied
- **Praktisch** Cursuslocaties zijn goed bereikbaar en beginnen vaak na de spits
- **Interactie** Onze cursussen met topsprekers worden door klanten gewaardeerd met een 8+
- **Flexibel** Komt er wat tussen? Geboekte cursussen mogen kosteloos worden geannuleerd
- **Eenvoudig** Met uw online account boekt u gemakkelijk cursussen

Nieuwsgierig? www.sdujuridischeopleidingen.nl

Sdu

oprecht
de beste
keuze

ONDERTUSSEN OP HET BINNENHOF

VOOR ADVOCATEN RELEVANTE HAAGSE DEBATTEN EN WETTEN

IN DE TWEDE KAMER

In de week van 20 november behandelt de Tweede Kamer de **begroting Justitie en Veiligheid 2019**. Over alle begrotingen wordt in de week van 4, 5 en 6 december gestemd. Op 29 november is er een algemeen overleg over het **gevangeniswezen en het tbs-stelsel**.

IN DE EERSTE KAMER

De Eerste Kamer behandelt op 4 december het wetsvoorstel **Netherlands Commercial Court**.

INTERNETCONSULTATIE

Tot 21 december kan advies worden gegeven over het **Invoeringsbesluit Omgevingswet**.

Het ontwerp-Invoeringsbesluit wijzigt de vier AMvB's onder de Omgevingswet en veertig andere besluiten, trekt 35 besluiten in en regelt het overgangsrecht.

FINANCIËLE BIJDRAGE

ZELF AANPASSEN: INKOMENSCATEGORIE FINANCIËLE BIJDRAGE 2019

In januari ontvangt elke advocaat van de NOvA de digitale factuur voor de financiële bijdrage 2019. Staat u op 1 januari 2019 langer dan drie jaar op het tableau en was uw bruto-inkomen in 2017 € 37.000 of minder, dan komt u in aanmerking voor de lage categorie 2. Is dit op u van toepassing? Geef dat dan tot 31 december 2018 aan in Mijn Orde.

U kunt de categorie-indeling eenvoudig aanpassen in Mijn Orde. Kijk hiervoor op het tabblad 'BAR Registratie' onder het kopje 'Financiële bijdrage 2019' (onderaan het scherm). Daarna kunt u de bewijsmiddelen met betrekking tot het bruto-inkomen toesturen via fb-nova@advocatenorde.nl. Heeft u voor 31 december 2018 aangetoond dat categorie 2 van toepassing is, dan ontvangt u in januari een factuur met de juiste indeling.

FACTUURADRES

Voor het toesturen van de digitale factuur voor de financiële bijdrage en correspondentie hierover maken wij gebruik van het zakelijke e-mail-

adres dat in Mijn Orde geregistreerd staat. Hebben wij geen zakelijk e-mailadres dan ontvangt u de factuur op het algemene e-mailadres van uw kantoor. Wij raden u aan uw e-mailadres te checken en indien nodig aan te passen via het tabblad 'Wijzigingen doorgeven'.

MEER INFORMATIE

Kijk voor de categorie-indeling, de berekening van het bruto-inkomen en de bijbehorende bewijsmiddelen in artikelen 2 tot en met 4 van de Regeling op de advocatuur via regeling.advocatenorde.nl onder Wet- en regelgeving.

TRANSFERS

WIE, WAT, WAAR?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

NAAR ANDER KANTOOR

Abeln, mr. R.F.: De Brauw Blackstone Westbroek, Singapore Pte. Ltd. te Singapore
Adel, mw. mr. G.J. Van den: e-Legal incasso advocaten te Rotterdam
Bain-van den Toren, mw. mr. A.A.E.: Shell International B.V. te 's-Gravenhage
Baks, mr. O.: NautaDutilh N.V. te Amsterdam
Baljc, mw. mr. E.: Straatman Koster Advocaten te Rotterdam
Beeris, mr. R.B.M.: Nederlandse Loterij te

mw. mr. C.M.: BijzonderStrafrecht Advocatuur te Amsterdam
Burger, mw. mr. P.C.: De Familiekamer te Leiden
Caro, mw. mr. J.M.: Advocaten van Oranje te Amsterdam
Clercq, mr. J.P.M. le: Synergy Business Lawyers te Amsterdam
Coenegracht, mr. J.L.: Boels Zanders Advocaten te Maastricht-Airport
Cornelissen, mr. H.M.: Houthoff New York B.V. te New York
Crol, mw. mr. C.E.: Akzo Nobel Chemicals B.V. te Amsterdam
Dahlmans, mw. mr.

Cravath Swaine & Moore LLP te New York
Gommeren, mw. mr. N.C.D.: Bird & Bird LLP te 's-Gravenhage
Groen-Boon, mw. mr. A.P.C.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam
Groenwold, mw. mr. S.B.: Croon advocaten N.V. te 's-Gravenhage
Groot, mr. R.P.: Kennemer Advocaten te IJmuiden
Halderen, mw. mr. L. van: Sieval Advocaten te Heerhugowaard
Hamers, mr. G.: Van Benthem & Keulen B.V. te Utrecht
Hanegraaf, mr. C.E.J.M.: VDB Advocaten B.V. te

Pellicaan Advocaten N.V. te Utrecht
Hock, mw. mr. A.L.: Dammers Hock Advocaten te Haarlem
Horst, mr. G.J. ter: Legaltree te Leiden
Hubens-Van de Loo, mw. mr. S.A.P.M.: WeDo Advocaten te Veghel
Huizing, mr. P.J.F.: Allen & Overy LLP te Amsterdam
Hullegerie, mw. mr. E.: Kuyp Baar advocaten te Utrecht
Jonge, mw. mr. E.C. de: Versteeg Wigman Sprey Advocaten te Amsterdam
Kamps, mw. mr. D.R.: Saul Advocaten te Groningen

Rouws Advocatuur te 's-Hertogenbosch
Lamers, mw. mr. P.Th.W.: JPR Advocaten te Deventer
Lohman, mw. mr. M.W.E.: Wij advocaten te Amsterdam
Lonis, mr. L.T.: LVG Advocaten te Woudenberg
Maal, mr. E. van der: Keizers Advocaten te Eindhoven
Malenstein, mr. W.A. van: Advocatenkantoor Blenheim te Amsterdam
Meulenberg-ten Hoor, mw. mr. M.R.: Valkenburgh Advocaten te Maastricht
Meys, mw. mr. L.:

'ALS RAADSMAN BEGIN JE VAAK MET EEN 3-0 ACHTERSTAND'

Cem Kekik (36) begon op 1 oktober Kekik Strafrechtadvocaat in Rotterdam. Daarvoor werkte hij bij Bordewijk Advocaten. 'Ik behandel uitsluitend strafzaken. De belangen daarbij zijn groot en niet altijd in geld uit te drukken. Als raadsman begin je vaak met een 3-0 achterstand, dat maakt die uitdaging leuk en interessant. Hetzelfde geldt voor het opzetten van een eigen kantoor. Een geweldige ervaring. Ik heb in mijn vorige functie veel geleerd en vond het tijd voor een eigen kantoor. Ik kan nu zelf bepalen welke zaken ik wel of niet aanneem. Ook de vrijheid om mijn eigen tijd in te delen en zelf verdedigingsstrategieën te ontwikkelen, voelt heerlijk.'

Rijswijk zh
Berg, mr. D.J.A. van den: Fort Advocaten N.V. te Amsterdam
Bode, mr. E.N. de: Spuistraat 10 Advocaten te Amsterdam
Boellaard-Roeters van Lennep, mw. mr. S.E.: Huisvestingsadvocaten BV te Rotterdam
Boxtel, mw. mr. D. van: Rutgers Posch Visée Endedijk te Amsterdam
Broere, mw. mr. M.J.M.R.: Loyens & Loeff N.V. te Londen
Buisman,

L.A.: Baker & McKenzie LLP te Londen
Delcour, mw. mr. I.: Oprecht Advocaten te Hoorn nh
Dijke, mr. R.H. van: De Haan Stein Advocaten te Zwolle
Dresen, mr. J.P.A.: DLA Piper Nederland N.V. te Amsterdam
Duurtsema, mr. M.: Schakenraad Advocaten te Eindhoven
Engels, mw. mr. L.M.: Croon advocaten N.V. te 's-Gravenhage
Faber, mw. mr. M.J.:

Waalre
Hansen Löve, mw. mr. K.K.: Brunklaus Rijser Advocaten te Amsterdam
Hendrickx, mr. J.J.M.: Clairfort Advocaten B.V. te Zeist
Henke, mw. mr. F.: Buren N.V. te Amsterdam
Hensen, mw. mr. S.L.R.: Simons & Partners advocaten te Gulpen
Hesselink, mw. mr. L.: HVG Law LLP te Rotterdam
Heuvel, mw. mr. M.C.G.M. van den:

Kerkhof, mw. mr. J.G.M. van de: Bogaerts & Groenen Advocaten te Boxtel
Klerck, mr. T. de: Van Iersel Luchtman N.V. te 's-Hertogenbosch
Koelmeijer, mw. mr. M.: Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen
Koenders, mw. mr. T.: Advocatenkantoor Lewin te Uitgeest
Kok, mw. mr. R.G.A.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Londen
Kral, mr. J.W.G.M.:

KampsVanBaar Advocaten te Sittard
Moll, mw. mr. L.E.M.: Boels Zanders Advocaten te Venlo
Mourik, mw. mr. M. van: PlasBossinade Advocaten N.V. te Groningen
Mouthaan-van Dieren, mw. mr. M.H.: STIPT.advocaten te Zaltbommel
Oranje, mw. mr. M.Y.: Nineyards Law te Amsterdam
Ottervanger, mr. J.H.: Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam

Oudijk , mw. mr. A.F.M.: Van Boom Advocaten te Utrecht	Schie-Kooman , mw. mr. L. van: EBH Legal B.V. te Delft	der: Van Doorne UK B.V. te Londen	Broek Advocaten te Nijmegen	te Sneek)
Palmen , mr. H.M.J.: Allen & Overy LLP te Amsterdam	Scholten , mw. mr. D.M.M.: Nieuwstaete Advocaten te	Veldman , mw. mr. I.J.W.: Loyens & Loeff (USA) B.V. te New York	Wortelboer , mr. R.J.: Cleerdin & Hamer te Alkmaar	Claves Advocaten (mw. mr. T.K. Dik, mr. R.W. van den Hoek, mr. M.J. de Jongh, mr. R.A. Kamphuis en mr. A.P.
		Velthuis , mw. mr. M.:	Zondervan , mr. E.L.:	

'IK HOOP EEN MOOIE PRAKTIJK OP TE BOUWEN'

Lisa Witten (32) begon in oktober bij Poelmann van den Broek advocaten in Nijmegen. 'Ik ben halverwege juni moeder geworden van een dochtertje en heb genoten van vier maanden zwangerschapsverlof. Nu heb ik zin om weer een nieuwe uitdaging aan te gaan. Binnen dit kantoor wordt veel waarde gehecht aan gezelligheid en staan collega's open voor nieuwe ideeën. Dat is erg prettig. Ik houd me bezig met huur en onroerend goed. De combinatie van het begeleiden van cliënten bij het sluiten van overeenkomsten en de strijd aangaan in een juridisch geschil houdt het werk interessant. Ik hoop bij dit kantoor een mooie praktijk op te bouwen.'

Peerboom-Gerrits , mw. mr. E.J.: Louwers IP/ Technology Advocaten te Eindhoven	Zoetermeer Schoor , mr. M. van der: Forward Advocaten te 's-Hertogenbosch	NautaDutilh N.V. te Amsterdam	Eldermans & Geerts advocaten te Zeist	Stipdonk te Leiden)
Peijnenburg , mw. mr. S.N.: Abma Schreurs Advocaten te Purmerend	Schultz , mr. J.F.: SAP Letselschade Advocaten te Amersfoort	Verhage , mw. mr. G.M.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam	Zwart , mr. B.D.A.: Osborne Clarke N.V. te Amsterdam	Cornel Advocatuur (mr. E.P. Cornel te Enschede)
Persant Snoep , mw. mr. L.: Loyens & Loeff Singapore LLP te Singapore	Segbert , mr. D.A.H.: Lexence N.V. te Amsterdam	Verlinden , mr. S.C.: Liber Dock B.V. te Amsterdam	NAAR NIEUW(E) KANTOOR OF ASSOCIATIE	Crombach Strafrechtadvocaat (mr. M.J. Crombach te Tilburg)
Poel , mw. mr. A. van der: Advocatenkantoor Van Schaik te Veenendaal	Spek , mr. G. van der: Baumgardt- Bröckling&VanderRijt Advocaten hodn Yur Advocaten&Consul- tants te Rotterdam	Versteeg , mr. N.: Cravath Swaine & Moore LLP te New York	Achterhoek Advocatuur (mr. R. de Lange te Terborg)	DLA Piper Australia (mr. F. Klein te Sydney)
Quist-Koppelaar , mw. mr. T.: Van Uitert & Quist Advocaten te Waalwijk	Sprenkels , mr. M.F.E.: LexQuire Tax & Law LLP te Maastricht- Airport	Vonk , mr. E.J.: Van Bommel & Vonk Advocaten te Appingedam	Advocatenkantoor Rastegar (mr. N. Rastegar te Amsterdam)	Elzinga Advocatuur (mw. mr. W.P. Elzinga te Utrecht)
Rijke , mw. mr. M. de: Van der Feltz advocaten te 's-Gravenhage	Tacke , mw. mr. M.N.M.: LXA N.V. te 's-Hertogenbosch	Vries , mr. O.E.S. de: NautaDutilh N.V. te Amsterdam	Advocatenkantoor The Legal Department (mr. W.J.M. Sprangers te Amersfoort)	Eric Meyer Consulting (mr. E.M. van Gelderen te Amstelveen)
Rijser , mw. mr. M.: Brunklaus Rijser Advocaten te Amsterdam	Tay , mr. R.E.: Helgers Advocaten te Maastricht	Wehrmeijer , mr. Y.A.: Eversheds Sutherland (Netherlands) B.V. te Rotterdam	Amendt Advocatuur (mr. F.W. Amendt te Neerkant)	Gusto MSC (mr. B. Vermeulen te Schiedam)
Rosier , mw. mr. M.C.: BDM Advocaten te Amsterdam	Troll , mw. mr. E.E.: Kennedy Van der Laan te Amsterdam	Weijland , mr. W.: BANNING N.V. te 's-Hertogenbosch	Barend Post & Partners (mr. B.R. Post te Blaricum)	InShared Services B.V. (mr. A.L. Mijnsen te Leusden)
Sauer , mw. mr. R.: GMW Advocaten te 's-Gravenhage	Uhm , mw. mr. A.R. van: Van Doorne UK B.V. te Londen	Werf , mw. mr. J.P. van der: Trip Advocaten & Notarissen te Groningen	BK Advocatuur (mw. mr. O. Batur te 's-Gravenhage)	Jonasse-Prent Familierecht (mw. mr. A.P. Jonasse-Prent te Warnsveld)
Scheele , mw. mr. T.F.: Dommerholt Advocaten N.V. te Zwolle	Veenhuizen , mw. mr. M.S.: NautaDutilh N.V. te Amsterdam	Wit , mr. F. de: Fenwick & West LLP te Mountain View	Boef Arbeidsrecht- Amsterdam (mw. mr. M. van Tol te Amsterdam)	Keijsers Legal Services (mr. P. Keijsers te Amsterdam)
	Veer , mw. mr. D. van	Witten , mw. mr. L.A.: Poelmann van den	Bruins van Hoeve advocaten (mw. mr. K.E. van Hoeve	Kekik Strafrechtadvocaat (mr. C.Y. Kekik te Rotterdam)
				La Rorsch (mw. mr. V. Rörsch te Leiden)
				Linklaters LLP, Dubai (mr. A. Moussa te

Dubai)
Masouros & Partners b.v. (mw. mr. P. Masouros te 's-Gravenhage)
MEDILAW (mr. F. Beenhakker te Overschild)
Mein Advocatuur (mw. mr. C. van Meines te Zeist)
Metselaar Advocatuur (mw. mr. D.G. Metselaar te Amsterdam)

B.V. (mr. M. van Olffen te Nootdorp)
Van Riel Familierecht Erfrecht (mw. mr. B.L. van Riel te Assen)

UIT DE PRAKTIJK

Aagten, mw. mr. A.E. van, Amsterdam (05-10-2018)
Bakker, mr. M.M.A., Enschede (01-10-2018)
Beek-Killi, mw. mr. H., Arnhem (01-10-2018)

J.G.M., 's-Gravenhage (01-10-2018)
Geense, mr. A.J.H., Leeuwarden (02-10-2018)
Gerritsen, mw. mr. S.A., Zoetermeer (18-10-2018)
Haagen, mr. B.A.J., Amsterdam (01-10-2018)
Haren, mw. mr. M.A.E.C. van, Amsterdam (19-10-2018)

Rotterdam (15-10-2018)
Lenaerts, mr. H.C., Bavel (23-10-2018)
Lindner, mr. B.J.A., Amsterdam (01-10-2018)
Lourens, mw. mr. S.A.M., Amsterdam (27-09-2018)
Lubberdink, mr. R.E.A., Amsterdam (01-10-2018)
Meijer, mr. G.W.B., Amsterdam (01-10-2018)

's-Gravenhage (09-10-2018)
Tempelman-van Hunen, mw. mr. I.M., Haarlem (28-09-2018)
Thijssen, mr. R.J.H., Venlo (01-10-2018)
Tichelaar, mr. B.E., Rotterdam (01-10-2018)
Tuel-Koenders, mw. mr. G.J., Weert (01-10-2018)
Veer, mw. mr. K. van der, Rotterdam (30-09-2018)

'EEN VRIENDIN VROEG: WAAR WACHT JE NOG OP?'

Madelon Boef-van Tol (39) heeft sinds 1 oktober een eigen kantoor in Amsterdam, Boef Arbeidsrecht. 'Van jongs af aan wilde ik graag ondernemer worden. Ik vind het leuk om mensen te helpen, ben eerder advocaat geweest en heb een mooi netwerk opgebouwd. Dit jaar word ik veertig, dat leek mij een mooi moment om de daad bij het woord te voegen. Doorslaggevend was de opmerking van een vriendin die vroeg: Waar wacht je nog op? Ik werk nu samen met de advocaten van Strauswolfs. Dat bevalt erg goed. Er hangt een positieve sfeer en iedereen is bereid elkaar te helpen en heeft, ook niet onbelangrijk, humor.'

mr. G.L.H. Hennissen (mr. G.L.H. Hennissen te Rotterdam)
Sobral Advocaat & Mediator (mw. mr. M.A. Sobral te 's-Gravenhage)
Synergy Business Lawyers (mr. U. Aloni en mr. J.P.M. le Clercq te Amsterdam)
Ten Advocaten N.V. (mr. E.G.M. van Ewijk, mr. S.M.P. Jacobs, mw. mr. D.A.G.M. Janssen, mw. mr. A.F. de Koning, mr. R.G.F. Lammers, mr. M.J. Leenhouts, mw. mr. C.P.J.M. Maas-Wegman, mw. mr. P.R. Mars, mw. mr. I.H.M. Mooren-van Weereld, mw. mr. V.J. Nijenhof-van der Donk, mw. mr. L.G.P.A. Putten-van den Heuvel, mw. mr. J.M.M. Roefs, mr. P.L.M.F. Roosendaal, mw. mr. N.M. Stoutenbeek, mw. mr. I.E.J. Weideveld-Buitenhuis en mr. W.M. Welage te 's-Hertogenbosch)
Van Olffen advocatuur

Beerlage, mw. mr. K.E., Leiden (30-09-2018)
Blanken, mw. mr. G.M., Amsterdam (30-09-2018)
Boers, mw. mr. E.T.A., Hoorn nh (01-10-2018)
Boonstra, mw. mr. N.N., Joure (01-10-2018)
Bruin, mw. mr. D.M. de, Baarn (01-10-2018)
Burgt, mw. mr. S. van der, 's-Gravenhage (01-10-2018)
Croon, mr. J.J., Rotterdam (03-10-2018)
Dam, mr. M. van, 's-Hertogenbosch (28-09-2018)
Diggele, mw. mr. A.M. van, Enschede (30-09-2018)
Driever, mw. mr. M., Maastricht (30-09-2018)
Drongelen, mr. E.J. van, 's-Gravenhage (01-10-2018)
Eijnden, mw. mr. H.E.G. van den, Breda (27-09-2018)
Engbertsen, mr. P.J.J., Arnhem (01-10-2018)
Fluttert, mw. mr.

Heebing, mr. T.L.G.M., Zevenaar (30-09-2018)
Hirschfeld, mw. mr. A.A., Amsterdam (22-10-2018)
Holst, mw. mr. M. van der, Amsterdam (14-10-2018)
Hunsel, mw. mr. C.A. van, Leiden (01-10-2018)
Israël, mw. mr. T.E., Amsterdam (04-10-2018)
Janssen, mr. M., Eindhoven (30-09-2018)
Joosten, mw. mr. J.E.G., Zwolle (30-09-2018)
Keulen, mw. mr. S.J.C. van, 's-Hertogenbosch (01-10-2018)
Koenderman, mw. mr. L.I., Alkmaar (30-09-2018)
Koenders, mr. B.R., Amsterdam (01-10-2018)
Kraal, mw. mr. M.A., Rosmalen (01-10-2018)
Kraats, mw. mr. E. van de, Veenendaal (01-10-2018)
Kroeze, mr. J.H.S., Hoogeveen (01-10-2018)
Leeuwrik, mr. R.,

Menouar, mr. N., Arnhem (01-10-2018)
Mullenders, mw. mr. A.J.I., Rotterdam (01-10-2018)
Nijs, mw. mr. T. de, Rotterdam (01-10-2018)
Odink, mw. mr. M.S., 's-Gravenhage (28-09-2018)
Oussoren, mw. mr. G.C., Nijkerk gld (11-10-2018)
Postma, mw. mr. D.S., Rotterdam (01-10-2018)
Renssen, mw. mr. N.A. van, Amsterdam (04-10-2018)
Rhijn, mr. A.T. van, Doorn (01-10-2018)
Rhijn, mw. mr. E.R. van, Amsterdam (28-09-2018)
Robijn, mw. mr. M., 's-Hertogenbosch (15-10-2018)
Roffel, mr. G., Amsterdam (01-10-2018)
Schiphorst, mr. M.S.B., Groningen (08-10-2018)
Speelman, mw. mr. E.I., Arnhem (01-10-2018)
Tanja, mw. mr. D.B.,

Verhoeven-Ivankovic, mw. mr. E., Rotterdam (01-10-2018)
Verschuren, mr. J., 's-Gravenhage (30-09-2018)
Vlieger, mr. M.A. de, Rotterdam (15-10-2018)
Vliet, mw. mr. N.S. van der, 's-Gravenzande (10-10-2018)
Vries, mw. mr. M.F. de, Dokkum (01-10-2018)
Wang, mw. mr. X., Amsterdam (30-09-2018)
Warnink, mw. mr. C-R., 's-Gravenhage (01-10-2018)
Weermeijer, mr. T., Amsterdam (28-09-2018)
Wolk, mw. mr. A.P.E. van der, 's-Hertogenbosch (05-10-2018)
Yildirim, mr. V.E., Amsterdam (01-10-2018)

OVERLEDEN

Prickartz, mr. E.M.F., Schiedam (06-06-2018)

Bel: 088 - 278 77 77

Reistijd wordt werktijd!

elke kilometer optimaal benut

Chauffeur.nl

WE ZIJN AL ONDERWEG!

BILDERDIJK

a c a d e m i e

Cursus Actualiteiten Omgevingsrecht

donderdag **20 november 2018**
docenten: mrs. S.T.J. Olierook en
D. Korsse

3 PO-punten

Cursus Actualiteiten Bestuursrecht

dinsdag **11 december 2018**
docenten: mrs. R. Olivier en
I.F. Stolze

3 PO-punten

www.bilderdijkacademie.nl

Specialisten in mens- en
organisatieontwikkeling
voor professionals. MCG.

Wij helpen advocaten en notarissen bij het efficiënt en marktgericht inrichten van hun kantoor. We begeleiden bestuurders bij vragen rondom aansturing, maatschapsvraagstukken en partnerevaluatie.

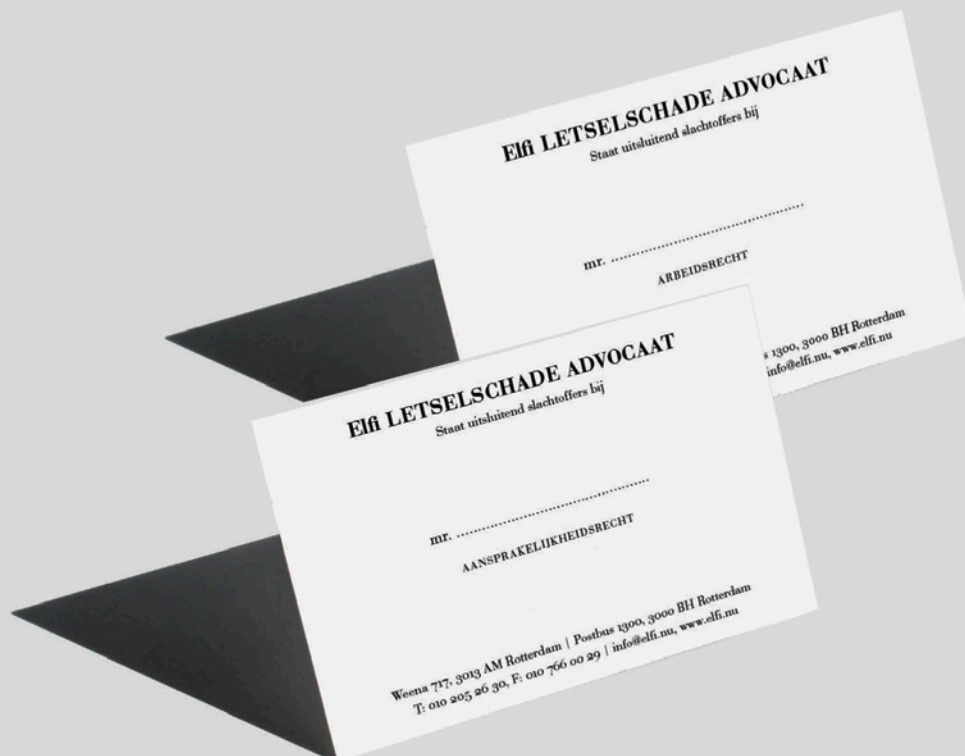
We ondersteunen bij de optimale selectie, inzet en ontwikkeling van junior- tot seniortalent, bijvoorbeeld door assessments uit te voeren. In spannende situaties begeleiden we als mediators. Tot slot ondersteunen we bij de ontwikkeling van ondernemerschap door gerichte training.

Concrete oplossingen, daar houden wij van.

Utrecht • 030 236 94 85 • www.meijerconsultinggroup.nl

Elfi ZOEKT COLLEGA'S

www.elfi.nu/vacatures

VAN DE TUCHTRECHTER

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Jan de Bie Leuveling Tjeenk, Tjitske Cieremans, Han Jahae, Maurice Mooibroek en Robert Sanders.

CONFLICTEREND BELANG

- Hof van discipline 26 januari 2018, zaak nr. 170212, ECLI:NL:TAHVD:2018:12.
- Gedragsregel 7 (oud).
- Voorkennis levert conflicterend belang op.

Mr. X treedt op tegen een voormalig cliënte van een kantoorgenoot. Die kantoorgenoot had de voormalig cliënte bijgestaan in een drietal kwesties. Mr. X staat nu een partij bij die een geschil heeft met de voormalig cliënte. Die partij verhuurt ook bedrijfsruimte aan deze voormalig cliënte. Ook is die partij medeaandeelhouder in die voormalig cliënte en deed hij diens boekhouding. De voormalig cliënte maakt bezwaar tegen het optreden van mr. X, maar krijgt geen gehoor. Volgens mr. X zou niet van redelijke bezwaren zijn gebleken aan de zijde van de voormalig cliënte. Dat komt mr. X in twee instanties op een waarschuwing te staan. Het hof van discipline geeft eerst nog even de algemene regel: niet alleen moet een voormalig cliënt ervan uit kunnen gaan dat vertrouwelijke informatie niet tegen hem zal worden gebruikt; het is ook al klachtwaardig als de advocaat vertrouwelijke informatie die hij van een (voormalig) cliënt heeft gekregen, zou kunnen gebruiken in een situatie waarin het niet in het belang is van die voormalig cliënt. En het is daarbij niet doorslaggevend of die informatie daadwerkelijk wordt gebruikt. De advocaat mag zich niet begeven in een situatie waarin die de kans loopt ten koste van zijn cliënt in een belangenconflict te geraken. De voormalig cliënte in deze kwestie wees de tuchtrechter erop dat zij en de huidige cliënt van mr. X op verschillende manieren met elkaar verweven

waren geweest als verhuurder/huurder, medeaandeelhouder en boekhouder. Het kantoor van mr. X had in de eerdere zaken inzicht gekregen in de verwevenheid tussen de beide partijen en de onderhandelingsstrategie van de voormalig cliënte en beschikte daarom over vertrouwelijke informatie, of die nu gebruikt werd of niet. Er stonden bovendien grote belangen van de voormalig cliënte op het spel. Mr. X liep het risico om ten koste van die voormalige cliënte in een belangenconflict te geraken en had de zaak dus moeten weigeren, althans zich moeten terugtrekken toen de voormalig cliënte redelijke bezwaren had gemaakt.

GEBRUIK GEHEIM- HOUDERSNUMMER

- Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden 12 maart 2018, zaak nr. 17-888, ECLI:NL:TADRARL:2018:63.
- Artikel 6.11 Voda.
- Advocaat laat 'conferencecall' plaatsvinden via zijn telefoon tijdens piketdienst.

Mr. X heeft in het kader van zijn piketdienst consultatiebijstand verleend aan een verdachte die zich op dat moment in een cellencomplex bevond. Gebleken is dat de betreffende verdachte contact heeft gehad met zijn partner door gebruik te maken van de mobiele telefoon van mr. X. Mr. X stelt niet gehandeld te hebben in strijd met artikel 6.11 van de Voda nu er een 'conferencecall' is gevoerd met de partner van de verdachte aan welk gesprek mr. X heeft deelgenomen en waarover hij de regie heeft gevoerd. Het was in het belang van de cliënt en diens verdediging om dat gesprek te voeren nu de partner van de cliënt op de hoogte gesteld diende te

worden van diens arrestatie en er tevens getuigenverificatie diende plaats te vinden. Dat belang van de cliënt en diens verdediging prevaleert. De raad verwerpt dat verweer en stelt voorop dat uit artikel 6.11 van de Voda volgt dat Justitie ervan uit moet kunnen gaan dat een advocaat zijn telefoon niet afstaat aan derden die mogelijk verdachten in een opsporingsonderzoek kunnen zijn. Het feit dat mr. X de regie heeft gevoerd over het gesprek maakt dat niet anders. De verdachte kon immers ook op die manier al dan niet versluierde informatie doorgeven aan zijn partner die niet afgeluisterd kon worden. Dat levert een schending op van het vertrouwen van Justitie in de advocaat en omgekeerd (!) welk vertrouwen nu juist door onverkorte naleving van aangehaalde regelgeving gewaarborgd dient te worden. Gegronsd zonder oplegging van maatregel.

BEVOEGDHEID BEOOR- DELING DECLARATIEGESCHIL

- Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden, 19 maart 2018, zaak nr. 16-834, ECLI:NL:TADRARL:2018:40.
- Gedragsregel 25 lid 1 (oud).
- Geschillencommissie bindt raad van discipline niet.

De zaak betreft volgens de raad een (v) echtscheiding met vele geschilpunten die vier jaar heeft geduurd. Mr. X heeft ruim 300 uur aan de zaak besteed en € 92.000 gedeclareerd. De Geschillencommissie vond dat een te hoog bedrag en meende dat € 20.000 geresitueerd moest worden aan cliënte. Dat gebeurde ook. Daarna dient cliënte een klacht in tegen mr. X over, onder meer, excessief declareren. De raad van discipline verwijst de zaak voor

onderzoek naar de deken. Die heeft het volledige dossier (meerdere orders) bestudeerd en vragen gesteld aan klaagster, die daarop niet heeft gereageerd. De deken adviseerde de raad dat geen sprake was geweest van excessief declareren. De raad formuleert eerst de uitgangspunten. Het eerste is dat de raad bij het behandelen van een klacht inzake excessief declareren niet gebonden aan het oordeel van de Geschillencommissie. Dat is een bindend advies tussen partijen, beoordeeld aan de hand van een andere maatstaf dan bij een tuchtrechtelijk oordeel geschiedt. Het kan wel relevant zijn voor de tuchtrechter. Het tweede betreft dan die maatstaf bij de tuchtrechtelijke beoordeling van excessief declareren. Daarvan is sprake indien het in rekening gebrachte bedrag in geen enkele verhouding staat tot de door de advocaat voor cliënt verrichte werkzaamheden. De raad volgt vervolgens het oordeel van de deken. In verhouding tot het totaal gedeclareerde bedrag, is het bedrag dat mr. X van de Geschillencommissie moest restitueren, mede gezien de aard van de zaak en de periode waarover die zich uitstrekte, geen excès. Voor een tuchtrechtelijke maatregel, naast hetgeen al is uitgevoerd op grond van het bindend advies van de Geschillencommissie, is geen reden, aldus de raad.

Klacht ongegrond.

ONDERZOEK RECHT OP GEFINANCIERDE RECHTSHULP

- Raad van discipline in het res-sort Amsterdam 22 januari 2018, ECLI:NL:TADRAMS:2018:9.
- Gedragsregel 24 lid 1 (oud).
- Client ziet af van gefinancierde rechtshulp door onjuiste voorstelling.

Mr. X heeft klager bijgestaan in een echtscheidingsprocedure. In de opdrachtbevestiging heeft mr. X klager meegedeeld 'dat u mijns inziens niet in aanmerking komt voor gefinancierde rechtshulp gezien uw inkomen zoals hiervoor omschreven. Ik besprak voorts met u dat indien u wel in aanmerking zou komen voor gefinancierde rechtshulp ik niet op die basis voor u zou optreden. Immers betreft de procedure ook de afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden, waarbij het bestaan van uw onderneming in het verleden ook onder de afwikkeling valt. U gaf aan dat u dit begreep, zodat ik namens u geen aanvraag voor gefinancierde rechtshulp zal indienen'. Mr. X heeft vervolgens de echtscheidingsprocedure op betalende basis voor klager afgewikkeld. Klager verwijt mr. X dat deze nooit een berekening heeft gemaakt om te bezien of klager voor een toevoeging in aanmerking zou komen, hem niet geïnformeerd heeft over het zogenaamde peiljaar en ook niet gekeken heeft naar het inkomen van klager in het peiljaar. Klager is er per toeval achter gekomen dat hij wel in aanmerking kwam voor een toevoeging. Mr. X stelt onder meer dat hij klager het systeem van gefinancierde rechtshulp heeft uitgelegd en hem bovendien heeft meegedeeld dat, indien klager al voor een toevoeging in aanmerking zou komen, hij hem niet op die basis zou bijstaan om welke reden hij ook geen toevoeging zou aanvragen. Klager heeft aangegeven dat volledig te begrijpen.

De raad stelt bij de beoordeling voorop dat een advocaat op basis van gedragsregel 24 lid 1 (oud) verplicht is met zijn cliënt bij het begin van de zaak en verder telkens wanneer daartoe aanleiding bestaat te overleggen of er termen zijn

om te trachten door de overheid gefinancierde rechtshulp te verkrijgen, tenzij hij goede gronden heeft om aan te nemen dat zijn cliënt niet in aanmerking kan komen voor door de overheid gefinancierde rechtshulp.

Wanneer de cliënt mogelijk in aanmerking komt voor door de overheid gefinancierde rechtshulp en niettemin verkiest daarvan geen gebruik te maken, dient de advocaat dat ingevolge gedragsregel 24 lid 1 (oud) schriftelijk vast te leggen. Bij het nakomen van de verplichting om zijn cliënt erop te wijzen dat hij mogelijk in aanmerking komt voor gefinancierde rechtshulp zal de advocaat een grote mate van zorgvuldigheid dienen te betrachten en ook met zorgvuldigheid dienen te onderzoeken of de cliënt voor gefinancierde rechtshulp in aanmerking komt zodat de cliënt goed geïnformeerd een beslissing kan nemen. Niet is gebleken dat mr. X met klager heeft gesproken over het peiljaar en onderzoek heeft gedaan naar het inkomen van klager in het peiljaar. Het feit dat een toevoeging eventueel ingetrokken kan worden als de afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden een zeker resultaat oplevert staat niet aan het aanvragen van een toevoeging in de weg. Nu mr. X klager dus heeft voorgehouden dat hij niet in aanmerking kwam voor gefinancierde rechtshulp zonder dat deugdelijk te onderzoeken en zonder klager hierover voldoende voor te lichten, heeft mr. X klager derhalve op basis van een onjuiste voorstelling van zaken ertoe bewogen ermee akkoord te gaan dat mr. X hem op betalende basis zou bijstaan hetgeen tuchtrechtelijk verwijtbaar is.

Waarschuwing.

TEN SLOTTE

KIEZEN VOOR KWALITEIT

DOOR / THEDA BOERSEMA
LID ALGEMENE RAAD NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Iedere advocaat is een goede advocaat. Althans, als je het aan de advocaat zelf vraagt. En iedere rechtzoekende wil uiteraard de beste advocaat om zijn juridische probleem op te oplossen. De vraag is alleen: wat maakt een advocaat een goede advocaat? Een advocaat die kwaliteit levert, is het meest eenvoudige antwoord. Maar kwaliteit is geen eenduidig begrip en voor interpretatie vatbaar. Daarom werkt de NOvA aan objectieve standaarden om die alom gewenste kwaliteit handen en voeten te geven. Niet voor niets heeft ieder lid van de algemene raad 'kwaliteitsbevordering' in zijn of haar portefeuille. Dat doen we op de eerste plaats omdat we dat als beroepsorganisatie voor de advocatuur belangrijk vinden, zowel voor de advocaat zelf als voor de rechtzoekenden. Die laatste moeten erop kunnen vertrouwen dat een advocaat te allen tijde kwaliteit levert, juist omdat het veelal gaat over situaties die bepalend zijn voor hun privé- of zakelijke leven. Daarnaast is het voor advocaten belangrijk om zich te blijven onderscheiden van andere juridisch dienstverleners, zeker gezien de externe ontwikkelingen die aan het bestaansrecht van de advocatuur knabbelen. Denk bijvoorbeeld aan de uitspraken van voorzitter Rouvoet van het platform 'Scheiden zonder Schade' dat in het familierecht niet per se een advocaat meer nodig is. Of aan de experimentenwet die de verplichte procesvertegenwoordiging wil inperken. En aan de dreigende sanering van de gefinancierde rechtsbijstand, met grote gevolgen voor alle sociaal advocaten die in het stelsel werkzaam zijn. Meer dan ooit staat het onderwerp kwaliteitsbevordering hoog op de agenda van de NOvA. Zo werken we aan kwaliteitstoetsing in de vorm van peerreview, intervisie en gestructureerd intercollegiaal overleg. Onlangs werd duidelijk dat de aanvankelijk geplande invoering van de kwaliteitstoetsen op 1 januari 2019 niet doorgaat omdat

het ministerie de hiervoor benodigde aanpassing van de Advocatenwet niet op tijd haalt. Maar het is slechts een kwestie van tijd dat iedere advocaat hiermee te maken krijgt. Dat neemt niet weg dat iedere advocaat ook nu al aan de slag kan met kwaliteitstoetsing.

Een ander kwaliteitsvraagstuk is de specialisatie van advocaten. In de juridisch steeds complexer wordende maatschappij wordt van advocaten terecht een hoog kwaliteitsniveau verwacht. Daarbij is de rechtzoekende in veel gevallen gebaat bij een gespecialiseerde advocaat. Het recente imago-onderzoek van het *Advocatenblad* toont nog eens aan dat rechtzoekenden een specialist verkiezen boven een niet-gespecialiseerde advocaat in de buurt. Natuurlijk vraagt niet elk juridisch probleem om een superspecialist, maar het is wel noodzakelijk om je als advocaat af te vragen op welke rechtsgebieden je jouw cliënten de beste kwaliteit kunt bieden. Zelf heb ik dat al 25 jaar geleden vanaf het begin van mijn carrière gedaan, door me te specialiseren in het familierecht. Als advocaat bij een klein kantoor, ook werkzaam binnen de gefinancierde rechtsbijstand, ben ik ervan overtuigd dat ik mijn cliënten op deze manier zo goed mogelijk bij kan staan.

Door de invoering van het rechtsgebiedenregister zal iedere advocaat zich binnen afzienbare tijd moeten registreren op minimaal één en maximaal vier rechtsgebieden. Voor generalisten blijft wel de mogelijkheid bestaan om zich te registreren in de categorie 'algemene praktijk'. Daarbij geldt de verplichting om per geregistreerd rechtsgebied jaarlijks tien opleidingspunten te halen. Dit transparante en objectieve zoekregister komt ten goede aan de kwaliteit van de advocaat en biedt rechtzoekenden houvast bij de keuze voor een advocaat. Het komende overgangsjaar kan iedere advocaat zich hierop voorbereiden. Op welke rechtsgebieden wilt u excelleren? De keuze is aan u.

“Met het DMS van Clip Consultants werken wij nu volledig papierloos. Het werkt eenvoudig, snel en buitengewoon intuïtief”

Piter van Zandbergen, Defenz Advocaten

Uw zaken
op orde

CCLaw is een compleet softwarepakket voor de advocatenpraktijk. Door jarenlange ervaring in de advocatuur combineert CCLaw gemak met kwaliteit. Inmiddels zijn ruim 450 kantoren enthousiaste gebruikers!
Bezoek onze website voor meer informatie.

Bel: 0413 - 34 88 88
Bezoek: www.clipconsultants.nl

“Ik wil niet met IT bezig zijn. Het moet functioneren.”

Uw werkplek
Ons specialisme
Alles voor elkaar

ict concept.

T 088 002 84 82
www.ict-concept.nl

Amersfoort Amsterdam Eindhoven Joure Oosterhout Rotterdam

Puur uit Amsterdam, en Arnhem en Eindhoven en Leeuwarden en Rotterdam en Utrecht.

Bij Vurich vinden we dat je overal in Nederland moet kunnen vertrouwen op dezelfde, unieke aanpak op maat. Daarom staan de gerechtsdeurwaarders van Vurich met één telefoontje voor je klaar. Niet alleen in ons kantoor in Amsterdam, maar ook vanuit de vijf regiobalies. Zo zijn we altijd bij je in de buurt. Eén standaard, wel zo'n fijn gevoel.

Wij zijn Vurich. Puur voor de advocaat
[vurich.nl](https://www.vurich.nl)

mr. Sjef van der Putten

Kantoor
Admiraal de Ruijterweg 21
1057 JT Amsterdam

T 088 - 440 3100
E balie@vurich.nl

Balies: Arnhem · Eindhoven ·
Leeuwarden · Rotterdam · Utrecht

VURICH

GERECHTSDEURWAARDERS

puur
voor de
advocaat